

PEDAGÓGIAI PROGRAM

NEMESSZALÓKI NAPKÖZIOTTHONOS ÓVODA

Hatályos: 2025. szeptember 1-től

Tartalomjegyzék

1. Bevezető.....	4
2. Alapelveink	7
3. Óvodakép	8
4. Intézmény adatai	11
5. Küldetésnyilatkozatunk - filozófiánk	12
5.1. Gyermekképzünk.....	13
6. Az óvodai nevelésünk célja	14
7. Óvodai nevelés feladatai	15
7.1. Egészséges életmód alakítása-egészségfejlesztő program	15
7.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	30
7.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	39
8. Óvodai nevelésünk rendszere.....	44
9. Az óvodai élet megszervezésének elvei	45
9.1. Személyi feltételek	45
9.2. Tárgyi feltételek	50
9.3. Az óvodai élet megszervezése, szervezeti és időkeretek.....	52
10. Az óvoda kapcsolatai.....	54
11. Óvodai életünk tevékenységi formái, az óvodapedagógus feladatai	62
11.1. Játék.....	63
11.2. A játékba integrált tanulás.....	70
11.3. Munkajellegű tevékenységek.....	75
11.4. Verselés, mesélés	80
11.5. Ének, zene, népi játék, tánc.....	84
11.6. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	92
11.7. Mozgás	99
11.8. A külső világ tevékeny megismerése	103
11.9. Az óvodán kívüli tevékenységek.....	113
12. Tervezés.....	114
13. A gyermekek fejlődésének nyomonkövetése.....	118
14. Három év alatti gyermekek gondozása – nevelése	119
15. Az iskolakezdésre felkészítő foglalkozások.....	120

16. Ünnepek.....	120
17. Gyermekvédelem.....	121
18. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek.....	128
19. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	155
20. Fejlesztőpedagógiai tevékenység az óvodánkban.....	160
21. Speciális szolgáltatások.....	161
22. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére.....	162

Mellékletek

Készítette: A Nemesszalóki Napköziotthonos Óvoda nevelőtestülete

1. BEVEZETŐ

Intézményünk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, a mi feladatunk, hogy minden gyermek számára egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést biztosítsunk.

Óvodánk saját Pedagógiai Programot készített, mely a gyermekek számára állapít meg nevelési célokat, feladatokat és ezeken keresztül biztosítja a fejlődésüket.

Pedagógiai programunk elkészítésekor az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja mellett figyelembe vettük a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit is.

A társadalmi kirekesztés csökkentése kiemelt feladat lett az utóbbi évek oktatás politikájának. Így napjainkban az óvodapedagógiai munka egyik legnagyobb kihívása az integráció sikeres megvalósítása lett.

Óvodánkban eddig is megvalósult a funkcionális integráció, de a jövőben a teljes integrációra törekszünk: az óvodapedagóguson kívül speciális szakember is figyelemmel kíséri és fejleszti a gyermekeket.

Egyéni differenciált fejlesztéssel, az inkluzív (elfogadás) pedagógia eredményeinek nyomán követésével próbáljuk felzárkóztatni a SNI gyermekeket- és továbbfejleszteni a kiemelkedően tehetségeket.

Segítőkésszen állunk a család mellé. Tudomásul vesszük, hogy a gyermek a szülőké, mi csak részt vállalunk gondozásukban, nevelésükben, tanításukban. Meggyőződésünk, hogy a gyermekkor nem a kötelességek, hanem a szabad játék ideje. A legtágabb értelemben vett tanulásnak és az életfontosságú beállítódások kialakulásának kora.

A gyermekekben rejlő genetikai program csak és kizárólag megfelelő környezeti tényezők és feltételek biztosításával alakul ki. A mi feladatunk ezeknek az optimális környezeti tényezőknek a megtervezése, biztosítása.

A szülők az intézmény Pedagógiai Programját előzetes időpont egyeztetés után megtekinthetik az igazgató irodájában.

A Pedagógiai Program Jogszábiályi háttere

- Magyarország alaptörvénye (2011. április 25.)
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC. törvény
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- A Kormány 401/2023. (VIII.30.) Korm. rendelete a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023.évi LII. törvény végrehajtásáról
- 363/2012.(XII.17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. VIII.28.) Korm. Rendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról
- 2003. évi CLXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1997.évi XXXI. tv. a Gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- 419/2024. (XII.23.) Kormányrendelet a pedagógus továbbképzés rendszeréről
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.)NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény
- Az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV.26.) kormányrendelet
- https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/Tanevkezes2020/VIII_2020_21_2.sz.melleklet.pdf (Eszköz és felszerelési jegyzék)
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- A Nemesszalóki Napköziotthonos Óvoda Alapító Okirata

Az óvoda működési és szakmai tevékenységét meghatározó útmutatások (Oktatási Hivatal):

- A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelve
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/A_Sajatos_nevelesi_igenyu_gyermekek_ovodai_nevelesenek_iranyelve.docx

- Szakmai ajánlás a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő gyermekeket, tanulókat az óvodai és iskolai nevelésük-oktatásuk során megillető különleges bánásmódhoz; a fejlesztő pedagógiai ellátás gyógypedagógiai tartalmaira; a pedagógiai segítség céljaira, feladataira és módszereire; valamint a BTMN tanulói jogokhoz kapcsolódó joghasználatra

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/BTMN_szakmai_ajanlas.pdf

- A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek köznevelési ellátásának irányelve
https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok/tartos_gyogykezeles_szakmai_iranyelv

- Összevont Önértékelési kézikönyv, Nyolcadik, javított kiadás
https://www.oktatas.hu/kiadvanyok/onertekelesi_kezikonyvek

- Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez Hetedik, módosított változat (2025. évi eljárás)
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2025/utmutatok/altalanos_utmutato.pdf

- Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez Nyolcadik, módosított változat (2026. évi eljárás)
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2026/altalanos_utmutato_2026.pdf

- Kiegészítő Útmutató az Oktatási Hivatal által kidolgozott, Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez c. dokumentumhoz (2025. évi eljárás)
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2025/utmutatok/ovodai_neveles_kiegeszito_utmuto.pdf

- Kiegészítő Útmutató az Oktatási Hivatal által kidolgozott, Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez c. dokumentumhoz (2026. évi eljárás)

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2026/ovodai_neveles_kiegeszito_utmutato_2026.pdf

2. ALAPELVEINK

- Óvodánkban a gyermekek személyiségét tisztelet, megbecsülés, elfogadás, szeretet és bizalom övezzé, gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
(Gyermekek központúság)
- A nevelés segítse a gyermekek személyiségfejlődését, egyéni képességeinek kibontakoztatását, a testi-, értelmi-, érzelmi-, és erkölcsi fejlődésüket.
- A nevelés elsősorban a család joga és kötelessége. Az óvoda a segítő, hátránycsökkentő szerepet töltse be.
- A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember.
- A tehetség felfedezése, kibontakoztatása és fejlesztése.

Óvodánk az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- Az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről.
- A testi-, szociális- és az értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról.
- A gyermeki közösségben végezhető sokszínű-életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységekről.
- A gyermekek alapvető tevékenységén a játékon keresztül az életkornak megfelelő műveltségtartalmak közvetítéséről.
- A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez, egészségmegőrzés szokásainak kialakításához szükséges személyi, tárgyi környezetről.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés-specifikus fejlesztéséről.
- A tehetség felfedezéséről és kibontakoztatásáról.
- A hátrányos helyzetű gyermekek hátrányainak csökkentéséről.
- A négy évesnél idősebb gyermekek differenciált fejlesztéséről, az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérése érdekében.

3. ÓVODAKÉP

Falunk 839 főt számláló kis község. Ezen a településen óvodánknak, mint gyermekintézménynek megbecsült helye van. Három éves kortól valamennyien óvodába járnak. Helyi sajátosságként kezeljük a környezet megismerését: a települést, az azt körülvevő határt, folyót, erdőt, a faluban élő emberek munkahelyét.

Figyelmüket ráirányítjuk:

- Szülőfalujuk megszerettetésére, nemzeti identitástudatuk alakítására.
- A fenntarthatóságra való törekvés érdekében, a környezeti problémák iránti érzékenységre.
- Kirándulások, séták alkalmával kedvenc helyeket felkeresünk, megfigyelünk, ezek élményszerű feldolgozását gyűjtő, rendszerező munkával, eszközökkel tudatosítjuk, fejlesztjük.
- Nevelő munkánk során kiemelt szerepet szánunk az anyanyelvi nevelés területének. E nevelési terület átfogja nevelési rendszerünk egészét.
A felnőttek példamutató beszéde a gyermekeket bátrabbá, közlékenyebbé és kommunikatívvá teszi.
- Fogadjuk a sajátos nevelési igényű gyermekeket, akik: testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, és viselkedés zavarral küzdenek. Erre az alapító okirat is kitér. Ezek a gyermekek sajátos fejlesztést, foglalkozást igényelnek. A faluban az óvoda az egyetlen olyan intézmény, amely segíteni tud a családnak az integrált nevelésben. Ehhez a munkához óraadó gyógypedagógus is rendelkezésére áll az intézménynek.
- Csoportok szervezése: a beiratkozó gyermekek létszáma adja koruknál fogva a csoportok szervezését. A felvehető gyermeklétszámot a fenntartó határozza meg. A csoportszervezést ennek függvényében alakítjuk.

Természeti környezet:

Falunk, Nemesszalók Veszprém vármegye kis csücskében helyezkedik el. A legközelebbi város Pápa kb. 18 km-re található. A falu fő utcájával párhuzamosan a Hajagos-patak húzódik, a vele ellenkező oldalon erdős rész, sportpályák a határ.

A falu népi hagyományt, népi értékeket nem őríz, az emberek élik a hagyományos falusi életet. 1927-ig községünk megosztott volt, Pórszalók-Szalók-ként tartották nyilván. Az 1945-ös változásokkal Nemesszalókká nyilvánították.

Óvodánk e két részt összekötő üres telken épült 1963-ban sok-sok társadalmi munkával. 50 gyermek számára építették. 2021. szeptember 1-től két csoportos óvodaként működik.

Társadalmi környezet:

Falunkban a Nemesszalóki Mezőgazdasági Zrt. és egy-két kisebb vállalkozás ad munkalehetőséget az embereknek. Kikapcsolódásra Pápa városban van lehetőség. A szülők igénye alapján színházbérletük van a gyermekeknek, nagyobb pápai rendezvényre a családok egyénileg is beviszik a gyermekeket. Alkalmi kiállításokat csoportosan is megtekintünk, melyek úgy gondoljuk, hogy a gyermekek számára is pozitív értékeket közvetítenek.

Kapcsolatot építünk a környező falvak óvodaival:

- közös kulturális és sport rendezvények
- színházi és bábelőadások.

Óvodánk szűkebb környezete:

1963-ban épült, 1985-től központi fűtésünk van, 1996-tól telefon, 1997-től gáz, amely tisztább és környezetkímélőbb. A vizet vezetékes hálózatról kapjuk, 2001-től csatornahálózat és központi szemét szállítás van a faluban.

Az épület bejáratát tornác védi, innen nyílik az előtér, melyből balra az igazgatói iroda, jobbra a gyermekek öltöző folyosója található. A folyosón jellel ellátott öltözőszekrények vannak. Ebből az öltözőből lehet a két csoportszobába bejutni. A folyosó végéről nyílik a gyermekek számára egy mosdó helység, WC-vel, amelyet 2018-ban újítottak fel. Óvodai életünk a csoport termekben zajlik. Mindkét terem azonos nagyságú. 1999-ben a csoportszobában a

játszóhely bővítésére galériát készítettünk. Az ablakok elé kerültek az asztalok, melyeket játékidőben és étkezéskor használunk. A babakonyha a galéria alatt került kialakításra, míg a babaszoba felkerült a galériára. A csoportszoba középső része a szabad mozgás lehetőségét adja. 2011-ben támogatásból polcrendszert készítettünk a csoportszobába. A fektetőnek és tornaszobának használt másik csoportszobából egy rakodó rész lett leválasztva, melynek falát kézzel festett falfelület borítja. Bútorzatunk jó és szép állapotban van. Hangszerek, fejlesztő eszközök: trambulín, tölcser stb. állnak a gyermekek rendelkezésére a fejlesztéshez.

Óvodánk épületéhez nagy füves, fás udvar tartozik.

Udvari felszereltségünk jó:

- homokozó,
- rugós hinta,
- fából épített vár,
- térköves rész,
- Pinocchio mászó vár
- cseréptetős babaház áll a gyermekek rendelkezésére.

2017-ben egy komplett mozgásfejlesztő eszközt kaptunk a fenntartótól.

Amit lehetett fából készítettünk, hogy környezetbarát legyen. A játékok felülvizsgálata megtörtént, EU szabványnak megfelelőek. Udvarunk árnyékos, szélről védett. 2022-ben öntözőrendszer kiépítésére és teljes udvar rekonstrukcióra került sor. Az utcáról 20m hosszú járdán jutunk az épületbe. Sokszor használjuk a falu játszóterét is. A 2020-as Magyar falu program keretében egy többrészes játék- eszköztárolót kaptunk a fenntartótól, valamint egy sportpályával lettünk gazdagabbak.

A csoportszobákba légkondicionáló berendezéseket szereltek fel 2025-ben. Felújításra került ugyan ebben az évben az igazgatói iroda (ami egyben a nevelőtestületi helyiség) teljes berendezése.

4. AZ INTÉZMÉNY ADATAI

Az intézmény neve: NEMESSZALÓKI NAPKÖZIOTTHONOS ÓVODA

OM azonosító száma: 037093

Címe: 9533 Nemesszalók Rákóczi Ferenc u. 13.

Telefon: 06/89/342-738, 06 30 577 1582

E-mail cím: nemesszalok.ovoda@gmail.com

Az intézmény fenntartója: Nemesszalók Község Önkormányzata

Címe: 9533 Nemesszalók, Rákóczi u. 15.

Telefon: 06/89/400-200

A Pedagógiai Programot készítette:

- az intézmény nevelőtestülete: 2025. augusztus 28.

A Pedagógiai Programot jóváhagyta: 2025. szeptember

- Nemesszalóki Község Önkormányzatának Képviselő-testülete

A nevelés és oktatás nyelve: magyar

Hitoktatás lehetősége: Katolikus vallásoktatás
Evangélikus vallásoktatás

5. KÜLDETÉSNYILATKOZATUNK – FILOZÓFIÁNK

Pedagógiai Programunk olyan alapelveket, célokat, feladatokat fogalmaz meg, melyeket mi magunk - sok éves szakmai tapasztalatainkra építve - fontosnak tartunk. Pedagógiai munkánk során az óvodásainkat szeretetben, érzelmi biztonságban, humorral teli, szabad, alkotó légkörben neveljük. Úgy gondoljuk, hogy azért is tudunk ezzel a programmal eredményesen dolgozni, mert úgy hatnak a gyermekekre a benne megfogalmazottak, ahogy azt mi szeretnénk. Bízunk abban, hogy gyermekeink számára az óvodai életük teljes egészét átható tevékenységeken keresztül szép emlékeket, az iskolakezdéshez szükséges készségeket és képességeket tudunk adni. A munkánk során felhasználjuk, a magyar népi verseket, rigmusokat, a magyarság történelmét feldolgozó meséket, az éneket, a népi énekes gyermekjátékot, a rajzolást, mintázást, kézi munkát, népi motívumokat, nemzeti szimbólumokat. Előtérbe helyezzük a rendszeres egészségfejlesztő játékos mozgást, a külső világ tevékeny megismerését a hagyományok ápolásával. A játék, a munka és a tevékenységekben megvalósuló tanulás feladatait úgy irányítjuk, hogy minden kompetenciájukat fejlesszük. Szerezzenek tapasztalatokat közvetlen környezetükben és ismerjék meg településük természeti, társadalmi és szellemi értékeit.

5.1. Gyermekképünk

„Ilyen az ember. Egyedüli példány.
Nem élt belőle több és most sem él,
s mint fán sem nő egyforma két levél,
a nagy időn se lesz hozzá hasonló.”

(Kosztolányi Dezső)

A gyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Alapfeladatunk az óvodai nevelés kulcsszereplőiként, hogy mintát adjunk a gyermeknek az értékes élethez. Milyen legyen óvodánkban egy hatéves gyermek?

Arra törekszünk, hogy minden gyermek lehetőséget kapjon önmaga megismerésére, a csak rá jellemző pozitív tulajdonságok, készségek kibontakoztatására. Legyen odaforduló, érdeklődő, nyitott az emberek felé. Fogadja el a másságot. A másik problémájával szemben se legyen elutasító, inkább segítőkész. Konfliktusait soha ne fizikai (vagy szóbeli) bántalmazással oldja meg. Legyen benne kíváncsiság, felfedezési vágy. Tevékenységeit a jó hangulat, kitartás, kreativitás és a problémamegoldás jellemezze. Önmagához képest fejlődjön, a meglévő hátrányai csökkenjenek, előnyei kiteljesedjenek. Válgék a közösség aktív tagjává. Törekedjen a kooperációra. Tűnjön ki abban, amiben ő nagyon ügyes. Megjelenésében az ápoltság és a szerénység legyen az elsődleges.

Értékeink:

- Nyitottság
- Gyermekközpontúság
- Befogadó magatartás

6. AZ ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA

Kiemelt céljaink:

- Kommunikáció és az anyanyelvi nevelés
- Az egészséges életmód alakítása és fejlesztése

A gyermekek óvodába lépése pillanatától kezdve a családdal együtt felelősek vagyunk azért, hogy személyiségük alakulása megfeleljen társadalmunk követelményeinek. Folytatjuk a család nevelőmunkáját és új módon kiegészítjük azt.

Célunk:

- óvodásaink sokoldalú harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítsük az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével,
- az egészségtudatos magatartás megalapozása, a gyermekek testi és lelki fejlődésének elősegítése az ehhez szükséges személyi tárgyi feltételek biztosítása,
- megteremtjük az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkört,
- a szabad játék kiemelkedő helyet foglaljon el a gyermekek tevékenységei között,
- gyermekek testi képességeinek, harmonikus mozgásfejlődésének segítése,
- az élelmezésvezetővel együttműködve megalapozni az egészséges táplálkozást, odafigyelve a telített zsírsavak csökkentésére és a magas cukortartalmú ételek mellőzésére, a rendszeres zöldség és gyümölcsfogyasztásra,
- kialakuljon kötelességérzetük, feladattudatuk, segítjük őket a közösségi együttélés szabályainak elfogadására,
- empátikus magatartás kialakítása, a másság elfogadása a nemzeti etnikai hovatartozás, a felekezeti és szociális különbségek terén,
- biztosítsuk az életkoruknak megfelelő műveltségterületek közvetítését, az ismeret-attitűd- képesség = kompetencia fejlesztését,
- a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása, kielégítése,
- integráltan nevelni az SNI gyermekeket a preventív és differenciált nevelés eszközeivel és speciális felkészültséggel rendelkező szakemberek bevonásával,

- a hátrányokkal küzdő gyermekek és családjaik segítése, különös tekintettel a problémás és sajátos bánásmódot igénylő gyermekekre,
- óvodásaink érték el az iskolai munkához szükséges fejlettségi szintet,
- a gyermeket az óvodai nevelésének utolsó évében az iskolai nevelésre-oktatásra készítjük fel,
- környezet – főleg a szűkebb – megismerésére, szeretetére nevelés.
- a játékon keresztül tervezetten és sokoldalúan sajátítsák el az ismereteket, a környezettudatos magatartás alapjait

7. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI

Az óvodai nevelésünk **feladata** az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

1. az egészséges életmód alakítás,
2. az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
3. az anyanyelvi, - értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

Ezen nevelési feladatokat, részletezve a csoportnaplóba félévente tervezzük, és a háromhavonta értékeljük.

7.1. Egészséges életmód alakítása – egészségfejlesztő program

Az egészséges életmód szokásai az emberi kultúra része, ezért elengedhetetlen ezek megismertetése.

Az egészségfejlesztés területei:

- Testápolás, személyi higiéné
- Egészséges táplálkozás
- Mindennapos mozgás, kirándulás, séta
- Testi és lelki egészség fejlesztése, viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

- Bántalmazás, erőszak megelőzése
- Baleset megelőzés és elsősegélynyújtás

A szokásalkítás alapja a példamutatás, a tevékenységek gyakori végzése, ismétlése. Az óvodai szokásokról a szülőket tájékoztatjuk, hiszen azok megszilárdulásának feltétele az egységes szemlélet. A szokások kialakításához mindig kapcsoljuk a helyes viselkedési szabályt.

16

Főbb feladataink:

- a gyermekek gondozása, testi és lelki szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- harmonikus, összerendezett, nagy és finommozgások fejlesztésének elősegítése
- a gyermek testi képességei fejlődésének segítése
- a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, **a magas só-és telítettségi-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése**, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés a betegmegelőzés az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet kialakítása
- a környezetvédelmi-, megóvási szokások kialakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, pedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása

- **Gondozás, testi-lelki szükséglet kielégítése**

Elemi feladatunk, hiszen a jó közérzet alapfeltétele a gyermek mindennemű tevékenységének.

Gondozási feladatok: testápolás, étkezés, öltözködés, betegségmegelőzés, pihenés

E területek az egészségmegőrzés alapjai, amit tudatosítunk nevelésünk során. Példát mutatunk, megismertetjük az ezekhez fűződő szokásokat. Mivel minden gyermek máshol tart

a fejlődés területén, erről szülői kérdőíven tájékozódunk, anamnézist veszünk fel, s erre építjük a segítségnyújtás módját, mélységét. A gyermekek fejlődését évente diagnosztizáljuk.

A **gondozási feladatok** intimitást igényelnek, ezért törekszünk arra, hogy e tevékenységet lehetőleg ne csoportosan végezzék gyermekeink. A WC használatára bármikor joga van a gyermeknek. Az intimitás miatt személyes segítségnyújtást biztosítunk, főleg a kisebb gyermekeknél és a beszoktatás idején. A segítségnyújtás kölcsönös bizalomra, meghitt viszonyra épül. A gyermekek gondozásában a dajka és a pedagógiai asszisztens segítségét vesszük igénybe. Lehetőséget teremtünk a gyermekeknek szükségleteikhez igazodó gondozási és önkiszolgáló tevékenységeiknek.

Az egészséges fejlődés egyik feltétele a **táplálkozás, az étkezés**. Lehetőséget teremtünk a nyugodt, a gyermekek valós szükségletéhez igazodó étkezésnek. A konyhával a változatos és egészséges étrend érdekében folyamatosan konzultálunk

Az óvodás gyermek ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol igyekszünk a gyermekek testi-szellemi fejlődésének feltételeit biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű az egészséges táplálkozás.

Az óvodai étkeztetés napjainkban – minden igyekezet ellenére – sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nemcsak az anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend összeállításon), óvodapedagógusi leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik. A gyermekeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania.

Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

- kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
- gyümölcs, zöldség
- hús, hal, tojás
- tej és tejtermék
- olaj, margarin, vaj, zsír

A gyermekek részére a napi ötszöri étkezésből hármat biztosítunk, az étkezések közötti legalább 2-3 óra betartásával. Igyekszünk új ízekkel, az ételek nevével, egyszerűbb ételek elkészítésével megismertetni a gyermekeket (az egészségügyi előírásokat betartva). A

gyermek étvágyát, eltérő szokásait figyelembe vesszük. Nem erőltetjük az ételt, de kínálunk, igyekszünk megszerettetni az új ízeket.

A konyha által készített ételeket alkalmanként gyümölcs- és zöldségnapokkal egészítjük ki a vitamindúsabb, egészségesebb táplálkozás érdekében. A zöldség- és gyümölcsnapok beiktatásával formáljuk a szülők és a gyermekek szemléletét. A gyermekek maguk is részt vesznek a gyümölcs- és salátatálak elkészítésében, így lehetőség adódik arra, hogy a számukra eddig szokatlan ízekkel, ill. az ételek elkészítési módjával is megismerkednek.

A gyermekek ízlésében, étvágyában, táplálkozási szokásaiban nagy egyéni különbségek vannak. Hangsúlyozzuk, hogy a kisétű gyermek nem étvágytalan! Éppen ezért nem kényszerítjük semminek az elfogyasztását, de figyelünk minden egyes gyermekre, az étvágytalanra és a falánkra egyaránt.

Az étkezési szokásokat, érzékenységet megismerve tapintatosan ösztönözzük az ételek elfogyasztását. Az étkezések alkalmával egyszerre csak kis ételmennyiséget teszünk a gyermekek tányérjára, ha azt elfogyasztották, akkor kapnak újra. A gyermekeket is arra szoktatjuk, hogy egyszerre csak kis mennyiséget vegyenek a tálból.

Az előkészületekbe bevonjuk a gyermekeket (naposok).

Folyadék (víz) a gyermekek részére egész nap rendelkezésre áll. A kiválasztó szervek megfelelő működése érdekében a gyermekeknek folyadékot állandóan biztosítunk a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

A napi tápanyagszükséglet kiegészítés a szülők bevonásával biztosítjuk a gyümölcs mindennapi fogyasztását.

Különös figyelmet fordítunk az esztétikus terítésre, az evés közbeni halk beszélgetésre. Az ízlésesen terített asztal látványa fokozza az étvágyat, egyúttal az igényességre, kulturált viselkedésre készítet, ennek érdekében biztosítjuk a kulturált étkezés, az ízléses terítés feltételeit.

Különösen védjük a gyermekek érzékszerveit. Ápolásukhoz tiszta eszközöket, nyugodt feltételeket teremtünk.

Az **öltözködés** során minden gyermeknek szükség szerint segítünk. A szülőket igyekszünk meggyőzni, hogy gyermeküket időjárásnak megfelelő, többretegű, kényelmes, mozgásukat nem nehezítő ruhákba öltöztessék. Legyen váltóruhájuk, a ruhákba rajzolják bele a gyermekük jelét. Külön odafigyelünk és a gyermekeket is figyelmeztetjük, hogy ruhájukat

mindig a helyére tegyék. A ruha, az öltözködés, a hajviselet, hangsúlyozza a kislányos és fiús jegyeket.

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a **napi pihenés**. Ehhez szükséges a tiszta levegő, a csend, nyugalom, kényelmes ruházat. Gyermekeink pizsamában alszanak, melyet a szülők hoznak az óvodába. A szülők gondoskodnak az ágynemű mosásáról, a lepedő, kispárna beszerzéséről.

- **Mozgásigény kielégítése, nagy és finommozgások fejlesztése, mindennapos mozgás**

A változatos mozgáslehetőség biztosítása óvodásaink számára fontos feladat. Ezért minden nap alkalmat teremtünk rá. Ha az idő engedi, sokat tartózkodunk a szabadban. Az udvari tevékenység mellett a séta, kirándulás egészíti ki a levegőzést. Gyakran szervezünk sport- és ügyességi játékokat. Ennek módja a mindennapos mozgás. Az óvodai élet minden napján szükséges biztosítani az aktív szabad játék mellett az irányított mozgásos tevékenységeket is, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert. A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését.

A mozgáshoz változatos eszközöket biztosítunk, melyek alkalmasak a nagy és finommozgások fejlesztésére.

A napi mozgáshoz óvodánkba 2021-ben a Magyar Falu program keretében egy hatalmas gumipálya is került telepítésre, mely biztosítja a helyet a rendszeres mozgáshoz.

- **Egészségvédelem, edzettség**

E feladatok közé soroljuk: a baleset megelőzését, higiénés szabályok betartatását, fertőző betegségek, egyéb rendellenességek megelőzését, pszicho higiénés egészségvédelmet, és a váratlan helyzetekre való felkészülést.

A baleset megelőzés elvei:

- ép, jó minőségű és anyagú eszközök használata,
- gyakori felülvizsgálatok, javítás,
- állandó felügyelet,
- a talaj, közlekedő utak tisztántartása,
- nagyméretű eszközök rögzítése,
- ruházat ellenőrzése,
- baleset megelőzés szabályainak betartása,
- eszközök idényjellegű használata.

Higiénés szabályok kialakítása, betartatása:

- WC papír megfelelő használata, / főleg lányoknál /
- WC -n egy gyermek legyen egyszerre,
- szappannal való kézmosás,
- körömkefe igénybevétele szennyező tevékenység után,
- saját fésű, fogmosó felszerelés használata,
- megfelelő orrfúvási technika elsajátíttatása,
- a szülő ösztönzése tiszta, megfelelő méretű ruházat biztosítására,
- váltóruha biztosítása,
- a haj rendszeres gondozása,
- megfelelő tisztaságú ivóvíz biztosítása,
- a textíliák szükség szerinti cseréje.

Fertőzések, egyszerűbb rendellenességek megelőzése:

- a szezonális fertőző betegségekre való felkészülés: szellőztetés, fertőtlenítés, zsebkendő beszerzése,
- a korona vírus elleni intézkedési terv folyamatos felülvizsgálata, ellenőrzése, a betegség kiszűrése,
- egyéni eszközök biztosítása,
- beteg gyermek elkülönítése,
- a szülők értesítése.

21

Pszicho higiénés egészségvédelem:

Nagyon fontos feladat, hiszen a lelki eredetű problémák negatívan hatnak a fizikai állapotra.

Feladatunk ennek érdekében:

- tartózkodunk a megszégyenítéstől, / pl.: bepisilés /
- lehetőség szerint alvásidőben, WC használatakor, megteremtjük a nyugalmat, csendet, az intimitást,
- nem siettetjük a gyermeket alapvető tevékenységeiben,
- relaxációs gyakorlatokat végzünk,
- meghallgatjuk a problémákat,
- biztosítjuk a rendszerességet, e mellett a rugalmasságot,
- igyekszünk csökkenteni a konfliktusokat,
- nem tűrjük el a gyermekek közötti megkülönböztetést, erőszakot,
- az agresszív magatartású gyermeket vizsgálatra küldjük,
- megszervezzük a beszédhibás gyermekek logopédiai kezelését,
- a kisebb fogyatékkal élő gyermekek elfogadtatására nagy hangsúlyt fektetünk,
- megismertetjük gyermekeinket a káros szenvedély hatásával.

Váratlan helyzetekre való felkészülés

Mai életünkben gyermekeinkre sok veszély leselkedik. Ezek megismertetése már óvodás korban szükséges. Ilyenek:

- az idegenek jelenléte,
- az elszökés veszélye,
- a gyermek elvesztése.

22

Edzettség: erő, ügyesség, állóképesség fejlesztése

Feladatunk:

- a feladatok fokozatos nehezítése,
- folyamatos levegőcsere, szabad levegőn való tartózkodás,
- tornaszerek változatos biztosítása,
- tartásjavító gyakorlatok, foglalkozások szervezése,
- az úszás, egyéb mozgásos tevékenységek megszervezése,
- udvari mozgásos játékok biztosítása.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, olyan magatartást tanúsít, amely veszélyt jelent egészségi állapotára.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A **gyermekbántalmazás** azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság, amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet, vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (pl. gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.).

Az **érzelmi bántalmazás** azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rosszbánásmódot jelenti, amely közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása.

Feladatunk:

- közreműködés a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, együttműködés a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében,
- a szülőkkel szoros kapcsolattartás során, felvilágosítás, a szakemberek segítségének felkínálása,
- a káros hatások ellensúlyozása az agresszió minden formájának feloldása elítélése, befolyásolása (pl. a TV káros hatásai, mint a szülői fórumok témái) közlekedési ismeretet adó játékos tevékenységek szervezése
- rendőrség által szervezett bűnmegelőzési programok kezdeményezése,
- veszélyhelyzetek elkerülését segítő mesegyűjtemény beépítése a mindennapokba.

Az óvoda feladata az egészségvédelem terén:

- a szűrővizsgálatok előkészítése, lebonyolítása,
- az orvossal, védőnővel, az óvodai szociális segítővel való kapcsolatalakítás rendjének kidolgozása,
- fogászati szűrővizsgálatok, felvilágosító foglalkozások megszervezése,
- iskola alkalmassági vizsgálatok megszervezése,

- egészségnevelő, pszichológiai előadások szervezése a szülők számára,
- logopédiai foglalkozások biztosítása a pedagógiai szakszolgálaton keresztül
- az óvoda helyiségeinek és udvarának közegészségügyi, baleset-veszélyességének ellenőrzése, a hibák elhárítása,
- az étkezés higiénijának, minőségének ellenőrzése,
- a fertőző megbetegedések esetén szükséges intézkedések megtétele,
- a kialakult, aktuális járványügyi helyzetben megfelelő protokoll betartása,
- a környezetében rejlő baleseti források felismerése és ezek elkerülése, a már megtörtént baleseteknél segítséget nyújtás vagy segítségnyújtás kérése a felnőtt felé.

A család bevonásának lehetősége:

- eszmecsere, tapasztalatok kölcsönös átadása az egészséges táplálkozás terén,
- új ételek, receptek ajánlása,
- gyümölcsök, zöldségek folyamatos biztosítása,
- a szokások, viselkedési formák közös alakítása,
- tisztálkodási eszközök biztosítása,
- kiránduláson való közös részvétel,
- játékszerek, eszközök javítása,
- megfelelő ruházat biztosítása,

- **Egészséges környezet, eszközrendszer biztosítása**

Az egészséges életmód alakításának szinterei:

- csoportszobák
- mellékhelyiségek
- udvar

Csoportszoba

A csoportszoba berendezését körültekintően válogatjuk meg. A bútorok megfelelnek a gyermekek méreteinek. Színharmoniót igyekszünk teremteni a dekorációban. Lehetőség

szerint kiküszöböljük az allergén anyagokat. (virágpor, por, madártoll) Balesetveszély elkerülése érdekében éles, sarkos tárgyakat nem helyezünk el a csoportszobában.

Rolóval védjük gyermekeinket a tűző nap káros hatásaitól. A természetes fényt igénylő tevékenységeket az ablak mellé tervezzük. Komfortérzet fokozására légkondicionáló berendezéseket használunk.

Mellék helyiségek

Mosdó

Mosdóban figyelünk a padló csúszásmentességére. Folyamatosan fertőtlenítjük a WC-t, mosdót. A tisztítószeret biztonságos, zárt helyen tároljuk.

Öltöző

Minden gyermeknek külön polcot biztosítunk ruháik tárolására. A gyermekek jele jól látható helyen, esztétikusan van elhelyezve az öltözőszekrényen.

Udvar

Udvarunk változatos tevékenységre alkalmas. Eszközeink megfelelnek az európai uniós normáknak. Folyamatosan ápoljuk, szükség szerint javítjuk azokat. Az udvaron mindig biztosítunk megfelelő számú felnőtt felügyeletet. A homokot évente fertőtlenítjük, lehetőség szerint kétfévente cseréljük. Külön udvari WC-vel, mosdóval nem rendelkezünk. Az udvar területei: betonos, térköves és füves, árnyékos és napos részek. A kerti munka eszközei gyermekméretűek, külön zárható helyen vannak elhelyezve.

A környezettudatos magatartás megalapozása

A fenntarthatóság pedagógiájának fontos értékei: - az élet tisztelete - a hagyomány őrzése – átmentése a jövőbe. Az óvodában mindezeket a családok hatékony és folyamatos bevonásával tudjuk a legoptimálisabban elérni.

A környezettudatos magatartás kialakításának célja:

- Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, melyek a környezettel való harmonikus együttéléshez szükségesek és a családok környezettudatos életviteléhez hozzájárulnak.
- Alakítsunk ki a gyermekekben olyan attitűdöket, hogy az újrahasznosítás fontos legyen számukra.
- Ismerjék meg és alkalmazzák a szelektív hulladékgyűjtés szabályait.
- A társadalmi igények változásához igazodó, a gyermek életkorának megfelelő természeti, - emberi, - és tárgyi környezetből szerzett tapasztalatok nyújtása, melynek birtokában biztonságosan eligazodik az őt körülvevő világban.
- Az életvezetési készségeken alapuló nevelés, mely hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.
- Életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, és a hatékony kommunikációhoz.

Az óvodás gyermekek életvezetési készségeinek, képességeinek fejlesztése nem csupán az óvoda kötelessége és felelőssége, hanem a szűkebb-tágabb családé, sőt a társadalomé, a médiáé is. Nekünk elsősorban - tiszteletben tartva a családi nevelés elveit – az egészséget befolyásoló tényezők mentén haladva a családok bevonásával, velük együtt kell kialakítanunk stratégiánkat, valamint az egyes csoportok és egyének fejlődését támogató gyakorlatot.

Az egészséget befolyásoló tényezők:

- alvás,
- társas kapcsolatok,
- napirend,
- tanulás, tapasztalás, játék, beszélgetés és meghallgatás, ének, mozgás-zenére, dalolás, szabadtéri játék, a gyermek beavatása az otthoni teendőkbe stb.,

- táplálkozás és folyadékfogyasztás,
- környezetvédelem kérdései, környezettudatosság,
- testi és környezet higiéné,
- betegségek megelőzése,
- kommunikáció,
- a kulturált érzelemnyilvánítás,
- viselkedési szokások,
- káros szokások elkerülése,
- ismerje fel a veszélyes, kockázatos helyzeteket, mit kell tenni ilyenkor-kitől kérhet segítséget,
- önismeret, önértékelés, önbizalom fejlesztése,
- megfelelő test és énkép.

A környezettudatos magatartás kialakításának fő színtere az óvodában, a külső világ tevékeny megismerése, mint tevékenységforma. Ez olyan nevelési folyamatot jelent, mely valamennyi nevelési területre kiterjed, azokkal kölcsönhatásban van. Komplex tapasztalatszerzés, mely egységben mutatja, érzékelteti azt, ami a valóságban is egységesen érzékelhető. A környezet megismerése nem korlátozódik csak a környezeti foglalkozásokra és a tervszerű, tudatos kezdeményezésekre, hanem átfogja az egész óvodai életet. Benne van a spontán játékban, az önkiszolgáló tevékenységben, az udvari élet pillanataiban, a beszélgetésekben, megfigyelő sétákban, kirándulásokban. A gyermekek a környezettudatos magatartás, életmód alapjait tapasztalati úton sajátíthatják el.

Támaszkodunk a gyermekek családból hozott ismereteire, a családi kirándulások, nyaralások élményeire is. Ha szükséges, a hátrányokat kompenzáljuk. A természeti és társadalmi környezet témaköreivel valamennyi korcsoport megismerkedik, életkortól függően. A témakörön belül az egyes témák a gyerekek életkorának előrehaladtával lineárisan bővülnek és koncentrikusan mélyülnek.

Érvényesítjük a **differentiálás** pedagógiai koncepcióját a nevelés folyamatában. Sokszínű, érdekes, izgalmas tevékenységrendszer biztosítunk. Érzelmek, kifejezőképességek fejlesztésére nagy hangsúlyt fektetünk: szeretet, kötődés, élménybefogadás keltése.

A folyamatban megmutatkozik a **komplexitás**:

- A környezettel való ismerkedés közben alakul a gyerekek társas magatartása, alkalmazkodó képessége.
- Fejlődik beszédmegértő és nyelvi kifejezőképessége.
- Érzékeli környezetében a szépet, a tisztaságot, ezáltal fejlődik esztétikai érzéke, környezet higiénéje.
- Pozitív érzelmi viszony alakul ki a lakóhely, a szülőföld iránt.
- Környezetéből szerzett ismereteit felhasználja a játékban.
- A környezeti témakörök jó részében szerepe van a gyermeki munkának.
- Az érzékelt valóságot az ábrázolás eszközeivel fejezik ki a gyermekek.
- Hangulatkeltő, hangulatszínező lehet a témába vágó, valóságismeretre nevelő mese, vers.
- A dalok, énekes játékok a hangulat elemeinek megéreztetésével és a népszokások megismertetésével kapcsolódnak a környezeti témakörökhöz.
- A testünk témakör feldolgozása kötődik a mozgás tevékenységekhez.
- A tárgyak, jelenségek mennyiségi viszonyain túl a matematikával való kapcsolat leglényegesebb vonása, hogy mindkét terület a gyermek logikus gondolkodását fejleszti

Feladataink:

- A gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére, megismerési vágyára és a megismerés okozta öröme építve sokszínű viszony kialakítása az objektív világhoz.
- A komplexitás érvényesítése a tevékenységformák között.
- A környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása.
- A családi és tárgyi kultúra értékeinek, és a néphagyományok szem előtt tartása, nemzeti szimbólumok megismertetése
- A gyermekek önálló véleményalkotásának, döntési képességének fejlesztése
- A hulladék keletkezésének megelőzése
- Szelektív hulladékgyűjtés
- Újrahasznosítás
- A gyermekek bevonása a növény-, és állatgondozásba.

A környezettudatossághoz kapcsolódó jeles napok óvodánkban:

Olyan örökérvényű értékeket kívánunk közvetíteni, mely által a gyermekek kellő információkat gyűjthetnek a környezetükről, a körülöttük lévő élővilágról, azok szépségéről és védelméről.

- Autómentes világnap
- Állatok világnapja
- Víz világnapja
- Föld napja
- Madarak és fák napja
- Egészségnapok (Munkaterv szerint)

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- ❖ A gyermekek önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- ❖ Önállóan használják a zsebkendőt.
- ❖ Önállóan használják a WC-t, alakuljon ki az utána szükséges szappanos kézmosás.
- ❖ A tisztálkodási eszközöket megfelelően használják, és a helyére teszik.
- ❖ El tudják dönteni, mennyi ételt, italt kérnek.
- ❖ Önállóan szednek, töltenek.
- ❖ Kulturáltan késsel, villával étkeznek.
- ❖ Önállóan vetkőznek, öltöznek, ha kell, segítséget kérnek.
- ❖ Bekötik cipőjüket, megkötik a sálát, sapkát.
- ❖ Ruhájukat összehajtva, a kijelölt helyre rakják, legyenek igényesek megjelenésükre.
- ❖ Rendet raknak környezetükben.
- ❖ Ismerik a betegség, - baleset megelőzés szabályait, azokat betartják.
- ❖ Rendszeresen és szívesen fogyasztják a gyümölcsöket és zöldségeket.
- ❖ Csendes-pihenő alatt nyugodtan fekszenek, vagy alszanak.
- ❖ Szükségleteiket képesek késleltetni.
- ❖ Nem szemetelnek.
- ❖ Ismerik a szelektív hulladékgyűjtés okát és mikéntjét.
- ❖ Környezetre figyelő magatartás kialakulása.

7.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az érzelmi nevelés

Az óvodáskorú gyermek, jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretet-teli, családi, bizalmas légkör vegye körül.

Mind ezért szükséges, hogy

- már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érvé a gyermeket,
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, nemzeti identitástudatának alakulását,
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek egymás közti, valamint az óvoda alkalmazottainak kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés és a keresztény kulturális értékek elfogadása jellemezze,
- a felnőttek kommunikációja, bánásmódja, viselkedése, mintaértékű legyen a gyermek számára,
- nyugalmat sugárzó beszédkészséggel, attitűddel rendelkezzen
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól,
- a gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt,
- ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK ESETÉBEN szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködése a különböző szakemberekkel/ pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor stb.

Feladatunk:

- 1. biztonságos, szeretetteljes légkör megteremtése,**
- 2. a gyermekek igényének megfelelő beszoktatás, napirend kialakítása.**

Biztonságos, szeretetteljes légkör megteremtése

A gyermekek fő problémáinak okai napjainkban elsősorban a társadalmi változásokban keresendő. Ezek a munkanélküliség, az anyagi gondok, a válás, a kommunikáció hiánya, a női szerepek megváltozása, a nevelési tapasztalatok hiányossága. Teljesítmény centrikus világunk miatt sokakra jellemző, hogy gyermekeik elé olyan feladatokat, követelményeket állítanak, mely meghaladja az életkorának megfelelő képességét. E mellé párosul a TV, telefon, a mindennapok brutalitása, a rajzfilmek erőszaka. A szülők létbizonytalansága, konfliktusai szorongásai tükröződnek a gyermekek lelkében. Ne csodálkozzunk tehát azon, ha szorongó, kedvetlen, érdektelen lesz, súlyosabb esetben pedig magatartási vagy tanulási problémákkal küzd.

Feladatunk:

- rendezett, nyugalmat sugárzó környezetet teremtünk,
- igyekszünk megteremteni az egyéni és közös beszélgetések lehetőségét,
- közösségi kapcsolatokat és érzelmeket erősítő játékos tevékenységek tervezése
- őszintén megbeszéljük problémáinkat, közösen keressük a megoldást,
- lehetőséget teremtünk a gyermek igényének megfelelő beszoktatásra,
- rugalmas napirendet állítunk össze,
- stabil szokás-szabályrendszert alakítunk ki,
- megismerjük a gyermek előéletét,
- szeretetünket a gyermekek felé kimutatjuk szóban, gesztusban,
- a szülőkkel nevelőpartneri viszonyt alakítunk ki.

A biztonságos légkör megteremtője az óvoda felnőtt közössége. A felnőtt személyisége a gyermek számára modell!

Óvodában különösen elvárt:

- a csendesebb alaphang,
- életkornak megfelelő, érthető magyarázat,
- a kommunikáció és metakommunikáció összhangja,
- egyszerű, de ízléses, kényelmes öltözék,
- barátságos, őszinte, de határozott magatartás,

- az egyén tisztelete, a tisztelet elvárása,
- a különbözőség elfogadása,
- az empátia,
- a demokrácia,
- a pedagógiai-pszichológiai, módszertani szakértelem,
- a gyermek pozitív tulajdonságaira való építés,
- a fejlődés képessége,
- a konfliktusok korrekt kezelése,
- a tevékenységekhez és a játékhelyzetekhez való viszony,
- a pozitív szemlélet.

Törekszünk továbbá óvodai szinten az egységes nézetek, elvek kialakítására, betartására, egymás kiegészítésére, a kölcsönös segítségnyújtásra.

Beszoktatás

Az első találkozás az óvodával szinte minden gyerek esetében alapvetően befolyásolja az óvodához fűződő viszonyát. Különösen nagy figyelmet, türelmet igényelnek a közvetlenül a családból óvodába kerülő gyerekek. Lehetővé tesszük, hogy még a rendszeres óvodába járás megkezdése előtt a gyerekek szüleikkel ellátogassanak az óvodába, megismerkedhessenek a szokásokkal, a jelükkel, az óvoda helyiségeivel. A beiratkozás után a leendő szülőknek beszélgetést szervezünk az óvodai életre való felkészülés megkönnyítésére.

A nyári szülői értekezlet pedig azt a célt szolgálja, hogy a szülők megismerjék az óvoda szokásait, a szabályait. Az óvónők beszoktatási tervet készíthetnek, hogy minél mélyebben megismerhessék a gyermek előző életét.

Az óvodai felvétel folyamatos, ezért több jelentkező esetén, a beszoktatás is más-más időpontra van ütemezve.

A beszoktatásnak több formája lehetséges:

- anyával együtt, fokozatos beszoktatás,
- anya nélküli fokozatos beszoktatás,

A szülő maga döntheti el, melyik beszoktatási formát választja, de természetesen, ha igényli, tanácsunkkal segítjük őket. A beszoktatás időszakában, legalább három napig, mindkét óvónő és a dajka együtt van a csoportban, így a személycsere nem éri váratlanul a gyerekeket. Az új gyerekek behozhatják a kedvenc játékukat, tárgyukat az óvodába. Megbeszéljük a szülőkkel, hogy az első napokban minél hamarabb vigyék el a gyerekeket. Lefekvéskor különösen gyengédségre van szükségük. Simogatással, dúdolással igyekszünk őket megnyugtatni. Egyszerű, érthető utasításokkal vezetjük be őket az óvoda rendjébe. Az új gyermeket kis ajándékokkal várjuk, ölbeli játékkal, mondókával igyekszünk oldani a feszültséget.

A közösségi nevelés eredményességét elősegítik az élményt adó tevékenységek, hagyományok, a csoport közös ünnepei. Minden ünnepet egy hosszabb előkészület vezet be, alapos tervezés előz meg. Az ünnepet szimbólumok, díszítések által tesszük hangulatosabbá, vidám, felszabadult együttlétre törekszünk. Felnőttek, szülők műsorával kedveskedünk. Az ünnepet változatos tevékenységek segítségével igyekszünk érzelmileg közel hozni gyermekeinkhez.

A közösségi nevelés sikerét döntően befolyásolja a napirend kialakítása.

➤ A napirend

A közösségi nevelés a gyermekek életének céltudatos megszervezését igényli. Ezt szolgálja a napirend, mely biztosítja a gyermekek változatos tevékenységét. **A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben** a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben kell, hogy részt vegyenek. Óvodánkban a napirend rugalmas, keret jellegű, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Az óvodai élet megszervezése során élıszavas mese és közösségi játékelmények biztosításával törekszünk a személyes interakciókra.

A család bevonásának lehetőségei:

- előadás szervezése a viselkedéskultúra, a szokás-szabályrendszerrel kapcsolatosan,
- nyílt nap szervezése,
- ünnepekre való meghívás.

Erkölcsei nevelés és az értékorientált közösségi nevelés

Az erkölcsi értékek átadása, a gyermeki személyiség formálása, alakítása.

Mai világunkban különösen fontos, hogy szülőként és nevelőként is megbízható értékeket közvetítsünk gyermekeink felé. Mindezek alapján úgy gondoljuk, hogy megérett az idő az értékek közvetítésének újragondolására.

A gyermekeknek tapasztalatunk szerint szükségük van világos és kötelező korlátokra, ezzel egyidejűleg szabadságra. Az óvodás korú gyermekek különösen fogékonyak a látott példák befogadására, utánzására. A gyermekek az értékeket nem beszéd, hanem cselekvés által, szituációkban ismerik meg, s ez által válik majd életük részévé. Ezért az értékek átadása naponta történik, közösen éljük meg azokat. Természetesen a gyermekek életkorát figyelembe véve játékos formában, tevékenyen, eszközök segítségével, részekre bontva tesszük ezt.

Az óvodapedagógus a gyermek közösségi életének irányítója.

Feladatunk:

- **a közösségi értékek megerősítése, közvetítése, alakítása**
- **a szocializáció segítése**
- **a hátrányos helyzetű gyerekek beilleszkedésének segítése a közösségbe**
- **a közösségi együttélés szabályainak, valamint a helyes viselkedési szabályok kialakítása, elfogadtatása**
- empátia kialakítása egymással szemben, a másság és a nemzeti etnikai hovatartozás elfogadása
- nemzeti identitástudat kialakulásának segítése
- keresztény kulturális értékek közvetítése

A gyermekek számára fontos, hogy ki tudják mutatni **érzéseiket**, tisztában legyenek azokkal. Az óvodában a felnőttek erre figyelve kezelik a különféle megnyilvánulásokat. A beszélgetések által a gyermekek megtanulják, hogy minden ember lehet szomorú, vidám, félhet valamitől. A megismerés eszközeként, sokszituációs játékot alkalmazunk. A szerepjáték megfigyelése során is sok információt szerzünk a gyermekek aktuális érzéseiről.

A **helyes viselkedés** alapja az udvarias magatartás. A család erősítheti, vagy gyengítheti az általunk kialakítandó viselkedési szabályokat. Ha a gyermekek azt látják, hogy a felnőttek odafigyelnek, egymásra, tisztelik a másikat, segítik a másik munkáját, közösen töltik a szabadidőt, akkor természetes módon alakul ki a helyes viselkedési mód. A viselkedésformák kialakítása során fontos, hogy mindenki kijavíthatja hibáit. A helytelen viselkedés tapasztalataiból tanul a gyermek. A gyermekek helytelen viselkedésének az oka, ha nem alakul ki a felnőtt személye iránti tisztelet. Minden gyermek hatalmi játékot játszik, kitapasztalja határait. Itt az óvodában tiszta és állandó értékrendet állítunk fel, és olyan viselkedési szokásokkal, kommunikációs formákkal ismertetjük meg őket, melyek segítik egymás elfogadását és a konfliktusok megoldását. A gyermekek akkor érzik magukat **biztonságban**, ha a felnőttek vezetik őket, akikben megbízhatnak, tiszteletet tanúsíthatnak. Világos, egyértelmű elvárásokat kell közvetítenünk. A gyermekeket a **szabályokkal** védjük, egyben biztonságot is teremtünk számukra. A gyermekek világhoz való viszonyukat a későbbiekben meghatározza az **anyagi javakhoz való viszonyulásuk**. Tudatosítjuk, hogy az élelmiszert meg kell becsülni, hiszen mások sok munkával állítják elő. A tárgyak tiszteletét a játékok javításával, valamilyen tárgy létrehozásával segítjük elő. Rámutatunk a pazarlás következményeire is.

A gyermekcsoportban való **agresszió** gyakran megkeseríti a csoport életét. Az agresszió szerzett tulajdonság, melyet a nyugalom érdekében meg kell gátolnunk. Világossá tesszük a gyermekek, szülők számára, hogy az agresszió nem megengedett az óvoda életében. Ennek egyik burkolt formája a zaklatás, melynek megelőzése fontos feladatunk.

A megelőzés alapelvei:

- egymás tisztelete, elfogadása,
- a lányok, a gyengébbek védelme,
- tolerancia, türelem

- a bátorság fejlesztése,
- elegendő figyelem minden gyermekre.

Az erőszak további forrása lehet a televízió és a számítógép. Szükség lenne a megfelelő szabályok, korlátok felállítására. A béke megteremtése a csoportban mindannyiunk érdeke. A dicséret a legtartósabb módszer, hogy a gyermek változtasson magatartásán. Az értékek közül egyik legfontosabb a **szeretet**. Azok a gyermekek, akik szeretet nélkül nőnek fel, testileg és szellemileg is beteggé válnak.

A szeretet kifejezésének formái:

- figyelem, ölelés, nevetés, lágy hangnem, érintés, szemkontaktus.

A rossz gondolatok negatívan befolyásolják a szeretet képességét.

Feladatunk:

- A csoportos tevékenységek során olyan eljárásokat alkalmazunk, melyek lehetővé teszik, hogy a gyermekek saját tempójuknak megfelelően fejlődjenek.
- Pozitív megerősítéssel járuljunk hozzá a gyermek egészséges személyiség fejlődéséhez.
- Erősíteni a gyermekben azokat a pozitív akarati tulajdonságokat (türelem, empátia, segítőkészség), amelyek segítségével képesek lesznek a felmerülő konfliktusaik kompromisszumos megoldásában.
- a szeretet megnyilvánulása a természettel és az állatokkal való bánásmódban is megfigyelhető legyen.
- Fejlesszük a gyermekek személyiség tulajdonságait a közös tevékenységek során.
- Jelenlétünkkel segítjük a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.

Óvodánk közössége igyekszik minél több élményt biztosítani gyermekeinknek az udvaron, a természetben. Aki gyermekként játszhat a természetes anyagokkal, pozitív élményt szerez a növényekkel, állatokkal való ismerkedés során, biztosan kialakul benne a természet iránti szeretet, a szülőföldhöz való kötődés alapja is. A megfigyelés, játék, segíti célunk megvalósulását.

Az értékek megismertetésének formája:

- az egyes fogalmak értelmezése,
- ellentétek keresése,
- az értékek képi megjelenítése,
- a helyes és helytelen közötti különbségek keresése, megtapasztalása,
- szituációs játékok alkalmazása.

Az értékek átadása során a következő feladatokat valósítjuk meg:

- A szeretet, a melegség, az elfogadás és a biztonság megtapasztalása.
- Érdeklődés felkeltése a Kárpát-medence magyar lakta területeinek kultúrája iránt.
- A megbízhatóság, a megértés, a bizalom átélése.
- A vigasz, a segítség és a támogatás megtapasztalása.
- Az érzések átélése és kifejezése.
- Saját tempó megengedése.
- A viták által a konfliktusok megoldásának megtanulása.
- Élvezettel és tisztelettel való bánásmód az étellel és az itallal.
- A pihenés és a csend átélése.
- Bátorság ahhoz, hogy megtegyünk valamit és vállaljuk a következményeket.
- Titkok felfedezése, titkok megőrzése.
- Testi-lelki erőszakmentesség átélése.
- Az önállóság és a felelősségteljes cselekvés kifejtése.
- Szabályok kialakítása.
- A fantázia és a belső világ megtapasztalása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- ❖ Tudják óvodájuk nevét.
- ❖ Szüleiről leválik és bízik a vele foglalkozó felnőttekben, akikkel beszélgetéseket kezdeményez.
- ❖ Érdeklődő és könnyen bevonható a csoport napi tevékenységeibe, önként is kapcsolódik más gyermekek játékához.

- ❖ Az óvodai élet szokásait és szabályait ismeri és gyakorolja.
- ❖ Megérti és tiszteletben tartja a korból, és képességekből eredő különbségeket társai között.
- ❖ Szeret óvodába járni, ahol barátai vannak.
- ❖ Szívesen együtt dolgozik társaival egy-egy feladaton.
- ❖ Konfliktusait elsősorban a megbeszélés módszerével oldja meg, igyekszik kompromisszumot kötni
- ❖ Nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.
- ❖ Szociálisan is érettebbé válik az iskolára.
- ❖ Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.
- ❖ Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni.
- ❖ Késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- ❖ Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- ❖ Erősödjön magyarságtudatuk, ismerjék a nemzeti szimbólumokat.
- ❖ Ragaszkodnak a csoportjukban lévő gyermekekhez, felnőttekhez, ezt kifejezik érzelmekben, szavakban.
- ❖ Betartják a kulturált viselkedés szabályait.
- ❖ Elfogadják társaik eltérő külsejét, viselkedését, beszédét (másságát).
- ❖ Elfogadják az adott tevékenységek által megkívánt magatartásformákat.
- ❖ Érdeklődnek egymás és hiányzó társuk iránt.
- ❖ A vendégeket szertettel fogadják.
- ❖ Köszönnek a felnőtteknek, társaiknak.
- ❖ Elfogadják és követik az óvónő kéréseit.
- ❖ Szívesen végeznek munkát a közösségért.
- ❖ Képesek nyugodtan ülni, a felnőttre figyelni.
- ❖ A konfliktushelyzetben társaikkal egyezkedjenek.
- ❖ Önismeretük reális legyen.
- ❖ Érvényesítsék kezdeményezőképességüket, nyilvánítsák ki érdeklődésüket.
- ❖ Együttműködnek a közös rendezvényeken.
- ❖ Szociálisan érettekké válnak az iskolára.

7.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Cél:

- Ismerjék meg és tegyék magukévá a magyar népi hagyományokat, népmeséket, népi játékokat, mondókákat.
- Nyitott, magabiztos, jó kommunikációs képességgel rendelkező gyermekek nevelése.
- Az iskolai alkalmasság elősegítése, az iskolai kommunikációs kudarcok megelőzése
- Szeretetteljes légkörben a gyermekek beszédkapcsolatainak kialakítása, bővítése.
- A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének felébresztése, ösztönzése, beszédképességének fejlesztése.
- Kulturált nyelvi reagálás élethelyzetnek megfelelően.
- Az igényes szép beszéd közvetítése.
- Szókincs és szóbeli kifejezőképesség fejlesztése
- Értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás-alkotóképesség) fejlesztése.
- Probléma helyzetek önálló megoldására ösztönzés.
- Az eltérő fejlődési ütem felismerése, ebből adódóan felzárkóztatás, ill. tehetséggondozás.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Feladatunk:

- Derűs, nyugodt légkör biztosításával a gyermekek beszédkedvének fokozása, a gyermekek nyelvi képességének fejlesztése anyanyelvi játékokkal és a felhasznált irodalmi anyag igényes összeállításával.
- A kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egész folyamatában.
- A helyes és szép beszéddel a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének segítése, előkészítése irodalmi élmények befogadására.

- Jól artikuláló, választékosan beszélő környezet megteremtése, mely a gyermek fejlődését pozitívan befolyásolja.
- A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.
- Szókincs (relációs és általános) gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.
- Nyelvi készség (társalgási vagy kontextusos és elbeszélő, vagy összefüggő beszéd) fejlesztése.
- Kommunikációs (verbális, nonverbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.
- A beszéd automatizmusainak, a beszédmozgásnak és a beszédhallásnak a fejlesztése.
- A beszéd fonológiai, grammatikai, jelentéstani rendszerének, szabályainak kialakítása, tudatosítása.
- Együttműködés a logopédussal és a családdal a prevenció és a korrekció területén.
- A gyermekek természetes kíváncsiságára építve a tudásvágy ébrentartásával a felhasználható ismeretek, használható ismeretanyag biztosítása rendszerszerű látásmóddal.
- IKT eszközök használatával felkelteni a gyermekek érdeklődését.
- Tanulási zavarokat okozó részképességek hiányosságainak megszüntetése.
- Érzelmi indíttatású, játékos, mozgásos tevékenységeken keresztül, sokszínű élmény, tapasztalatszerzés biztosítása.
- Minta- és példaértékű óvodapedagógusi, pedagógiai asszisztensi és dajkai megnyilatkozások.
- A természetes beszélő és kommunikációs kedv kialakítása és fenntartása élménybeágyazottan, komplex jelleggel és tapasztalatszerzéssel valamennyi tevékenység forma keretében.
- A gyermekek érdeklődésén, kíváncsiságán alapuló, a gyermekek meglévő tapasztalatait, ismereteit figyelembe vevő, változatos tevékenységi lehetőségek megteremtése.
- Bővítsük ismereteiket a népi rigmusokkal, mondókákkal, népmesékkal.

A gyermeki kommunikációhoz kapcsolódó feladataink:

- A gyermekek egymás közötti kommunikációját felkínált tevékenységekkel, személyes mintaadással és metakommunikációs jelek használatával fejlessze

- Mozgásos játékokkal, változatos tevékenységekkel ösztönözze beszéd és kommunikációs kedvüket
- A kommunikációs jelzések felismerésére, alkalmazására használja fel az egyéni bánásmód nyújtotta lehetőségeket.
- Az elmélyült szabad játék megvalósulása érdekében a gyermekek között kialakult konfliktushelyzetek megoldásához biztosítson megfelelő kommunikációs teret
- Támogassa, bátorítsa a barátok közötti kommunikációt, a társas kapcsolatok fejlődése érdekében
- Adjon közösen végezhető munka jellegű feladatokat, támogassa a konstruktív megoldásokat
- Anyanyelvi játékokkal, igényes irodalmi és zenei anyagok felkínálásával gyarapítsa szókincsüket, helyes és szépen artikulált beszédüket.
- Teremtsen alkalmakat arra, hogy élményeiket, megfigyeléseiket, képzelet szülte belső állapotukat a művészetek eszközeivel fejezzék ki
- A napi teendők változatos szituációi során használja és gyakoroltassa a megfelelő udvariassági kifejezéseket
- Egy- egy probléma megoldására alakítson ki kommunikációs stratégiákat
- A napirendben olyan időszak biztosítása, amikor a gyermekek nyugodt körülmények között egymást meghallgathatják.

Beszélgető-kör

Napjainkban a gyermekek egyre jobban igénylik az odafordulást, a rájuk figyelmet, a kifejező beszélgetéseket. A „kibeszélés”, a „kimondás” ösztönzésével segítjük a gyermekek megismerésének folyamatát. A beszélgető-kör a nap folyamán bármikor kialakítható, kezdeményezhető az óvodapedagógus által, mely lehet:

- a tevékenységek kísérője,
- célirányosan tervezett módszer, a beszélgetés (beszélgettetés) eszközével,
- a pedagógiai szituációk közös megoldását kereső technika,
- a gyermeki gondolkodás, kreativitás kifejezője,
- a gyermekek érdeklődésének, szükségleteinek, vágyainak, tapasztalatainak kifejező eszköze.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Nevelésünkben minél több anyanyelvi játékra biztosítsunk időt, melyek alkalmazkodnak a gyermekek életkori sajátosságaihoz.

Az értelmi nevelés további feladatai:

- egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,
- másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) és a kreativitás fejlesztése.

42

A mindennapos gyakorlatban feltűnnek olyan gyermekek, akik egy vagy több alapvető képesség terén lemaradást mutatnak annak ellenére, hogy intellektusuk ép, érzékszervi fogyatékosságban nem szenvednek. Magatartási zavarok mellett elsősorban a vizuális percepció, a vizuo-motoros, illetve a hallási percepció zavarok tűnnek fel. Az ilyen zavarokkal küzdő gyermekek fejlesztésére fokozott figyelmet fordítunk, amelyet beépítünk a tevékenységek rendszerébe, illetve egyéni fejlesztési lehetőséget teremtünk számukra. Munkánkat az intézmény óraadó gyógypedagógusa is segíti.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- ❖ Aktívan használja a tapasztalatok során bővült szókincsét, megpróbálja folyamatosan, összefüggő mondatokkal kifejezni magát.
- ❖ Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremti meg és tartja fenn a kapcsolatot, udvariassági kifejezéseket használ.
- ❖ Nyugodtan, figyelmesen tudja végighallgatni az óvónőt, s ha párbeszédben vesz részt, többnyire végigvárja a másik megnyilatkozását. Saját kérdését, válaszát, kiegészítő gondolatait ahhoz igazítja.
- ❖ Helyesen használja a névmásokat, a névutókat, a jövő idejű igeidőt és az igemódokat.
- ❖ Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
- ❖ Beszédét személyiségének és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kíséri.

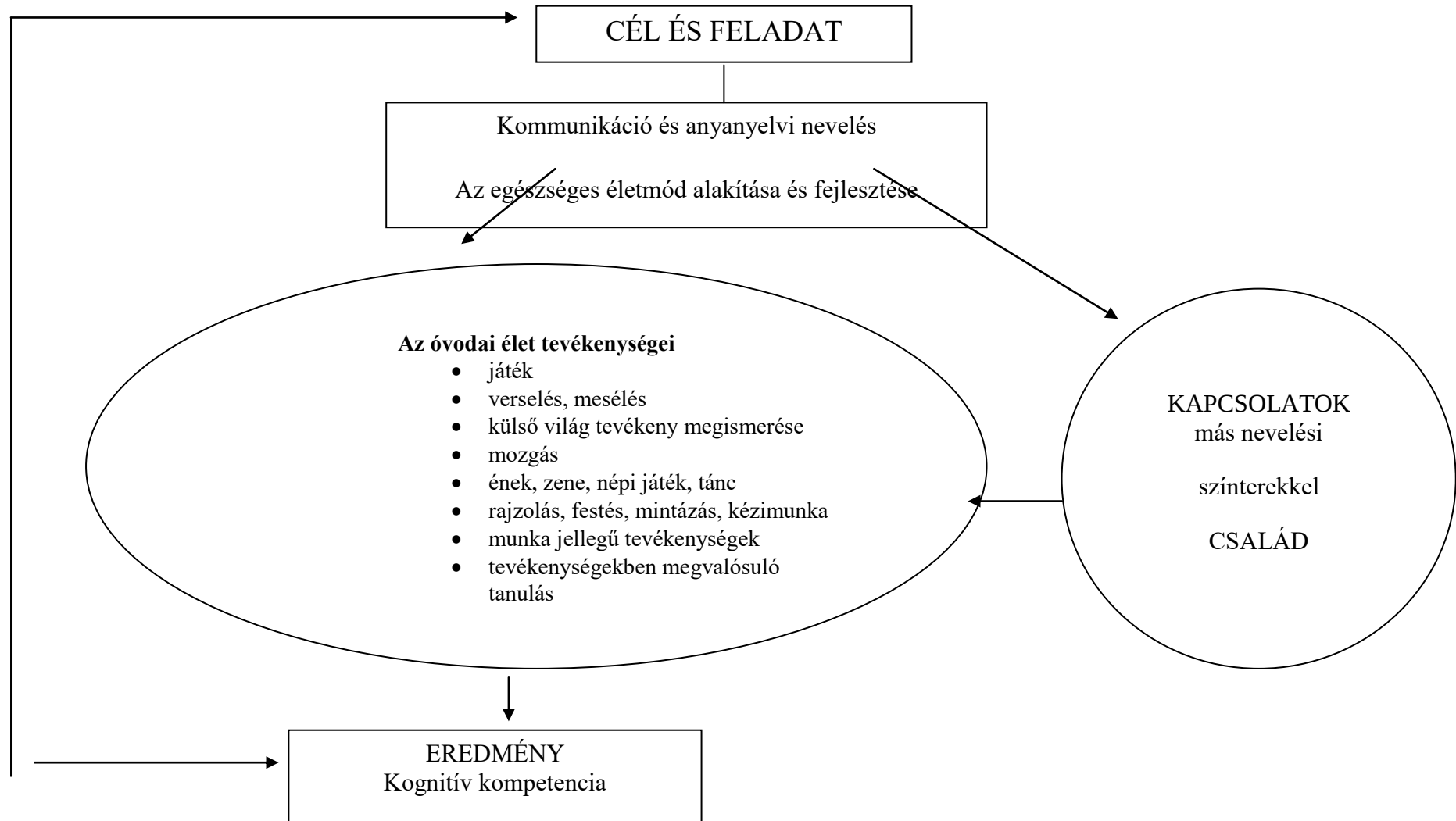

- ❖ Beszédértése és szövegvisztaadása kialakult, tud történeteket kitalálni. Tisztán ejti a magán-és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy eltérések lehetnek).
- ❖ Használja a megismert a népi rigmusokat, mondókákat, meséket.
- ❖ Beszédében egyre gyakrabban jelennek meg az elvont fogalmak és az ok – okozati összefüggéseket jelölő szavak.
- ❖ Megfelelő tempóban, hangsúllyal, hangerővel és tempóban beszél, kifejezve érzelmeit és gondolatait
- ❖ A miért kérdésekre magyarázatot ad.
- ❖ Elmondja a nap történéseit.
- ❖ Érdeklődést mutat az új és ismeretlen kifejezések iránt.

8. ÓVODAI NEVELÉSÜNK RENDSZERE

A FEJLESZTÉS TARTALMI ESZKÖZEI

9. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

9.1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Óvodánk Pedagógiai programja az óvodapedagógus munkaprogramja. Egy program csak akkor valósítható meg, ha az óvodapedagógusok azt magukénak érzik, és a lehetőségektől függően maximálisan megtesznek mindent azért, hogy a kitűzött célok és feladatok megvalósuljanak. Ehhez azonban olyan óvodapedagógusokra van szükség, akik megfelelő iskolai végzettséggel, magas fokú önállósággal, pedagógiai-pszichológiai műveltséggel rendelkeznek, valamint igénylik és kihasználják az önképzés lehetőségeit.

Az óvodapedagógusok csoportban eltöltött ideje a törvényi előírásoknak megfelelően heti 32 óra, a pedagógiai asszisztens pedig legfeljebb heti 35 órát köteles a gyermekcsoportban ellátandó feladatok ellátásával töltetni. Ha az óvoda reggel 8.00 óra előtt vagy a délutáni időszakban nem fejlesztő, iskola-előkészítő vagy más, kifejezetten nevelési jellegű foglalkozást szervez, ezen időszakokban a gyermekek felügyeletét nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személyek is elláthatják.

Humán erőforrás

Óvodapedagógusok

Sorszám	Munkakör	Képzettség, iskolai végzettség	Másoddiplomás képzés megnevezése, szakterület	Szakvizsga
1.	igazgató	óvodapedagógus, főiskola	fejlesztési szakirányú szak, vezető óvodapedagógus szakirányú szak, közoktatási vezető, pedagógus szakvizsga	X
2.	óvodapedagógus	óvodapedagógus német nemzetiségi szakirány, főiskola		

3.	óvodapedagógus	óvodapedagógus, főiskola, középfokú angol nyelvvizsga	óvodáskori magyar-angol kétnyelvűségre felkészítő pedagógus, pedagógia tanár, játék és szabadidő szervező tanár szak, szakvizsgázott pedagógus "óvodai nevelés a művészetek eszközeivel" alternatív program szakterületen	X
----	----------------	---	--	---

Pedagógiai munkát közvetlenül segítő

Sorszám	Munkakör	Képzettség, iskolai végzettség
1.	dajka	dajka érettségi + OKJ-s dajkaképesítés
2.	dajka	dajka szakmunkás végzettség + OKJ-s dajkaképesítés
3.	pedagógiai asszisztens	érettségi + óvónői szakközépiskolai végzettség

Sorszám	Munkakör	Képzettség, iskolai végzettség
1.	óraadó gyógypedagógus	főiskola, gyógypedagógus
2.	logopédus	MA alapképzés logopédus

1.	óvodai szociális segítő	főiskola
----	-------------------------	----------

Szak- és egészségügyi szolgálat külső segítői szakemberei

Védőnő, háziorvos, fogorvos

Az intézmény belső továbbképzési rendszere

Szemponatok a belső továbbképzésekhez:

Előnyben részesülnek azok a képzések, ahol az önértékelések és a tanfelügyeleti eljárások során fejlesztendő területek kerültek meghatározásra, valamint azok a továbbképzések, amelyeken való részvétel nem jár helyettesítéssel.

- Tehetséggondozás
- Az óvodai nevelés országos alapprogramjában meghatározott elvárások megvalósításának gyakorlata óvodánkban
- Drámajátékok az óvodai képességfejlesztés érdekében
- Környezettudatos magatartás alakításának lehetőségei a fenntarthatóság elveinek átadása a gyermekek körében
- A vezetői munkát segítő továbbképzések

A részletes tervet az intézményi továbbképzési program tartalmazza.

A továbbképzéseken szerzett ismereteket a nevelőtestületi értekezleteken adjuk át egymásnak. Valamint részt veszünk a környékbeli óvodák által szervezett szakmai napokon, hogy módszertani kultúránkat fejlesszük.

Szakmai munkacsoport

Intézményünkben 2 fő óvodapedagógustól hozható létre munkacsoport mivel kevés az alkalmazott. Az aktuális feladatok ellátására alakítjuk ki szükség szerint.

Pedagógus kép

A jelenlegi óvodapedagógusi nevelőtestület szakmai felkészültsége, a munkához való hozzáállása, lelkesedése biztosítékot nyújt egy magas színvonalú nevelés megvalósításához.

Az óvodapedagógusoktól az alábbi személyiségjegyek, képességek az elváltak:

- gondoskodjon a gyermekek testi épségének megóvásáról
- gazdag, sokszínű módszertani kultúra, erősségek – gyengeségek felismerése kompetenciánként
- sokoldalú kapcsolatépítésre való törekvés igénye és képessége,
- olyan attitűd, amely elősegíti az összehangolt, nyugodt nevelőmunkát,
- vizsgálja pedagógiai munkájának hatékonyságát, és ha szükséges változtasson rajta
- nagyfokú gyermekszertet, szociális érzékenység, empátia készsége,
- mentális teherbírás, fejlett problémamegoldó készség, környezettudatosság,
- felnőtt-gyermek, felnőtt-felnőtt kapcsolataiban hitelesség,
- kapcsolatai kölcsönös megértésen alapuljanak,
- nagyon jó problémamegoldó képességgel rendelkezzen
- olyan fejlett kommunikációs képességgel bírjon, amely lehetővé teszi a szülőkkel való együttműködést,
- célszerűen használja az IKT eszközöket.
- kreativitás és önfejlesztő képesség,
- tudatosan törekedjen a gyermekek motiválására
- a módszereket, eszközöket megfelelően alkalmazza
- bővítse informatikai tudását
- legyen elkötelezett szakmai fejlődése iránt (továbbképzéseken való részvétel)
- esélyegyenlőséget, hátrányt csökkentő pedagógiai attitűd,
- a szülőföldhöz való kötődést segítő pedagógus attitűd
- felmerülő és kapott feladatait önállóan és időre végezze el
- reflektálása, kommunikációja, szakmai megbeszélések és beszámolóí során használjon pedagógiai szakkifejezéseket.
- önképzés keretében többféle forrásból (online módon, szakfolyóiratok, konferenciák) kövesse a tudományos eredményeket és ossza meg kollégáival
- saját pedagógiai gyakorlatában felhasználja a mérési és értékelési eredményeket
- a gyermekek fejlődését kövesse nyomon és erről a szülőket tájékoztassa
- etikusan viselkedjen óvodán belül és kívül

A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK fogadásakor magatartását az elfogadás, a tolerancia, az empátia, a hitelesség, a kezdeményező készség jellemezze.

Törekedjen a gyermekek ellátásához szükséges speciális eljárásokat, módszereket megismerni. Az integrált nevelésben, fejlesztésben magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességek elérésére törekedjen.

Dajkáinktól és a pedagógiai asszisztentstől az alábbi személyiségjegyek, képességek az elvártak:

- gyermekszerető viselkedés,
- személyi gondozottság,
- minta értékű kommunikáció, mellyel hat az óvodás gyerekek fejlődésére,
- a gyerekekkel, a szülővel való kapcsolatára a tapintat az elfogadás legyen jellemző,
- a titoktartás képessége, mellyel a tudomására jutott pedagógiai információkat kezeli,
- udvarias, etikus magatartás
- munkájában segítse az óvodapedagógus nevelő-oktató tevékenységét

A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK fogadásakor magatartását az elfogadás, a tolerancia, az empátia, jellemezze

Dajkák szakmai fejlesztése, továbbképzése:

Az óvodai élet nélkülözhetetlen szereplője a dajka. Napirendünkben szinte minden tevékenységbe kijelölt feladatai vannak, a gondozási teendőkön kívül. Számukra az intézmény, fejlődési lehetőséget biztosít. Megbeszéléseken, tájékoztatásokon, alkalmazotti értekezleteken vehetnek részt, ahol a gyermekekkel kapcsolatos teendőket beszéljük meg. Továbbá lehetőséget biztosítunk arra, hogy tapasztalataikat egymás között is megosszák.

Szakmai fejlesztésük célja a gyermekekkel, óvodapedagógusokkal, a közvetlen munkatársakkal, és a szülőkkel való kapcsolat eredményességének biztosítása, valamint a munkaköri feladatok minőségi szinten történő ellátásának támogatása.

Óvodánkban az óvodapedagógusi és a dajkai létszám a mindenkori törvényi előírásoknak megfelelő. A kis létszámú nevelőtestület összehangolt munkája pozitívan hat az intézmény működésére. Az óvodapedagógusok állandó délelőtti, délután óvodapedagógus és pedagógiai asszisztens is van a csoportba. Az óvodapedagógusok bármikor betekinhetnek egymás munkájába, ötleteket, információkat adnak át egymásnak, ill. megbeszélnek problémáikat.

Az igazgató rendszeresen ellenőrzi beosztottjai munkáját, ill. a csoport- és mulasztási naplókat. Továbbképzéseken az óvodapedagógusok a Továbbképzési terv alapján vesznek részt.

Az óvodapedagógusok munkáját dajkák és a pedagógiai asszisztens segíti, akik között a jó munkakapcsolat elengedhetetlen, hiszen ők is részesei, elősegítői a nevelőmunka eredményességének.

Intézményünkben a karbantartási feladatokat a település Önkormányzatának karbantartója látja el, aki elvégzi az apróbb javításokat, rendben tartja az udvart, az utcát, segítségünkre van a technikai problémák megoldásában is.

9.2. TÁRGYI FELTÉTELEK

Tárgyi feltételek

Az intézmény eszköz – felszerelés jegyzékét https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatasi/Tanevkezes2020/VIII_2017_2_2021_2.sz.melleklet.pdf tartalmazza.

A program melléklete tartalmazza a jelenlegi és a tervezett eszközbeszerzések jegyzékét.

A hiányzó kellékeket, eszközöket a költségvetésből, támogatásból, pályázatokból szereztük be. Tájékozódunk az óvodát érintő pályázati lehetőségekről és a megvalósításnak aktív részesei vagyunk.

A Nemesszalóki óvoda **1963. szeptember 1-e** óta üzemel. Jól felszerelt intézmény. A fűtés és villamos energiakorszerűsítés vált szükségessé az elmúlt években. (megújuló energiaforrások felhasználására lenne szükség) Rendelkezünk gyermekköltözővel,

csoportszobákkal, igazgatói irodával, mosdóval, raktárral. Az épületben található az óvoda-hoz szervesen kapcsolódó főzőkonyha, melynek üzemeltetése nem az intézmény feladatkörébe tartozik.

A gyermekek legközvetlenebb környezete a **csoportszoba**. Ez az ő második otthonuk, idejük jelentős részét itt töltik. Csoportszobáink 50 m²-sek, parkettásak, 6-6 ablakkal. 2022-ben rolókat szereltettünk fel minden ablakra, s igyekeztünk úgy berendezni őket esztétikai és praktikussági szempontok szerint, hogy mindnyájan jól érezzük magunkat bennük. A csoportszobák felszereltsége jónak mondható. Rendelkezünk különböző technikai eszközökkel, IKT eszközökkel (pl. Cd-magnórádió, tv, hangfal, projektor, Bee – bot stb.) melyeket alkalmazunk is munkánk során. A játékeszközök mennyisége, és minősége megfelelő.

Játékeszközeink 3 csoportba sorolhatók:

- az óvodapedagógusok által készített kb.10%
- vásárolt kb.90%

A tanuláshoz szükséges eszközök:

- az óvodapedagógusok által készített kb.30%
- vásárolt eszközök kb.60%

Az óvodapedagógus feladata, hogy folyamatosan jelezze az igazgató felé a tevékenységeihez szükséges eszközigényét.

Könyvállomány:

Rendelkezünk mese-, ismeretterjesztő- és szakmai könyvekkel. A gyermekkönyvek száma megfelelő, minden évben vásárolunk párat. Szakmai könyveink többsége kicsit időt múlt, lehetne gyarapítani számukat, bár most az internet világában egy kattintásra minden információ birtokába juthat az ember.

Óvodaudvar:

Kedvező időjárás esetén az élet az udvaron folyik, ezért kialakításánál ügyeltünk arra, hogy sokrétű funkcióinak teljes egészében megfeleljen. A homokozó, a hinták, mászóka és egyéb játékeszközök mellett található a szervezett testnevelés számára kialakított keményburkolatos tér.

Baleset megelőzés:

A balesetek elkerülése érdekében fokozott figyelmet fordítunk a gyermekek cipőjére, ruházatára, fülbevaló, lánc, gyűrű használatára, mint baleseti források kiiktatására.

9.3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE, SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEK

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozásokat óvodapedagógus irányítja; ugyanakkor, ha reggel 8.00 óra előtt vagy a délutáni időszakban nem fejlesztő, iskola-előkészítő vagy más, kifejezetten nevelési jellegű foglalkozást szervez, ezen időszakokban a gyermekek felügyeletét a nevelő oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott pedagógiai asszisztens, vagy dajka munkatársak is elláthatják.

Az intézmény **gyermek csoportjai osztott életkorú gyermekeket nevelnek.** Nézetünk szerint ez kedvező feltételt teremt a differenciált egyéni fejlesztéshez, szociális éréshez. A gyermekek közösen vesznek részt a legtöbb tevékenységben, melynek megvannak a maga szabályai, a lehetőségekkel és korlátokkal együtt.

Napirend

Gyermekeink egészséges testi-lelki fejlődéséhez a **napirend** biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú és tevékenységformák megtervezésével. A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben kell, hogy részt vegyenek.

A gyermekek zavartalan, egészséges fejlődése érdekében az óvodában töltött időt az alábbi szempontok figyelembe véve szervezzük meg:

- Biztosítsa a gyermekek **gazdag, változatos tevékenységét.**
- Vegye figyelembe a csoport **szokásait és igényeit.**
- Alkalmazkodjon a gyermekek **egyéni szükségleteihez** (biológiai és pszichológiai) **az aktív és passzív pihenés** helyes arányainak megválasztásával.
- **Érzelmi biztonságot** teremtsen a számukra.
- Jó idő esetén a játék nagy részét **szabad levegőn** élvezhessék a gyerekek.

- A napirend **rugalmassága** tegye lehetővé az előre nem tervezett, de a gyermek személyiségfejlődését szolgáló események beillesztését.
- Vegye figyelembe a gyermekek **önállóságának, ügyességének** fejlődését.
- **A napirendben a legtöbb időt a gyermekek legfőbb tevékenysége: a játék kapja.** A napi gondozási, és egyéb teendők (étkezések, szervezett tanulás, munka), a játék folyamatának csupán egy bizonyos idejű felfüggesztését jelentheti.

Tevékenységek és időtartamuk a napirendben

Szeptember 1. — május 31. között

Tevékenység	Naponta legalább	Maximum
Játék, egyéb szabadon választott tevékenység	4 óra 50 perc	5 óra
Levegőzés	40 perc	55 perc
Étkezés, öltözködés, egyéb testápolási teendők	1 óra 30 perc	1 óra 40 perc
Pihenés	2 óra	2 óra 10 perc
Mozgás minden nap	20 perc	25 perc

Június 1 — Augusztus 31. között

Tevékenység	Naponta legalább	Maximum
Játék, egyéb szabadon választott tevékenység, levegőzés, mozgás	6 óra	6 óra
Étkezés, öltözés, egyéb testápolási teendők	1 óra 30 perc	1 óra 30 perc
Pihenés	2 óra	2 óra 10 perc

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események, stb. hatására.

Heti rend

A napi nyitvatartási idő: 10 óra (9,5 óra)

A heti rend a tapasztalatszerzés, a tanulás szervezett, tervezett kerete, amelynek életkortól függően naponta biztosítani kell a rendszeres fejlesztést.

A **heti rendben**, a napirendhez hasonlóan vannak stabil a rendszerességet, a szokásokat megalapozó tevékenységek, ugyanakkor lehetőség van az óvodapedagógus döntése alapján a rugalmasságra.

Mesélés, verselés a heti rendben fokozott rendszerességgel (napi) szerepel. Minden nap az óvodapedagógus mozgásfejlesztő játékot kezdeményezzen a résztvevő gyermekek részképességeinek fejlesztésére törekedve.

A vegyes összetételű csoportok miatt meghatározott rendszerességgel a nagyoknak, saját korosztályukkal közös tevékenységet szervezünk.

Az óvoda június 1.-től, augusztus 31.-ig, nyári életrend szerint működik.

Nemesszalók Község Önkormányzat képviselő-testületének döntése alapján kerül sor az intézmény nyári zárására.

10. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Intézményünk kezdeményező és nyitott a kapcsolattartásban elsősorban azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során, valamint az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermekek életében.

A kapcsolattartás formái, módszerei során alkalmazkodunk a feladatokhoz és az egyéni szükségletekhez.

Az óvodát szociális és nevelő funkciója összekapcsolja a családdal, az iskolával, a fenntartóval, az orvossal, a védőnővel, az óvodai szociális segítő szolgálattal, a pedagógiai szakszolgálattal és a családsegítő szolgálattal. Minden partnerrel produktív kapcsolatot igyekszünk létrehozni. Kapcsolat kiépítésére törekszünk külhoni magyar óvodákkal.

Együtműködésünk alapelvei:

- A partnerek érezzék felelősséget az együtt végzett munkában.
- A szülőkkel való együtt nevelésben az óvónő vállalja, az érzelmileg elfogadó partner szerepét.
- A gyermekvédelmi szakemberek javaslataikkal, útmutatásaikkal segítsék a prevenciós munkát.

Az óvoda és a család kapcsolata

A legfontosabb és legszorosabb kapcsolatunk az óvodás gyermekek családjával van. Nevelőmunkánk hatékonyságát a családi neveléssel összhangban valósítjuk meg. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Az óvoda tisztelje a szülőt! A család, és az óvodai nevelés elveinek megismerése, kölcsönös segítése fontos feladatunk. A családokkal közösen szervezett események, ünnepek során törekvés a családi hangulat kialakítására: örömteli érzelmi állapot biztosítása a felnőttekkel és a gyermekek szervezett közös tevékenységek révén

A kapcsolattartás formái:

- szülői értekezletek,
- családlátogatások,
- beszoktatás,
- alkalmi beszélgetések, fogadó órák,
- online kapcsolattartás (email)
- a különböző rendezvényeken együttes részvétel,
- közös kirándulások,
- nyílt napok,
- hátrányos helyzetű gyermekek kiemelt gondozása.

A szülők képviselőtét a **Szülői Szervezet** látja el.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvodán kívüli tevékenységek szervezésébe és lebonyolításába vonja be a szülőket is.
- Ismerje és fogadja el a család szokásos szabályrendszerét, s tapintatosan befolyásolja az életmód jó szokásainak alakítását.
- Segítse a szülőket abban, hogy tájékozódhassanak az óvoda normarendszeréről.
- A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű családok gyermekeinek nevelését kiemelten kezelje.
- A Pedagógiai Program megismerésében aktívan működjön közre.
- Szervezzon a családokkal közös programokat, rendezvényeket, és közvetítse az óvoda érdemeit.
- A szülőkkel való együttnevelésben az óvónő vállalja az érzelmileg elfogadó partner szerepét.
- Törekedni a családi és az óvodai nevelés összhangjának megteremtésére.
- A szülői értekezleteket és az egyéni beszélgetéseket az együttműködés elmélyítésére használja fel.
- Megalapozni a bizalom-elfogadás attitűdjének kialakulását.
- Az óvoda értékeit nyílt napokon, rendezvényeken közvetítse a szülők felé.
- Figyelembe venni a szülők igényeit, javaslatait, kéréseit, felajánlásait a partneri viszony kialakításakor.
- A szülők visszajelzéseit fogadja mindig önértékelő módon, majd szakmai fejlődéséhez használja fel.

Az óvoda és az iskola kapcsolata

A két intézmény együttműködik a tervszerű, és folyamatos nevelés érdekében.

Óvónőink megismerik az első osztályosok követelményrendszerét. Az első osztályos nevelők megismerkednek az óvodai nevelőmunkával. Tanév elején óvónőink látogatást tesznek az első osztályosoknál. Májusban az iskolába készülő 6-7 éves gyermekek részt vesznek egy tanítási órán, ismerkednek az iskolával. A nagy csoportosok játékos foglalkozásokon vehetnek részt, melynek keretében megnézik az iskolát, ismerkednek a tanító nénivel. Az óvodapedagógusok

folyamatosan ápolják a szakmai és emberi kapcsolatokat. Tapasztalatokat gyűjtenek a kölcsönös látogatások során, megismerik az iskola eredményeit, problémáit.

Az óvoda és az egészségügyi intézmények kapcsolata

A körzeti orvos, a fogorvos, a védőnő évente egyszer szűrővizsgálatot végez a gyermekek körében, és elvégzi az öt éves kori státuszvizsgálatot. A védőnő havonta látogatást tesz az óvodában, rendszeresen ellenőrzi a gyermekek higiéniai állapotát.

57

Az óvoda és a Pedagógiai Szakszolgálat kapcsolata

- Tekintettel arra, hogy községünkben nem működik Pedagógiai Szakszolgálat, ezért az arra rászoruló gyermekek a kötelező vonzáskörzethez (Pápához), tartozó intézmény ellátását vehetik igénybe (fejlesztőpedagógus, logopédus, pszichológus). Prevenációs és fejlesztő munkánk során felhasználjuk a szakemberek elért eredményeit, javaslatait.

Az óvoda és a Család és Gyermejjóléti központ kapcsolata

A veszélyeztetett gyermekek védelme érdekében kötelezően együttműködünk a Közzóléti Alapítvány a Vidéki Családokért Család- és Gyermejjóléti Szolgálattal.

Óvodai szociális segítő

A szociális segítő a család és gyermejjóléti központ alkalmazottja. Az óvodában az együttműködési megállapodásban meghatározottak időkeretben tartózkodik, és ennek alapján végzi feladatát.

Az óvoda és a Kárpát-medence magyar nyelvű óvodái közötti kapcsolat:

Első lépésként internetes portálon keresztül (E-twinning) keresünk együttműködő külföldi magyar óvodákat. Törekszünk közös projektek szervezésére, aminek megvalósításába a gyermekeket is bevonjuk. A községek testvérfalvainak óvodáival online kapcsolatot teremtünk.

Az óvoda és a fenntartó kapcsolata

Cél: az eredményes és hatékony együttműködés, kiemelten az alábbi tartalmak vonatkozásában:

- az intézményi dokumentumokkal szembeni fenntartói elvárások folyamatos pontosítása;
- a beszámoltatás szempontjainak és eljárásrendjének kidolgozása, működtetése;
- adatszolgáltatás rendjének szabályozása;
- partneri igény-, és elégedettség mérés eljárásrendjének egyeztetése;
- egyéb kapcsolattartási tartalmak.

58

Az óvoda és a Fenntartó kapcsolata elsősorban a következő főbb területekre terjed ki:

- az óvoda Alapító okiratának kialakítása, módosítására;
- pénzügyi-, gazdálkodási tevékenységére, az éves költségvetés jóváhagyása, elfogadása, módosítása;
- óvodánk ellenőrzése:
 - gazdálkodási szempontból,
 - működési szempontból,
 - törvényességi szempontból,
 - a szakmai munka eredményessége tekintetében,
 - az itt folyó gyermekvédelmi tevékenységre,
 - a gyermekbalesetek megelőzése érdekében tett intézkedések tekintetében;
- az óvodában folyó szakmai munka értékelése;
- jogszabályi elvárás szerint a szabályozó dokumentumok jóváhagyása, ellenőrzése;
- kompetencia és teljesítményalapú vezetői teljesítményértékelési rendszer működtetésének támogatása.

A Fenntartóval való kapcsolattartás formái

- szóbeli tájékoztatás,
- írásban beszámoló évente egy alkalommal,
- egyeztető tárgyalások és megbeszélések,

- értekezletek,
- az óvoda képviseletének szükség és igény szerinti biztosítása a Képviselő testületi üléseken
- fenntartói rendeletek és határozatok átvétele azok végrehajtása céljából,
- szükség és igény szerint speciális információszolgáltatás az óvoda pénzügyi-, gazdálkodási-, szakmai tevékenységhez kapcsolódóan,
- a működésünkkel és eredményességünkkel kapcsolatos igény és elégedettség mérés.

Az óvoda - írásban történő – éves beszámolójának szempontjai az intézménnyel szembeni általános és fenntartói elvárások tükrében

Évente értékelendő területek és elvárások

1. Pedagógiai folyamatok

1.1.2. Az éves munkaterv és a munkaközösségek terveinek cél- és feladatrendszere összhangban van a stratégiai dokumentumokkal

1.3.2. A nevelési év végi Beszámoló megállapításai alapján történik a következő nevelési év tervezése.

1.4.2. A teljes pedagógiai folyamat követhető a tevékenységi tervekben, a csoportnaplókban, valamint a gyermeki produktumokban, az esetleges eltérések indokoltak.

A gyermekek eredményeiről fejlesztő céllal folyamatosan visszacsatolnak szüleinek/gondviselőjének és az életkornak, fejlettségi szintnek megfelelő formában gyermeknek.

1.7.3. A teljesítményértékelés tények és adatok alapján, tervezetten és objektíven, dokumentáltan, határidőre történik.

1.8.5. Az óvodapedagógusok a gyermekek eredményeiről fejlesztő céllal folyamatosan visszajeleznek a, szülőnek/gondviselőnek és az életkornak, fejlettségi szintnek megfelelő formában a gyermeknek.

1.9.1 A megfigyelési eredmények éves elemzése alapján levonják a tanulságokat, szükség esetén korrekciókat hajtanak végre és meghatározzák a szükséges fejlesztéseket, figyelembe véve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztési igényeit is.

2. Személyiség- és közösségfejlesztés

2.3.1. Az intézmény vezetése és érintett pedagógusa információkkal rendelkezik minden gyermek szociális helyzetéről különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylőkre.

2.4.3. A nevelhetőségi, tanulási nehézségekkel küzdő és sajátos nevelési igényű gyermekek megkülönböztetett figyelmet kapnak.

2.7.3. A szülők a megfelelő kereteken belül részt vesznek a közösségfejlesztésben.

3. Az intézményben folyó pedagógiai munkával összefüggő eredmények

3.1.3. Nyilvántartják és elemzik az intézményi eredményeket:

- helyben szokásos megfigyelésen, vagy más alapon megszervezett mérések eredményei
- esetleges sport, más versenyeredmények: országos szint, megyei szint, települési szint;
- elismerések
- 6 éves kor után óvodában maradó mutatók, elégedettségmérés eredményei (szülő, óvodapedagógus, pedagógiai munkát segítők)
- neveltségi mutatók
- stb.

4. Belső kapcsolatok, együttműködés, kommunikáció

4.1.2. Az óvodapedagógusok szakmai csoportjai maguk alakítják ki működési körüket, önálló munkaterv szerint dolgoznak. A munkatervüket az intézményi célok, hatás- és jogkörök figyelembe vételével határozzák meg.

4.3.2. Az intézmény él az információátadás szóbeli, digitális és papíralapú eszközeivel, biztosítja munkatársainak a szükséges információkhoz és ismeretekhez való hozzáférést.

5. Az intézmény külső kapcsolatai

5.3.1 Az intézmény vezetése a jogszabályban előírt módon eleget tesz tájékoztatási kötelezettségeinek, a helyben szokásos módon tájékoztatja külső partnereit

5.3.2. A partnerek tájékoztatását és véleményezési lehetőségeinek biztosítását folyamatosan felülvizsgálják, visszacsatolják és fejlesztik.

6. A pedagógiai működés feltételei

6.1.1. Az intézmény rendszeresen felméri a Pedagógiai Program megvalósításához szükséges infrastruktúra meglétét, jelzi a hiányokat a fenntartó felé.

6.4.1. Az intézmény rendszeresen felméri nevelő-oktató munka humán erőforrás szükségleteit reális képpel rendelkezik róla.

6.4.2. A humán erőforrás szükségletben bekövetkező hiányt, a felmerült problémákat idejében jelzi a fenntartó számára.

6.7.3. A feladatmegosztás a szakértelem és az egyenletes terhelés alapján történik.

61

7. Az intézménytípusra vonatkozó nevelési, nevelési-oktatási irányelvben meghatározottak

7.2.1. A tervekben (Éves Munkaterv, Továbbképzési terv, ötéves Intézkedési terv) jól követhetők a Pedagógiai Program kiemelt céljaira vonatkozó részcélok, feladatok, felelősök, a megvalósulást jelző eredménymutatók.

A Fenntartóval való kapcsolattartás felelőse az intézmény igazgatója, felhatalmazása alapján az óvoda más dolgozója.

Az óvodapedagógus feladatai (a családon kívüli partnerekkel):

- tartson kapcsolatot az alsó tagozatos pedagógusokkal,
- alkalmanként tartson kapcsolatot a fenntartóval, a polgármesterrel, a családsegítő munkatársaival,
- a háziorvossal és a védőnővel a vizsgálatok időpontját egyeztesse,
- küldje a pedagógiai szakszolgálat vizsgálataira a rászoruló gyermekeket (fejlettségi, pszichológiai vizsgálatok),
- a Pedagógiai Szakszolgálat logopédusának munkáját segítse, alkalmanként gyakoroljon a beszédfejlesztésre szoruló gyermekekkel.
- ha szükséges online módon bonyolítsa le a színházi és múzeumi látogatások megszervezését
- kapcsolódjon be a településen szervezett programokba, rendezvényekbe
- vegye fel a kapcsolatot külhoni magyar óvodák óvodapedagógusaival

A partnerigény és elégedettségmérés helyi sajátosságainak elvei

Nevelőtestületünk úgy látja, hogy óvodánk csak akkor tudja eredményesen ellátni a feladatát, ha figyel azokra a visszajelzésekre, akikkel kapcsolatban áll: a szülőkre, a gyermekekre, a fenntartóra, az iskolára.

Óvodapedagógusainknak egyeztetni kell saját véleményüket, tapasztalataikat a partnerek javaslataival, elvárásaival. A nevelőtestület csak ez alapján határozhat el különféle változásokat óvodánk nevelő munkájára vonatkozóan. E változtatások alapvető célja partnereink elégedettségének növelése.

62

Feladatok:

- A partnerlista évenkénti áttekintése.
- A közvetlen partnerek igényeinek feltérképezése.
- A partneri kör csoportosítása kapcsolattartás szempontjából:
 - akiknek a véleményét, igényeit és elégedettségét mérni kívánjuk,
 - akiknek a visszajelzéseit a folyamatos napi kapcsolattartáson keresztül kívánjuk gyűjteni,
 - akikkel hivatalos kapcsolatban állunk.

Az igények felmérésének módszere: interjú, kérdőív, beszélgetés

A partnerek informálásának módja: személyesen, elektronikus úton

11. ÓVODAI ÉLETÜNK TEVÉKENYSÉGI FORMÁI, AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

Úgy gondoljuk, hogy nevelési céljaink eléréséhez a gyermekek spontán érése, fejlődése mellett szükség van tudatos fejlesztésre is. Ezt a tudatos fejlesztést hajtjuk végre programunkban. A fejlesztést a környezettel, a külső világ tevékeny megismerésével való szoros és állandó kapcsolat révén valósítjuk meg.

A tevékenységek megvalósításában a műveltségi tartalmak komplex megjelenítésére törekszünk. Az óvodai élet, tevékenységi formáit nem különítjük el egymástól, hanem azok együttesen jelennek meg, és kapcsolódnak össze egy-egy tevékenység során. Kihasználjuk a műveltségi területek közötti kapcsolódási lehetőségeket.

Emiatt is igyekszünk a komplex hatások pozitív erejére építeni. A gyermeki tevékenységeket tudatosan úgy tervezzük és szervezzük, hogy a gyermekeknek lehetőségük nyíljon az adott témával kapcsolatban a természeti és a társadalmi környezet sokoldalú megismerésére, sokféle játékos cselekvésre, tapasztalatszerzésre. Arra törekszünk, hogy az óvodai élet, tevékenységi formái egymás hatását erősítsék, a gyermekek sokféle forrásból származó tudásra tegyenek szert.

Hetenként vagy kéthetente, egy-egy aktuális témát dolgozunk fel. Az óvodapedagógus dönti el, hogy egy adott téma sokoldalú megközelítésére, feldolgozására mennyi időre van szüksége. Egy témát tehát lehetőség van több héten át is feldolgozni. Ennek során a különböző tevékenységi formák komplex módon illeszkednek a külső világ tevékeny megismerésének témaköreihez. A műveltség tartalmakat komplex módon közvetítjük. Az óvodai élet tevékenységi formáit az adott hét témájának, a gyermekek aktuális fejlettségének, érzelmi állapotának, érdeklődésének megfelelően integráljuk egymásba, vagy az egyik tevékenységi formát átvezetjük a másikba. A tanulást spontán és irányított tapasztalatszerzésként fogjuk fel, ezért programunk lehetőséget biztosít az óvodapedagógusok számára, hogy a képességfejlesztési feladatokat szabad tevékenység, játék keretein belül, vagy az óvodapedagógus által szervezett tevékenységeken belül valósítsák meg.

11.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat- a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt –a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánoszható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játék már kialakult, bevonható társ marad, ill. segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportléghő, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz: a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, a konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a tevékenységszervezésében is meg kell mutatkoznia.

Célunk:

- játszani szerető, játékot igénylő, a szabályokat betartó szabadon alkotó gyermekek nevelése, személyiségének formálása,
- az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása.

Feladatunk:

- a játékhoz szükséges feltételek biztosítása (hely, idő, légkör, eszköz),
- következetes szabályok felállítása,
- élmények, tapasztalatok nyújtása,
- a játék fejlesztése,

- személyes példaadás,
- a játékfajták tartalmának, minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- Az óvodai nevelés utolsó évében felkészítjük őket a játék területén az iskolai nevelésre-oktatásra.

Az óvodáskor a játék korszaka. Vágyak, elképzelések szerint alakul. Örömforrás, belső késztetésből fakad. A játék a személyiség tükré, fő kommunikációs közeg, a nevelés eszköze. A játék az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenysége, szinte lételeme. A gyermek számára örömforrás: maga a cselekvés, a manipuláció, az elképzelés szerez örömet. Motivációja önmagáért való. A játékot mindig feszültségcsökkenés kíséri. Az óvodáskor végéig a játék marad a legfőbb tevékenység, áthatja a munkát és a tanulást is, amelyek szintén belőle alakulnak ki, de játékos jellegük mindvégig megmarad. A közösségben zajló játék a szocializáció színtere is. Közelivé és elfogadhatóvá válnak a viselkedési szabályok, mód nyílik a helyes magatartás gyakorlására, az egymáshoz való alkalmazkodásra. Legváltozatosabban a játékban nyilvánulnak meg és fejlődnek a gyermekek közti társas kapcsolatok. (A kezdeti egymás melletti játékból fokozatosan kialakul a páros, majd csoportos, tartós, összehangolt játék.) Ennek során nagyban fejlődik a gyermek empátiás készsége, önfegyelme, akarati tulajdonságai. Így a játék a „mi-tudat” létrejöttét segíti elő, a közösségi élet kibontakozásának alapvető eszközévé válik. Emellett a játék a személyiség sokoldalú fejlődését is elősegíti. E tevékenység a gyermek önmegvalósítása, érzelmeinek, vágyainak, lelkiállapotának önkifejezése, fejlettségének legjobb mutatója.

A játék a valóság szubjektív tükröződése, a szimbólumképzés csodálatos világa. A szimbólumok elemzésével megérthetjük a gyermek érzelmi állapotát, viselkedését, megfigyelhetjük kommunikációs, kognitív fejlettségét, szinte a teljes személyiségről információt kaphatunk. A játék során a társas kapcsolatok, közös tevékenységek révén erősödik a feszültségek, kudarcok tűrésének képessége, a megvigasztalódás és a kibékülés, a változatos és önálló konfliktusmegoldás megtanulása. Ahhoz, hogy a játék sokoldalú személyiségfejlesztő és közösség fejlesztő hatása hatékonyan megjelenjen és jelen legyen az óvodai élet minden mozzanatában, fontos szerepe van az óvodapedagógusoknak. Hatással van az értelmi képességek fejlődésére, az érzékszervek működésére, a megfigyelőképesség

alakulására. A szándékos emlékezte is a játékban figyelhető meg először. A „mintha” élmény gazdagítja képzeletét és a gondolkodást.

Játékfajták:

– Gyakorlójáték

Mozgás gyakorlása, hang és beszéd gyakorlása. A játék öröme maga a tevékenység ismétlése. Ez a játékfajta jelentkezik a konstrukciós-, és szerepjáték elemeiként, majd továbbfejlődve, továbbfejlesztve szerep-, ill. szabályjátékká válik. Pl. az egyszerű autótologatásból kialakítható közlekedési játék, ahol csak szabályok szerint közlekedhetnek a járművek. Az 5-6-7 éves korban tartósan jelen levő gyakorlójáték fejlődési retardációt jelez.

– Építő-, konstruáló játék

Öröme az „én csináltam” tudata. Játékeszköze sokféle, változatos: fakockák, műanyagkockák, szivacsok, dobozok, lego, stb. Kezdetben még maga a rakosgatás, szerkesztés adja meg a játék örömét. Később más tevékenységekhez felhasznált eszközöket is tudnak készíteni, így két játékfajta összekapcsolódhat. A fejlődést az is jelzi, hogy egyre bonyolultabb alkotások létrehozására törekednek, egyre pontosabban akarják utánozni a valós modellt, és kombinálják a különböző anyagokat, eszközöket.

– Szerepjáték

A szerepjáték a gyermek nagyfokú önállósulási törekvéséből és abból az igényből fakad, hogy a felnőttek életében egyre jobban részt szeretne venni. A gyermek számára a tárgyi, majd emberi, szociális kapcsolatok világa mindinkább kiszélesedik. Érvényre jut a felnőttek világának meghódítása. A tudatosodás elsősorban cselekvés, játék útján megy végbe.

A gyermek szándékai és lehetőségei azonban ellentmondásba kerülnek, képességeik korlátozott fejlettsége miatt. Az ellentmondás feloldása a játékos tevékenységben, a játékban válik lehetségessé, mert a cselekvések realizálásának korlátain túl lehet lépni a képzelet segítségével.

A gyermek játékának témáját élményanyagból meríti. Ezek az élmények elsősorban közvetlenül, cselekvő módon átélt események, mint pl. az orvosos, boltos, buszos játék. A nagyobb óvoda már eljuttatja azokat a helyzeteket is, amelyeket mások elbeszéléseiből, vagy

mesékből ismert meg. Egy gyermek vagy csoport szerepjátékának témagazdagsága tükrözi a gyermek élményeinek, ismereteinek sokrétűségét, ill. szegénységét.

A szerepjáték a valóság megismerésének egyik eszköze. A gyermek érzelmeit, gondolatait belevetíti a szereplők cselekedeteibe, szavaiba. Lejátssza az eseményeket, ahogy a valóságban megtörténtek, vagy nem egyszer úgy, ahogy vágyai, kívánságai szerint szeretne volna, hogy történjenek. Később már a szereplők közötti kapcsolatokat is megjeleníti. Ekkor a szerepben már nem a tevékenység a fontos, hanem a hozzá fűződő emberi kapcsolatok. A szerepjáték tartalmának gazdagodása az élmények jellegétől, a gyermek általános pszichikus fejlettségétől, valamint játékirányító tevékenységünktől függ.

– Szabályjáték

Pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. A gyermek a játék során a helyes magatartás alapvető formáit gyakorolja (szerénység, mértéktartás, kölcsönös segítség, eredményre törekvés, szabálytudat).

Fajtái:

– Mozgásos szabályjáték

Dalos-, mondókás-, népi játékok, fogócskák, bújócskák, különböző mozgásos és labdajátékok, szembekötődik.

– Kognitív képességet fejlesztő játékok

Kártyák, társasjátékok, kirakók, memória, dominók, nyelvi játékok.

A szabályokat a gyermekeknek tanítani kell, meg kell velük ismertetni és betartatni. A szabályok be nem tartása veszélyezteti a játékot. A kisebbeknél is törekednünk kell erre. A szabályokat a gyermekek életkorához kell igazítani. A nagyobbakat pedig fokozatosan be kell vonni a játékvezetésbe. Legyen jelen egy egészséges versenyszellem.

Játékhoz szükséges feltételek

Az **eszközöket** úgy válogatjuk ki, hogy azok alkalmasak legyenek sokféle manipulációra, a gyermeki ötletek megvalósítására, a kreativitás fejlesztésére. Az eszközök egy része mobil, így a gyermekeknek van lehetősége a **hely**, a játéktémák variálására. A 3-4

éves gyermekek számára sok eszközt biztosítunk elsősorban a gyakorló játékhoz, másodsorban a szerepjátékhoz, illetve az esztétikai neveléshez. Az idősebb gyermekek részére olyan eszközöket vásárolunk, melyek alkalmasak szerepjátékra. A nagyokkal már közösen is készítünk eszközöket, így a gyermekek felszabadultan, kreatívan alkothatnak, biztonságban érezhetik magukat. A **játékidő** kialakításánál törekszünk az összefüggő szabad játékidő folyamatosságának, biztosítására. A 3-4 éves gyermekek a gondozási feladatokon kívül szinte egész nap játszanak. Az 5-6-7 éves gyermekek játéka kitartó, egy téma több napon keresztül is folytatódik. Ehhez adunk ötleteket, olyan eszközöket, mely gazdagítja a tevékenységet. A csoportban kialakított **szabályok a rendet, egymás nyugalma**t biztosítják. Fontos, hogy az eszközöket a gyermekek kérjék el egymástól, alakuljon ki konszenzus a szerepek kiosztása során. A napi életszervezésben arra törekszünk, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek az udvaron.

Élmények, tapasztalatok nyújtása

A kisgyermek a játékban a saját elképzeléseit, vágyait szeretné megvalósítani. Fontos számára az előzetes élmény, hisz játék közben átismétli azt, amit a környezetében látott, hallott, tapasztalt. Feladatunk, hogy a gyermekek számára minél több élményt biztosítsunk a játék fejlesztéséhez.

A gyermekek tapasztalatokat, élményeket szerezhetnek:

- közvetlen környezetükből, a családból, (pl. bolt, posta, piac, buszállomás)
- óvónővel való beszélgetés, együttjátás során,
- társaik játéka során,
- közvetlen tapasztalás során, (pl. séták, kirándulások)
- médiák által, számítógép (tv, internetes források)
- kulturális intézményeken keresztül, (mozi, bábszínház, színház, kiállítás)
- egyéb intézmények során. (tűzoltóság, könyvtár, posta, bolt)

A játék fejlesztése

A játék fejlesztése óvodánkban szituációtól függő. A 3-4 évesek esetében mintát nyújtunk, tevőlegesen is részt veszünk a játékban. A nagyobbak játékát ötletekkel segítjük, ha kell,

eszközzel továbblandítjuk. Ha a gyermekek játéka tartalmas, nyugodt, a felnőtt szemlélődő, játékkövető. Óvodánkban a dajka és a pedagógiai asszisztens is részt vesz a gyermekek játékában. Az óvónő irányítása alapján vesz részt egyes gyermekcsoport tevékenységében. A durvaság megakadályozása, a testi épség megvédése minden csoportban lévő felnőtt kötelessége. A játék folyamatában az óvodapedagógus és a segítő felnőttek tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült, kreatív gyermeki játék kibontakozását, melyet az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el. Az óvodapedagógus általános feladata az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó játéktevékenységek tereinek kialakítása, biztosítása.

A család bevonásának lehetősége:

- élmények nyújtása,
- közös játék,
- gyermek játékának megfigyelése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ❖ Ugyanazt a játéktémát képesek több napon keresztül örömmel, elmélyülten játszani.
- ❖ Szerepjátékuk tartalmas, kifejező.
- ❖ Bonyolult építményeket hoznak létre.
- ❖ Élvezik a szabályjátékokat.
- ❖ Képesek a szabályok betartására, óvják a játékeszközöket.
- ❖ Gazdag érzelem és ötletvilág jellemzi őket.
- ❖ Játékukban a saját maguk által készített eszközöket is használják.
- ❖ A játék folyamán a társas viselkedés szabályát életkornak megfelelően betartják.
- ❖ Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszenek.

11.2. A tevékenységben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése differenciál módon. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. Alkalmanként IKT eszközökkel is használ az ismeretek elmélyítése céljából, és hozzáférést biztosítunk a gyerekeknek. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a játékos, cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység – A tanköteles korukat megelőző nevelési évben járók részére szervezett célzott tevékenységek

Azon szakmai elvárás megvalósítása, mi szerint a gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces

időkeretben iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben kell, hogy részt vegyenek, messzemenően megkívánja nevelőközösségünk együtt gondolkodását.

Alapelv, hogy az iskolai életmódra való felkészítés az óvodába történő bekerüléssel, 3 éves kortól kezdődik. Az iskolai alkalmassághoz vezető út komplex, a teljes óvodai nevelési folyamatba ágyazott fejlesztés.

Az 5-35 perces csoportos foglalkozások időtartama egyfajta lehetőség, az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység szervezése pedig az adott óvodai csoport napirendjében kötelező, és követhető kell, hogy legyen.

A napi 45 perc iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység értelmezéséhez és megvalósításához jó keretet ad a rugalmasság, melynek érvényesítéséhez az óvodapedagógusok módszertani szabadsága adott.

A 45 perces időtartam megbontható, és szükség/igény szerint célzottan egyénre, mikro-csoportra, csoportra szabható, pl.:

- utazó logopédiai foglalkozás,
- gyógypedagógiai foglalkozás,
- mindennapos irányított mozgás,
- szervezett körjáték, népi játékok, kötött irányított mozgásként a tánc,
- egyéni fejlesztés pld. a délutáni pihenő időben

Elhatárolódnunk, az iskolásítási nyomástól – az iskolásítás nem megengedett!

Fontos tudatosítanunk a szülőknél is, hogy a tanköteles korukat megelőző nevelési évben járó korosztállyal célzottan kell foglalkoznunk, és ezt a kitüntetett figyelmet a családban is célszerű megkapnia a gyermeknek.

A szabad játéknak ezt a korosztályt érintően is létjogosultsága van, melynek során az óvodapedagógus elsődleges feladata nem a fejlesztés, hanem a gyermekek megfigyelése. A tapasztalatok, a megfigyelések eredményei pedig beépíthetők a tervezőmunka során.

A természetes fejlődési utak támogatása nem ellentéte, mint inkább feltétele az eredményes iskolakezdésnek. Bármely szervezési keretben gondolkodik is a pedagógus, mindig az adott gyermek, az egyén az első – lévén, hogy minden gyermek fejlesztési célja egyedi –, és ezt követi a csoport.

Célunk:

- a (2,5) 3-6 éves korú gyermekek kognitív, érzelmi és szociális érési folyamatának segítése, az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakítása, életkornak megfelelő korrekció és prevenció
- az ismeretszerzés utáni vágy felkeltése
- a tudás megszerzésének az örömeinek elérése

Feladatunk:

- hogy a gyermekek életkori sajátosságuknak megfelelő számítógépes játékokkal ismerkedjenek
- a gyermekek kíváncsisága, utánpótlási kedve által az értelmi képességek fejlesztése
- problémamegoldó, kreatív gondolkodás megalapozása
- a kíváncsiságot felkeltő, sokoldalú cselekedtetés során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása által az egyszerű gondolkodási műveletek fejlesztése
- a meghitt beszélgetésekkel a gyermekek kommunikációs képességeinek, a beszédkedv aktivizálása
- a gyermekek érdeklődésének kialakítása a különböző tevékenységek céljainak megfelelően
- az érzékelés, észlelés, mozgás összekapcsolása
- segítő, buzdító magatartással a feladatok helyes megoldására terelés
- iskolai tanuláshoz szükséges akarat tulajdonságok alapjainak lerakása
- a pozitív énkép fejlesztésével ösztönözni a gyermeket hibáinak kijavítására
- lehetővé tenni, hogy a gyermekek a maguk és a pedagógus által készített eszközöket is használhassák
- A tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermekek személyiségének kibontakozását.
- Az óvodai nevelés utolsó évében felkészítjük őket a tanulás területén az iskolai nevelésre-oktatásra.

Szervezeti formái:

- szabadon választható tevékenységek
- önálló, és irányított tapasztalatszerzés
- komplex foglalkozások rendszere
- mikro csoportos foglalkoztatási forma
- kötetlen kezdeményezések, és kötött, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások
- egyéni fejlesztés

A komplex foglalkozásoknak nincs előre meghatározott időpontja, a délelőtti időszakban bármikor megvalósíthatók. A tevékenységek alkalmával gyakran készítünk fényképeket, melyek nyilvánosságra hozatalához a szülők évente hozzájáruló nyilatkozatot írhatnak alá.

Az irányított tapasztalatszerzés munkaformái

Csoportos	Mozgás; Ének, zene, népi játék, tánc; A külső világ tevékeny megismerése; Verselés, mesélés
Mikro csoportos	Ének, zene, népi játék, tánc; Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka; A külső világ tevékeny megismerése
Egyéni	Képességfejlesztés egyéni szükséglet szerint

Az irányított tapasztalatszerzés formái

Életkor	Választható	Kötelező
(2,5) 3-4 év	Verselés, mesélés dramatikus játék, Ének, zene, népi játék, tánc külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	mozgás, séta, látogatás, közös programok

4-5 év	Verselés, mesélés dramatikus játék, Ének, zene, népi játék, tánc Külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	Verselés, mesélés Ének, zene, népi játék, tánc Külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, mozgás, séta, látogatás, közös programok
5-6 év	Verselés, mesélés dramatikus játék, Ének, zene, népi játék, tánc külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	Verselés, mesélés dramatikus játék, Ének, zene, népi játék, tánc külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, mozgás, séta, látogatás, közös programok

Tanulási módszerek

Megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Az óvodapedagógus az eljárásait változtatatosan, mindig az adott szituációnak megfelelően kombinálja. A játékosság, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemezgetés, rendszerezés gyakran megjelenik a tevékenységekben.

Minden óvodapedagógus törekszik módszertani kultúrájának továbbfejlesztésére a hatékonyabb nevelőmunka érdekében. Változatos esztétikai élményeket biztosítunk, melyek fejlesztik az ábrázoló, a zenei és az irodalmi érdeklődésüket. A külső világ tevékeny megismerése során motivációkkal az érzékszervi megtapasztalásra támaszkodunk. A gyermekek képességfejlesztésére használjuk a rendelkezésre álló infokommunikációs eszközöket.

A tanulási folyamatok értékelése

A gyermekek akkor tudnak önfeledten tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Az óvodapedagógus kerülje a sztereotip megjegyzéseket (ügyes vagy, stb.), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét emelje ki, alkalmazza a

differentiált, árnyalt, személyre szabott pozitív értékelést. A jutalmazásnak sokféle módja van: simogatás, pillantás, gesztus, mimika, szóbeli közlés egyénileg, a csoport, és a szülő előtt.

Az óvodában nem alkalmazunk tárgyi jutalmazást.

A büntetést teljes mértékben kerüljük a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékézi.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A tanuláshoz szükséges képességek folyamatosan fejlődnek, az érzékelés, észlelés tovább differenciálódik.
- ❖ Megjelenik az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett a szándékos bevésés és felidézés.
- ❖ Megnő a megőrzés időtartama.
- ❖ A felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- ❖ Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik az időtartama, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- ❖ A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

11.3. Munka jellegű tevékenységek

Célunk:

- hogy az egyszerű munkavégzés során természetes, észrevétlen módon reagáljanak a gyermekek a külső szükségletekre, segítsenek önmagukon, legyenek képesek a közösség érdekében is munkavégzésre. Mindezek következtében fejlődjenek képességeik, kötelességtudatuk, egész személyiségük.
- A gyermekek erős utánzási és azonosulási készségükre lehet és kell is építeni. A vegyes csoportban egyaránt megteremtődnek az utánzási és modellkövetés feltételei a gyermekek között.

- A differenciálás – mint alapelv, szemlélet, módszer – igen nagy szerepet kap a jelentős kor és fejlődésbeli különbségek miatt. A segítségadás mértékét állandóan differenciálni kell. Az idősebb, illetve ügyesebb gyermek segíthet, ha akar – s hogy akarjon, erre motiválhat a nevelő funkcióját érvényesítő óvónő - de a segítség ne legyen kötelező számára.

Feladatunk:

76

- Meg kell teremteni a bizalom, a megértés, a követelményeket támaztó segítség összhangját és a különböző korú gyermekek közötti együttműködés feltételeit.
- Biztosítani kell a munkavégzéshez szükséges eszközt, időt, helyet, lehetőséget, légkört.
- A gyermekek számára mintát kell adni a helyes munkavégzés elsajátításához.
- Az óvónő a gyermekek fejlettségétől függően, fokozatosan és differenciáltan alakítsa ki a követelményeket.
- A munkafeladatokkal történő megbízás mindig sugallja a gyermekek számára, hogy az óvónő megbízik benne, s képesnek tartja a feladat elvégzésére.
- A munkára nevelés tudatos együttműködést igényel az óvoda és a család között. Ezek szinterei a szülői értekezlet, családlátogatások, egyéni beszélgetések.
- Az óvodai nevelés utolsó évében felkészítjük őket a munkavégzés területén az iskolai nevelésre-oktatásra.

Munkafajták:

- Testápolás
- Étkezés – önkiszolgálás, naposi teendők
- Öltözködés
- Környezetünk rendjének megőrzése
- Kerti munka / veteményezés, tavaszi – őszi gereblyezés, udvar folyamatos tisztántartása /
- Alkalomszerű munkák, megbízások
- Növények- állatok gondozásával kapcsolatos feladatok

A munka hatása a kisgyermek személyiségalkotásában rendkívül fontos, mivel kitartásra, felelősségérzetre, kötelességteljesítésre szoktat, megtapasztalhatja egy folyamat munkafázisainak sorrendiségét, egymásra épülését. Hangsúlyos szerepe van a közösségépítés, a társas kapcsolatok formálásában, együttműködésre, egymás kiegészítésére készítet, s remek lehetőséget kínál a differenciált tevékenységre. Az egyéni képességekhez mért feladatok elvégzése a gyermekek számára óriási sikerélmény forrása, önbizalom növelő hatású. Mindez játékos cselekvés formájában valósul meg. A gyermeki munkavégzés során a tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Ezek kiaknázása, s tudatos irányítása fontos nevelői feladatunk.

Mozgásfejlesztés

- Finommotorika fejlesztése – apró dolgok összeszedésével
- Egyensúlyérzék fejlesztése – teli kancsó emelése, elvitele
- Szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése /terítés: 3-4 tányérral közlekedés/
- Nagymozgások gyakorlása

Testséma fejlesztés

- Testrészek ismerete: öltözködés, mosakodás
- Test koordináció fejlesztése: terítésnél: jobbra, balra.
- Test fogalom kialakítása: öltözködés
- Különböző testrészekkel végezhető tevékenységek tudatosítása

Percepció /észlelés/ fejlesztése

- Szem fixációs működésének fejlesztése
- Vizuális memória fejlesztése: minek hol a helye
- Tapintásos észlelés fejlesztése: munkaeszközök megfogása
- Térpercepció fejlesztése: téri irányok bemozgása
- Auditív fejlesztés: bizonyos munkafolyamatok zaja, zöreje
- Keresztcsatornák fejlesztése: látom – hallom, hogy mit kell csinálni

Verbális fejlesztés

- Munkaeszközök, tevékenységek megnevezése
- Irányok, gyűjtőfogalmak gyakorlása.

Értékelés: munka feletti közös öröm, később az eredmények.

Figyelembe vesszük, ha egy-egy gyermeknek van “kedvenc” munkája, de nem engedjük, hogy mindig kizárólagosan csak ő, és csak azt végezze.

78

Önkiszolgálás

Testápolás során a gyermekeket először alapvető szükségleteik kielégítése motiválja. A kezdeti hiányosságot felváltja a jól kialakított szokásokon alapuló igényes testápolás, a hozzá kapcsolódó alapvető fogásokkal.

Étkezésnél megismertetjük a terítéshez, étkezéshez szükséges tevékenységeket, mozgásokat, majd készség szintre emeljük azokat.

Öltözködés folyamán hőmérsékletnek megfelelő öltözködés igényét igyekszünk kialakítani. A ruhadarabok nevét, célszerű használatát, a vetkőzés ill. öltözés helyes sorrendjét és módját gyakoroltatjuk.

Környezetünk rendjének megőrzése - már közösségért végzett munka is.

Belső igénnyé szeretnénk alakítani. Sokat jelenthet az óvónői (felnőtt) példa, s a rendszeresség.

Közösségért végzett tevékenységek

A mindennapi élettel kapcsolatos állandó és alkalmi munka:

- játékok javítása, készítése,
- teremrendezés, takarítás, díszítés,
- ünnepi készülődés, ajándékkészítés,
- házimunka jellegű tevékenységek: sütés, főzés,
- a füves terület takarítása,
- udvari játékpakolás.

A naposi munka tartalmát úgy célszerű alakítani, hogy minél kevesebb időt vegyen el a gyerek játékából. A naposi munkát középsős gyerek is vállalhatja.

Növénygondozás – állatgondozás

A növény-és állatgondozás feladatai:

- folyamatos gyűjtőmunka, termések betakarítása,
- virágoskert gondozása, fű ápolása, levélgyűjtés,
- madarak rendszeres etetése,
- segítség az öntözésben, gazolásban, növényápolásban,
- járda, faház, padok tisztántartása.

Ezek a tevékenységek mind igénylik a felnőtt jelenlétét, irányítását, de megfelelő lehetőség biztosításával, s a munkafogások precíz elsajátításával a gyermekek egyre nagyobb részt vállalhatnak belőle.

Feladatunk:

- Az óvodapedagógus tanítsa meg a gyermekeket a feladatok elvégzésére, a különféle eszközök, szerszámok használatára. Tartsa szem előtt a gyermekek egyéni sajátosságait – minden gyermek a képességeinek megfelelő munkát kapja.
- **A gyermekek érezzék, hogy munkájukat igénylik és számon tartják.**
- Az óvodapedagógus a munka jellegének, a csoport és az egyes gyermekek fejlettségének megfelelően **értékelje a munkát**. Értékelése ébresszen kedvet a további munkához.
- Tegye lehetővé, hogy minden gyermek az általa kedvelt munkafajtában elmélyedhessen.
- Hívja fel a szülők figyelmét arra, milyen fontos, hogy a gyermekük a saját személyével kapcsolatos teendőket otthon is önállóan végezhesse el és vonják be őt a család egészét érintő munkákba.
- Az óvodai nevelés utolsó évében felkészítjük őket a munka területén az iskolai nevelésre-oktatásra.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ❖ A munkavégzés során rájön a gyermek a természeti környezet ok-okozati összefüggéseire.
- ❖ Szívesen vállal egyéni megbízásokat.
- ❖ Szívesen vállal feladatokat társaiért, csoportjáért.
- ❖ Igényesen végzi a rájuk bízott feladatokat.
- ❖ Képes önmaga körül felmerülő apróbb munkák elvégzésére.
- ❖ Tiszteli az óvodában dolgozók munkáját, s képességeikhez mértén segíti azt.
- ❖ Átlát és megszervez egy-egy jól ismert munkafolyamatot a kezdetektől a befejezésig.
- ❖ Kialakul benne az aktív, együttműködő, alkotószellem.
- ❖ Szívesen vesz részt növény-és állatgondozási feladatokban.
- ❖ A munkavégzések során sok tapasztalatot gyűjt, ezáltal fejlődik énképük, önbizalmuk.
- ❖ Az önkiszolgáló munkát önállóan végzik.
- ❖ Fokozatosan megalapozódik a munka iránti tisztelet, hasznosságának értelme, eredményének megbecsülése.
- ❖ Kialakul bennük a feladattudat, képessé válnak arra, hogy számoljanak tevékenységük következményeivel.
- ❖ Vigyáznak környezetük rendjére, szebbé tételében aktívan részt vesznek.

11.4. Verselés, mesélés

A mese tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Célunk:

- Igény kialakítása, hogy a gyerekek szívesen, örömmel hallgassák magyar kultúrához, hagyományokhoz kapcsolódó népmeséket, népi rigmusokat, mondókákat, verseket.
- Legyenek nyitottak az irodalmi alkotások aktív befogadására, átélésére, előadására.
- Ismerkedjenek meg más népek irodalmi kultúrájával, a klasszikus és kortárs műköltészet gyermeki alkotásaival.
- A beszédkedv felkeltése, megőrzése, aktív szókincs és kifejezési készség gazdagítása.
- Esztétikai ízlésük, erkölcsi ítéletalkotó képességük megalapozása, majdani olvasóvá nevelésük.

Feladatunk:

- A népi mondókák, rigmusok és más népi játékok felhasználása a gyermekek irodalmi érdeklődének felkeltésére, érzelmi kapcsolatok elmélyítésére.
- A magyarság tudat erősítése, a magyar mondavilág elemeivel, meséivel.
- Élményszerűvé tenni az alkalmat emlékezetből mondott előszavas mesékkel, versekkel, hang-, és arcjátékkal.
- Kihasználni, hogy az így előadott mű, a gyermekekben pozitív érzelmi állapotot hoz létre.
- Minden nap kihasználni a kínálkozó alkalmakat mondókázásra, verselésre,
- Lehetőséget adni arra, hogy a gyermekek maguk is mondhassanak (kitalált) mesét, verset.
- Bábozással, dramatikus játékokkal segíteni őket az önmegvalósítás folyamatában.
- Lehetővé tenni, hogy mesei élményeiket képi, vagy plasztikai formában megjeleníthessék.
- Az óvodai nevelés utolsó évében felkészítjük őket a verselés, mesélés területén az iskolai nevelésre-oktatásra.

A mese, a vers az óvodás korú gyermek alapvető lelki szükséglete. A mese- képi és konkrét formában- feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat. Biztonságot ad, esztétikai élményt nyújt, erkölcsi értékeket közvetít, hatalmas az érzelmi varázsa. Néphagyományokból

táplálkozik. A nyelv az ember legfontosabb kommunikációs eszköze, s mellette egyre nagyobb szerephez jut a metakommunikáció is. A bábjáték a gyermekek félelmeinek, gátlásainak feloldásában segít. Programunk ezeket a gondolatokat igyekszik továbbvinni, kifejezni. A felhasználandó anyagot csak nyelvileg tiszta, értékes mesék, versek, népi mondókák, költők, írók műveiből állítjuk össze. A meséket metakommunikációval kísérjük.

Az óvodába lépő gyermekeket főleg ölbeli játékkal, népi mondókákkal, egyszerű, rövid versekkel ismertetjük meg. Ezeket egyénileg, gyakran ismételjük. Olyan meséket választunk, melyek cselekménye egyszerű, ritmikus ismétlések jellemzik. A mesék meghallgatása után a gyermekeket arra ösztönözzük, hogy ők is vegyenek részt a feldolgozásban. A rövid jeleneteket bábokkal is bemutatjuk. A gyermekek számára megteremtjük a napi bábozás és dramatizálás lehetőségét.

A nagyobbak meséi már többszereplős állatmesék, népmesék, tündérmesék, magyar mondák. Népi mondókákkal, csúfolókkal, halandzsza szövegű kiolvasókkal egészítjük ki az irodalmi művek anyagát. A versek közül megjelennek a humoros versek, a klasszikusok, a mai magyar költők versei. A gyermekekben igyekszünk kialakítani a vers, mese szeretetét. Biztosítjuk a napi bábozás és dramatizálás lehetőségét, a gyermekek igényeinek megfelelően eszközöket készítünk. Az érdeklődő nagyobb gyermekek részére szívesen olvasunk folytatásos meséket, elbeszéléseket. A gyermekek értelmi nevelése szempontjából nagyon hasznosnak tartjuk a tündérmeséket, mely a fantázia fejlesztését a gazdag képzeletet segítik elő. Az erkölcsi nevelés érdekében megbeszéljük a szereplők jellemét, a tulajdonságukat.

A mesék és versek bemutatásának száma a gyermekek életkorához igazodik. Szempont, hogy inkább kevesebbet, többször ismételjük. Ösztönözzük a gyermekeket a közös történetek kitalálására, a meseírássra, leporellók készítésére. A mesefeldolgozás során változatos technikai eszközöket alkalmazunk (vetítő, laptop, cd lejátszó.).

A meghitt mesélés érdekében már év elején kialakítunk kényelmes állandó helyet. Szemléltetőeszközöket új mese bemutatásakor általában nem használunk. A gyermekek egy-egy mesét egy héten át hallgatnak, majd ezután módot adunk a dramatizálásra, bábozásra. A zene is megjelenik az irodalmi művek feldolgozásában.

Az irodalmi alkotások előadásának főbb szabálya a beszéd zenei elemeinek érvényesítése. A nyugodt légkör érdekében szabályt állítunk fel a játszó gyermekek részére. A kiválasztott mesék, versek évszakhoz, néphagyományokhoz, aktualitásokhoz kötődnek. Megismerkedünk közmondásokkal, találós kérdésekkel.

A gyermekek vágyának felébresztése a színház iránt

Az óvodáskor a felfedezés, befogadás kora. Ezzel élünk, amikor gyermekeinket megismertetjük a színház, bábszínház, a múzeum intézményével. Az igényesen kiválogatott előadás, a szép alkotások és eszközök nem csak közelebb hozzák a gyermekekhez a világot, hanem életre szóló élményt is nyújthatnak.

Nyelvi képességek fejlesztése, beszédhibák javítása

A mesélés, versmondás, dramatikus játékok segítenek a nyelvi képességek fejlesztésében is. Ezek segítségével sajátítjuk el a helyes kiejtést, a tiszta beszédet. A mondókák jó alapul szolgálnak a megfelelő artikuláció gyakorlására. A gyermekekkel a mesék és versek által sok új fogalmat ismertetünk meg. Bábozáskor, dramatizáláskor szabadon kifejezhetik gondolataikat, szókincsük gazdagabbá válik, feloldódik gátlásuk. A gyermekek elsősorban utánozva tanulnak, így példát kell mutatnunk szép beszédünkkel, választékos kifejezésünkkel.

Óvodánkban a gyermekek egy része életkorából adódóan valamely kisebb beszédhibával rendelkezik. Ez általában magától rendeződik. Meggyorsíthatjuk a folyamatot az anyanyelvi játékok mindennapi alkalmazása. (játékidőben, udvaron, alvás, öltözködés alatt) A beszédhibák felmérését logopédus végzi, súlyosabb esetekben logopédiai foglalkozásokon vesznek részt gyermekeink.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- ❖ Szívesen hallgatnak mesét, verset.
- ❖ Megismerik a magyar mese és mondavilág szereplőit, cselekményeit.
- ❖ Képesek kitartóan figyelni.
- ❖ Szívesen nézegetik a könyveket.
- ❖ Szívesen mondanak verset, mondókákat.

- ❖ Ismerik a bábozás, dramatizálás technikáját.
- ❖ Saját maguk is tudnak mesét, verset kitalálni ezeket előadni. (egyéni vagy közös)
- ❖ Szívesen „szerepelnek” ünnepélyeken.
- ❖ Tudnak történeteket, mesét befejezni, képről történetet elmondani.
- ❖ Készítenek saját mesekönyvet, leporellót, gyűjteményeket.
- ❖ Ismerik a színházi magatartás alapvető szabályait.

11.5. Ének, zene, népi játék, tánc

84

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Az óvodapedagógusok által válogatott zenei anyagok többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Célunk:

➤ Esztétikai nevelés

Az igényes művészi értékek továbbadása a gyermekek számára, a zenei ízlés formálása.

➤ A közösségi érzés megerősítése

A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése.

➤ A zenei képességek fejlesztése

A gyermekek éneklési készségének, zenei hallásának, ritmusérzékének, valamint a zenei formaérzék és a zenei alkotókészségének, zenei kreativitásának fejlesztése.

➤ A nyelvi képességek fejlesztése

Mondókákkal, gyermekdalokkal, zenei készségfejlesztő játékokkal és zenehallgatással történik. A mondókák, énekek tempója lassabb, mint a beszédtempó. A lassúbb tempójú mondókák, énekek ismételtetése, elősegíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos

kiejtését. A hangutánzó szavak énekelgetése elősegíti a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. Az énekes játékok sokféle alkalmat adnak a gyermekek szókincsének bővítésére.

Feladatunk:

- Felkelteni a gyermekek zenei érdeklődését, formálja zenei képességeiket
- Nevelni a zene figyelmes hallgatására.
- A meghitt, jó hangulatú énekléseket felhasználjuk az óvodapedagógus-gyermek közötti jó érzelmi kapcsolat elmélyítésére.
- A legnagyobb hangsúlyt az népi játékokra, gyermek dalokra, néptáncra kell fektetni a gyermekek nemzetiségi hovatartozásának figyelembevételével.
- Felfedeztetni a gyermekekkel a dallam a mozgás és a ritmus szépségét.
- Formálni hallásukat, ritmusérzéküket.
- Lehetővé tenni, hogy a gyermekek ösztönös alkotóvágya kibontakozhasson
- Megmutatni és megtanítani a gyermekeknek néhány ritmushangszer használatát.
- Törekedni arra, hogy az óvodáskor végére egyénileg is tudjanak tisztán, szépen énekelni.
- Az óvodai nevelés utolsó évében felkészítjük őket a zenei nevelés területén az iskolai nevelésre-oktatásra.
- A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak megfelelő válogatása:

➤ Mondókák, kiolvasók, ölbeli játékok

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekek ismerjenek meg olyan ölbeli játékokat, amelyeket a felnőttekkel közösen játszhatnak. Pl. lovagoltató játék. Közben megérezhetik a zene lüktetését, ritmusát. A gyermekek számára talán a legkönnyebben tanulható zenei csemegék a mondókák. Kiválóan fejlesztik a gyermekek metrum érzékét és ritmikus, mozdulatait. A tanult kiolvasókat önállóan is alkalmazzák különböző játékhelyzetekben.

➤ Népi gyermekdalok, énekes játékok

Az énekes játékok közösséget, társas kapcsolatot igényelnek, ezért minden gyermeket arra ösztönzünk, hogy vegyen részt benne. Fontos, hogy a gyermekeknek az énekes

játékokhoz megfelelő nagyságú tere legyen, hogy az alakzatok létrehozásában és a futásban ne legyenek akadályoztatva.

➤ Komponált gyermekdalok, más népek gyermekdalai

A zenei nevelésünk során nagy szerepet kapnak a komponált gyermekdalok is, ezek kiválasztásánál nagy figyelmet fordítunk arra, hogy minőségileg megfelelő dalanyagot válasszunk.

➤ Zenehallgatásra szánt dalok

Az óvodai művészeti nevelésnek egyik meghatározó eszköze a zenehallgatás. A zenehallgatás anyagát egyrészt a magunk által előadott dalok, komponált műzene, altató dalok és klasszikus zene alkotja. Zenehallgatásra a nap több részében is sor kerülhet, a gyermekek élményei hatására, vagy tevékenysége közben. Évente néhány alkalommal előadóművészeket hívunk óvodánkba, akik élőzenei koncerttel gazdagítják a gyermekek zenei élményeit.

➤ A környezet hangjainak megfigyelése

A mindennapok során különböző tevékenységek közben játék, séta, kirándulás során megfigyeljük a csendet és a környezet hangjait és a dallamjátszó hangszerek hangszínét.

➤ A zenélés

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek megismerkedhessenek különböző ritmus-hangszerekkel, népi hangszerekkel. Több alkalommal biztosítunk lehetőséget kipróbálásukra, használatukra. Barkácsolás közben magunk is készítünk ritmushangszereket (pl. kukoricával, búzával töltött csörgők). Ezeket felhasználjuk mondókázás során vagy ritmuszenekart alakítunk segítségükkel.

➤ Ünnepekhez kapcsolódó dalok

Az ünnepek köszöntésére, megünneplésére alkalmas dalokhoz játékot, esztétikus, kifejező mozdulatokat találunk ki. Az ünnepi hangulat fokozására szánt dalok kiválasztásánál is elsődleges szempontunk a művészi értékek keresése.

A zenei képességek fejlesztése

- Az éneklési készség

Az óvodáskorú gyermekek esetében a kisgyermek utánzási vágyán alapul. Hallás után tanulják meg a dalokat. A hallásfejlesztés alapja a tiszta éneklés, ezért a kisgyermekekhez mértén kis hangterjedelmű dalokat éneklünk. megismertetjük a gyermekeket az együtt éneklés örömeivel. A kicsiket igyekszünk rászoktatni a dalok egyszerre kezdésére és befejezésére. Fontos feladatunk a gyermekek hangjának ápolása, védelme. A túleröltetés, a túl sok, túl hangos éneklés, a hideg levegőn való kiabálás károsítja a gyermekek hangját. Az éneklés közbeni helyes légzésre saját példánkkal igyekszünk megtanítani a gyermekeket.

– A zenei hallásfejlesztés

Óvodai nevelésünkben az akusztikus hallásfejlesztés éppoly fontos, mint a belső hallás fejlesztése. Környezetünk számtalan érdekes hangot szolgáltat számunkra. Igyekszünk minden alkalmat megragadni a környezetünk hangjainak megfigyelésére.

Zenei hallásfejlesztésünk egyik fontos területe a magas és mély hangok érzékelése, felismerése, jelzése a térben. E kétfajta hang közti különbséget sokféleképpen érzékeltetjük a gyermekekkel (beszédben, hangszereken, énekben stb.). A hangmagasságot játékosan próbáljuk érzékeltetni, s ebben nagy segítségünkre vannak a bábok (medve mély hangon beszél, a kisegér vékony, magas hangon).

Nagy hangsúlyt fektetünk fejlesztőmunkánkban a halk és hangos közti különbségtételre is. A gyermekeket egész nap hangok veszik körül, s ezeken a hangokon nagyon jól megfigyelhetők a halk és a hangos közti különbségek. (hangos a repülő, ha aránylag alacsonyan száll, halk az óra tikk-takkolása). Ezen különbségek tudatos megfigyeléséhez szintén sok játékos feladatot találunk ki.

A *hangszín* felismerésének lényege, hogy csak hallás után ismerjék fel a gyermekek a különböző hangokat. Először környezetünk jól ismert hangjait, zörejeit figyelhetjük meg (pl. Konyhazene: üvegpohár, kanál, fedő stb.). Később letakarjuk ezeket a tárgyakat, s a vizualitás kizárásával kell felismerniük a hangokat, amiket hallanak. Figyeljük egymás hangját is, pl. Énekes játék közben is próbáljuk felismerni (pl. Koszorú, koszorú, ...Hej a sálya...). A hangszín felismerése iránti érzéket fejlesztjük saját készítésű hangszerekkel is (nádsíp,

tökduda). Megpróbáljuk felismertetni a ritmus-, és dallamjátszó hangszerek hangját is. Feladatunk még a hangforrás irányának meghatározása is. A belső hallás fejlesztésének alapja a gyermekek zenei emlékezet. A zenei emlékezet kipróbálásának egyik módszere a dallamfelismerés dúdolásról vagy hangszerről. A különböző életkorú és zenei fejlettségű gyermekek szempontjából kedvezőnek tartjuk azt, ha az egész dalt eljátsszuk, eldúdoljuk.

Az ügyesebbek felismerhetik már a kezdőmotívumról, a gyengébbek és a kisebbek pedig végighallgathatják az egész dalt. Jól ismert, jellegzetes dalokat játszunk, aminek már a kezdőmotívuma is sajátos. A belső hallás fejlesztésére alkalmazzuk a gyermekek körében nagyon kedvelt dallambújtatást. Ehhez az egyenletes lüktetés pontos érzésére, jó tempótartási készségre van szükség, ezért csak a nagyobbakkal, ill. a jó zenei képességű kisebbekkel játsszuk.

– *A ritmusérzék fejlesztése*

Az óvodáskorú gyermekek ritmusérzéke a gyakori, kellemes zenei tevékenységek során fejlődik. Az egyenletes lüktetés a mondókák, dalok szabályosan ismétlődő súlya. Megéreztetésére sokféle ismétlődő, játékos mozdulatot találunk ki. Kicsi gyermekek esetében az ölbeli mondókák segítenek. Amikor a gyermekek mozgása már összerendezettebb, s mozgásukban képesek valamelyest egymáshoz alkalmazkodni, a járás is kiválóan alkalmas az egyenletes lüktetés megéreztetésére, s ezt segíthetjük tapsal, dobolással. A ritmus hosszabb és rövidebb egységek időbeli egymásutánja. Óvodai zenei nevelésünk anyagát alkotó mondókák, dalok ritmusa egyszerű. A dalok ritmusát csak akkor kezdjük el érzékelteni, amikor a gyermekek az egyenletes lüktetést már biztonsággal érzik. A ritmus érzékeltetéséhez használjuk az egyenletes lüktetés esetében megismert módszereket, játékos mozdulatokat, eszközöket. A ritmusérzék fejlesztésére használjuk a megfigyelőképességet is fejlesztő ritmusvisszhang játékot. A jó ritmusérzékű gyermekekkel megpróbáljuk a mondókákat felismertetni ritmusokról.

A *tempóérzék* fejlesztésén a gyors-lassú közti különbség érzékeltetését, felismerését, alkalmazását értjük. Sokoldalú érzékeltetésre törekszünk itt is. Megpróbálunk lassan, ill. gyorsan mozogni, járni, futni, tapsolni stb. A nagyobbakkal már zenehallgatás közben is megfigyelhetjük, hogy melyik dal tempója gyors, ill. lassú (Elment a madárka..., Ettem

szólót...) A csoport zenei fejlettsége szerint alkalmazhatjuk a fokozatos felgyorsulást, ill. lelassítást.

Óvodai nevelésünk során esztétikus mozgás kialakítására törekszünk. Ezt szolgálják a változatos, játékos mozdulatokkal kísért mondókák, dalok, a változatos térformák (kör, csigavonal, kapu alatt átbújás stb.). Az esztétikus mozgás kialakítására használt játékos mozgások részben népi játékokban megőrzött hagyományos mozdulatok, részben az óvónő és a gyermekek által kitalált ötletes mozgások. Óvodai nevelő-, és fejlesztőmunkánkban igyekszünk megalapozni és előkészíteni a későbbi táncot.

– *A zenei formaérzék fejlesztése*

A zenei formaérzék fejlesztésében már megmutatkozhat a gyermekek alkotóvágya is. A zenei formaérzék ritmusmotívumokkal, és dallammotívumokkal fejleszthetjük. Fejlesztő játékaink: ritmustapssal köszönés, nevek ritmusának tapsolása, kopogása, énekes köszönés, énekes kérdés-felelet játék stb.

– *A zenei alkotókészség fejlesztése*

A zenei alkotókészség fejlesztése szorosan összefügg a formaérzék fejlesztésével. Amikor énekelve beszélgetünk, bemutatkozunk, magunk találunk ki dallamokat, s így a gyermekek maguk is az esztétikum létrehozójává válnak.

– *Zenehallgatás*

Az óvodai zenehallgatást a zenei ízlésformálás kezdetének tartjuk. Nem korlátozódik ének foglalkozásokra, hanem hangulat, alkalom szerint a nap bármely időpontjában megszólalhat egy-egy dal. Zenehallgatásunk anyaga általában kapcsolódik a heti témához. A zenehallgatásra szánt dalokat több alkalommal énekelgetjük, ám nem tanulásra szánjuk, sokkal inkább esztétikai élmény nyújtása a célunk.

A tevékenység szervezeti formáinak kiválasztása

Alkalomszerű dalolás, spontán zenehallgatás

- Alkalomszerű dalolásra, spontán zenehallgatásra a nap bármely részében sor kerülhet, örömeinkben és bánatunkban bármikor dalra fakadhatunk. Játék közben dúdolgatunk,

énekelgetünk, ölbeli játékokat játszunk. A gyermekek ezt az óvodapedagógus által nyújtott mintát utánozzák.

Az óvodapedagógus által szervezett ének-zenei tevékenységek

- A gyermekek sokoldalú fejlesztése céljából az óvodapedagógus az aktuális helyzetet, vagy a gyermekek érdeklődését figyelembe véve a következő tevékenységi formák közül választhat:
- *komplex tevékenységi forma:* az óvodapedagógus különböző művészeti és tudományágakat kapcsol össze egy tevékenység során. Pl. egy kis ráhangoló beszélgetést kezdeményezünk a természet, az évszakok változásáról, majd ezt követi egy odaillő mese, egy dal, énekes játék vagy mozgásos játék.
- *énekes – mondókás – ritmusos mozgássor:* ez a tevékenység forma a gyermekek utánzó képességére épül. A gyermekekkel közösen különböző mozgással kísérve mondókákat, verseket, dalokat, körjátékokat játszunk el, az évszakokhoz és az aktuális ünnepekhez igazodva. Egy-egy ritmikus játék több napon keresztül ismétlődik.
- *egy konkrét tevékenységi forma:* amennyiben az óvodapedagógus úgy érzi, hogy a gyermekek hatékony fejlesztése szempontjából erre van szükség, egyfajta tevékenységet is szervezhet. Pl. énekes játékok, zenei képességfejlesztő játékok.

Esztétikus, harmonikus mozgás kialakítása a néptánc elemeivel

- A tánclépések elsősorban a népi dalos játékok anyagára épülnek. Viszonylag egyszerű lépéseket, térformákat alkalmazunk. A tánc során célunk a szép mozgás, a jó testtartás elősegítése, a változatos térformák létrehozásával a téri irányok fejlesztése. A tánc a szabálytudat, az együttműködés "jó iskolája."

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ❖ Ismernek 15-20 mondókát, 16-20, hat hangterjedelmet meg nem haladó, különböző hangkészletű és szöveghosszúságú népi gyermekjátékdalt, néhány alkalmi dalt, 5-6 műdalt.

- ❖ A mondókák és dalok felét csoportosan és egyénileg is biztosan, jó hangmagasságban, érthető szövegmondással, tagoltan, tisztán tudják mondani, illetve énekelni.
- ❖ Általában szívesen és örömmel vesznek részt mondókás, énekes játékokban, kezdeményezésekben.
- ❖ Ismerik a zenei fogalom párok jelentését, képesek magasabb és mélyebb kezdőhanggal, különböző tempóban és eltérő hangerővel megszólaltatni a jellegzetes dallamfordulatokat, irányt kézzel és mozgással kifejezni.
- ❖ Tudják az egyszerű szerkezetű és ritmusú mondókák, illetve dalok megszólaltatásához az egyenletes lüktetést, a motívumhangsúlyokat és a ritmust különböző mozgásformákkal kifejezni, hangoztatni.
- ❖ Fel tudják ismerni a tanult dalokat dúdolásról, hangszerjátékról, jellegzetes részleteiről.
- ❖ Ismerik szűkebb, tágabb környezetük hangjelenségeit, képesek azokat egymástól megkülönböztetni.
- ❖ Képesek rövid-négylüktetésnyi szöveges ritmust, illetve dallammotívumokat bemutatás után megismételni, visszhangozni.
- ❖ Képesek mondókát, egyszerű dalt hangosan és magukban is mondani, énekelni, jelre bújtatást végezni.
- ❖ Képesek oldott légkörben az elsajátított mondókák és dalok összetevőit önállóan variálni, az egyes elemekhez új összetevőket kitalálni.
- ❖ Képesek rövid élményt adó élő zenei bemutatásokat, énekelt, hangszeresen játszott dalokat, zenedarabokat figyelemmel, türelemmel, érdeklődéssel végighallgatni.
- ❖ Ismernek tánclépéseket, előadáson képesek azokat a gyakorlatban is bemutatni.
- ❖ Ismernek magyar népi hangszereket, szívesen hallgatják a népzene.

11.6. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Célunk:

- A gyermekek élmény, - és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése.
- Egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően a vizuális alkotáshoz és befogadásához szükséges képességek és készségek fejlesztése.
- Esztétikai érzékenységük megalapozása.
- A nemzeti ünnepek alkalmával vizuális alkotásaikban jelenjenek meg a nemzeti szimbólumok.
- Rajzpályázatokon való részvétel.

92

Feladatunk:

- esztétikus, alkotásra ösztönző légkört kialakítása
- a vizuális tevékenységek feltételeinek biztosítása
- a gyermek vizuális ismereteinek fejlesztése
- előtérbe helyezni a természetes anyagok, termékek felhasználását;
- a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés során folyamatosan keresi az új megoldásokat
- műalkotásokkal való ismerkedés
- megfelelő színvonalú esztétikai környezetet biztosítása az óvodában
- a gyermekek képi-, plasztikai kifejező nyelvének, valamint ábrázoló-, és konstruáló-készségének fejlődéséhez szükséges feltételek megteremtése
- a gyermekekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenykedés vágyának felkeltése
- az ábrázolással kapcsolatos szokások kialakítása
- biztosítani számukra a gyönyörködtetést, az élményszerű tapasztalatszerzést
- segíteni a tehetséges gyermekek fejlődését, kiteljesedését
- a gyermeki alkotások értéként való kezelése
- elősegíteni, hogy a szülők otthon is adjanak lehetőséget gyermeküknek a rajzolásra, kézimunka tevékenységre

- időközi kiállításokon való részvétel a tagóvodák között
- tehetségígéretes gyermekek képességeinek kibontakoztatása
- délutáni kézműves foglalkozások szervezése (tehetségműhelyek)
- Az óvodai nevelés utolsó évében felkészítjük őket a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka területén az iskolai nevelésre-oktatásra.

Esztétikus, alkotásra ösztönző légkör kialakítása

Az esztétikus intézmény jó hangulatot áraszt, megnyugtat, kedvező feltételeket teremt az alkotó munkához. Ezért az óvoda és csoportszoba kialakítása, díszítése egységes elveken alapul. Szép, egymással színében, formájában harmonizáló tárgyakat helyezünk el. Döntően a természetes alapanyagú tárgyakat részesítjük előnyben. Kerüljük a zsúfoltságot, a fölösleges eszközöket. A változatosság érdekében a kiegészítő tárgyakat, eszközöket cseréljük évszaknak, témának megfelelően.

A gyermekeknek szánt díszítést mindig szemmagasságban helyezzük el. A rend, esztétikai értéket hordoz, ezért törekszünk annak folyamatos megvalósítására. A gyermekek akkor érzik magukénak a rendet, ha részeseivé válnak. Ezért elvárjuk tőlük, hogy mindig pakoljanak el maguk után, tartsák rendben az általuk használt eszközöket. Ebben, mi magunk, felnőttek is példát mutatunk. Ünnepek előtt közösen takarítunk, teszünk rendet környezetünkben.

A kisgyermekek elsősorban firkálnak. Őket a tevékenység öröme motiválja. Később megjelenik a szándékos képalakítás, amit ötlettel, eszközökkel segítünk fejlődni. A nagyobb gyermekek képesek az emberábrázolásra, a környező világ tárgyainak, jelenségeinek lerajzolására. Megismertetjük őket a gyurma tulajdonságaival. Sokat hajtogatunk, festünk, díszítünk, vágunk, tépünk.

Ajándéktárgyakkal lepjük meg szülőket, vendégeket, társaikat. Játékaikhoz, a jeles napokhoz kiegészítőket készítünk, az építéshez különféle anyagú eszközöket használunk. A napi rajzolási lehetőség mellett fontosnak tartjuk a fantáziarajzot, a mesék, álmok, félelmek megjelenítését.

A vizuális tevékenységek feltételeinek biztosítása

Az eszköz kiválasztásának szempontjai:

- pedagógiai tudatosság,
- praktikum,
- célszerűség,
- esztétikum,
- baleset-egészségvédelmi szempontok

Mindig jó minőségű eszközt választunk, a gyermekek méretének megfelelően. A balkezesek számára balkezes ollót vásárolunk. Az eszközöket dobozba vagy kosarakba rakjuk. A kézműves tevékenységekhez megfelelő **munkaasztalra** van szükség. Ez nálunk összetolt két asztal, külön terítővel, melyet ablak, természetes fény közelében helyezünk el. Az asztalnál mindig annyi gyermek dolgozhat, hogy kényelmesen elférnek. Az elkészült munkákat irattároló dobozokba helyezik el a gyermekek. A gyermekek szabadon ismerkedhetnek az eszközökkel, próbálkozhatnak, segítséget kérhetnek.

A **nyugodt alkotó légkör** érdekében azonban tudatos szokásrendszer kialakítása és betartatása szükséges. Több napon keresztül is ismerkedhet egy-egy technikával, folytathatja másnap az elkezdett munkát.

A megfelelő szabályok betartásával, az eszközhasználat egyéni megismertetésével kell megelőzni a balesetet. Az a gyermek, aki nem tartja be a szabályt, azt javítjuk, felszólítjuk, végső esetben felfüggesztjük a tevékenységből. A kézimunka tudatos tevékenység a felnőttek részéről.

A tervezés a következő területekre terjed ki:

- technika tanítása,
- téma,
- a nevelési rendszerbe való beillesztés,
- a környezet kialakítása,
- idő, hely,
- a közös rajzolás vagy tevékenykedtetés.

A gyermekek vizuális ismereteinek fejlesztése

A vizuális tevékenység alapvetően szabad játék. Az óvónő az eszközök tudatos kiválasztásával, felkínálásával befolyásol. A fejlesztés lehetősége a gyermek változatos tevékenységének biztosításával, a technikai kivitelezés segítségével történik. Az eszközök használatát megtanítjuk.

A fejlődés nyomom követése által igazítjuk módszereinket a gyermekekhez, tervezzük meg a feladatokat. (pl. gyakorlás, új technika, ötletadás). Sémák adása közben ösztönözzük a gyermekeket a további gondolkodásra, keresésre, kutatásra.

A témákat felkínáljuk, a gyermek szabad választása a bekapcsolódás. A lényeg, az együttes alkotás! Általában komplex élményt adunk meg témaként, érzelmi alapon közelítünk a gyermekekhez.

A gyermekrajzok elemzése:

A gyermekek rajzáról csak körültekintően, óvatosan, a gyermek személyiségének ismeretében nyilatkozhatunk jellemvonásairól. Biztos következtetéseket sosem állíthatunk. Vannak azonban olyan, viszonylag objektív jelek, melyek segítenek módszereink megválasztásában. Ezeket pedagógiai, esztétikai, lélektani szempontból csoportosítjuk.

A műalkotásokkal való ismerkedés

A műalkotás az ízlés és a látásnevelés egyik fontos eszköze, ezért nagy jelentősége van annak a ténynek, hogy a kisgyermek "első eszmélésében" milyen képekkel találkozik. Fontos szerepe van az ismeretek megszilárdításában, csoportosításában, valamint ismeretlen fogalmak kialakításában. Feladatunk az egyetemes kultúra átadása, az érzelmi megközelítés. A műalkotások megismertetése érdekében a gyermekekkel reprodukciós képeket nézegetünk. Ellátogatunk kiállításokra.

Tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának kiválasztása, feladatunk:

Az alkotó-alakító tevékenységek esetében fontos szempont, hogy legyen egy élményalap, amit vizuálisan részletesen megfigyeltünk (pl. kirándulás során az őszi erdő, az őszi fák, növények). Ezután hagyunk egy kis időt a gyermekek számára a képi feldolgozásra.

Képalakítás

- Firkálgatás, rajzolás különböző felületekre, pl. papírra ceruzával, filctollal, zsírkrétaival, bottal és ujjal homokba, hóba, gyurmába stb.
- Rajzolás a betonra krétaival, cserépdarabbal.
- Különböző élmények megjelenítése képi formában pl. színházlátogatás, kirándulás stb.
- Mese- és vers illusztráció (képzelet utáni ábrázolás).
- Képeskönyv készítése (egy történet megelevenítése rajzban).
- Festés több színnel, színkeverés.
- Benyomások, hangulatok festése (pl. jó a kedvem)
- Képalakítás tépéssel, vágással, ragasztással papírból, fonalból, textilből.
- Karcolás viaszos temperás alapra.
- Levelekből, préselt növényi részekből való képalkotás.

Plasztikai munkák

- Gyurma, agyag, lisztgyurma, homok, hó, papír alakítása.
- Gyurkálgatás, formálás, az alapvető technikák elsajátítása (gömbölyítés, sodrás, lapítás stb.).
- Hóból hógolyó, hóember készítése.
- Homok formálása.
- Gyurma figurák készítése (állatok, emberek).
- Lisztgyurma, mézeskalács tészta formálása pl. süteménykészítés.
- Papírmásé készítése (álarc készítés farsangra).
- Nyáron a homokozóban sározás.

Origami

- A papír gyűrögetése, tulajdonságainak, alakíthatóságának felfedezése.
- Alaphajtások megtanulása (szalvéta, zsebkendő, tölcsér).
- Bonyolultabb alapformák elsajátítása (batyu, sátor, betűrések, lapítások).

Építés, barkácsolás

- Nagy terek alakítása, átrendezése bútorok, nagyméretű textíliák felhasználásával.
- Homokból, hóból építés az udvaron.
- Makettek készítése dobozokból.
- Szerepjátékok tér részeinek berendezése, térbeli kialakítása, a játékhoz eszköz-készítés (pl. orvosi rendelő, kórház, receptek).
- Építés kockákból, DUPLO, LEGO elemekből.
- Barkácsolás termésekből, természetes anyagokból.
- Alkalmi ajándéktárgyak készítése.
- Ismerkedés a népi mesterségekkel (szövés, fonás, varrás, tojásírás stb).

Alkalmazott művészetek

- Mozaikozás termésekkel, magokkal, papírdarabokkal.
- Levélnyomat, krumplicsinyomat, gyümölcsnyomat papírra, textilre.
- Kollázs montázs.
- Mintavétel domború felületekről dörzsöléssel (cipőtalp, fémpénz).

Különleges technikák, eljárások

- Festékfolyatás, paca alkotása, asszociációs játék.
- Festés szivaccsal.
- Díszítés csöpögő viasszal.
- Láthatatlan rajzkészítés (rajzolás viasszal, majd a lapot lefestve előhívható a gyertya rajz).
- Titkolt kép (csak a fény felé fordítva látszik a két fehér lap közé fehér papírból ragasztott kép).
- Papír színezése batikolással.

A művészet befogadása, műalkotások elemzése

- Művészeti albumok lapozgatása, nézegetése.
- Festmények összehasonlítása, kiállítás megtekintése
- Köztéri szobrok megfigyelése.
- A gyermekek számára is élvezhető és megérthető múzeumi kiállítások látogatása.

A tevékenység szervezeti formáinak kiválasztása

- Szabadidős ábrázoló tevékenység: erre a nap folyamán a játékidőben bármikor sor kerülhet.
- A gyermekek szabadon alkothatnak, az alkotáshoz szükséges eszközöket önállóan vehetik elő és használhatják.
- Az óvodapedagógus által szervezett mikro csoportos ábrázoló tevékenységek: a mikro csoportos szervezeti forma során 6-8 gyermek tevékenykedik egyszerre. A gyermekek folyamatosan cserélődnek a munkaasztaloknál. Ennek a formának előnye az, hogy jobban szem előtt tartható az egyes gyermekek fejlettségi szintje, valamint tevékenységeiket jobban tudjuk segíteni javaslatainkkal, ötleteinkkel. A mikro csoportos tevékenységek beépülnek a játékidőbe, gyakran ezekből alakulnak ki a több műveltségi területet is átfogó komplex foglalkozások.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- ❖ Kialakul az egyéni látásmód, a sajátos alkotási forma.
- ❖ Meg tudják valósítani saját elképzeléseiket.
- ❖ Ismerik a különböző technikákat, azokat képesek alkalmazni.
- ❖ A formagazdagságon túl, a színek változatos használatára törekszenek.
- ❖ A teret kitöltik, az arányok a valósághoz közelítenek.
- ❖ Örülnek a közösen elkészített kompozíciónak, egyéni alkotásaiknak.
- ❖ Egyéniek, részletezők a plasztikai, térbeli munkáik.
- ❖ Építésben, téralakításban közösen vesznek részt.
- ❖ Rácsodálkoznak a szépre, pozitívan értékelik azt.
- ❖ A műalkotásokról tudnak beszélgetni, megfogalmazzák érzéseiket.
- ❖ Játékukhoz kiegészítő eszközöket készítenek.
- ❖ Megbecsülik saját és mások munkáját.
- ❖ A tehetséges gyermekek örömmel vesznek részt pályázatokon.

11.7. Mindennapos mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszicho-motoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazásai kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait. Továbbá a kooperatív mozgásos játékok fejlesztik társas kapcsolataikat is.

A spontán szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének- a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás fejlődésére.

A spontán (a játékban, azon belül a szabad játékban) megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, **a szabad levegő kihasználására.**

A mozgásfejlesztés célja, feladatai:

- a természetes mozgáskészségek fejlesztése, stabilizálása,
- a mozgáselemek beépülésének segítése a természetes mozgások sorába,
- az egészséges testi fejlesztés,
- a testi képességek és az ellenálló képesség alakítása, a szervezet erősítése,

- differenciált terheléssel az egyensúlyérzék, a ritmusérzék, a motorikus képességek fejlesztése, a testséma és a helyes testtartás alakítása,
- a térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése,
- a mozgásműveltség, a mozgáskoordináció fejlesztése, különösen a népi mozgásos és egyéb játékok által,
- rendszeres, aktív mozgáshoz szoktatás, a mozgásszükséglet fenntartása,
- az egészséges életmódra való készségek, jártasságok alapozása,
- családi szemléletformálás,
- egészségóvás megelőzése.

Feladatunk:

- A gyermekek természetes, harmonikus, összerendezett mozgásának fejlesztése játékos formában. pl. nagy mozgások fejlesztése.
- A légző- és keringési rendszer, a csontozat, az izomzat fejlesztése.
pl. a helyes légzés megtanulása, helyes testtartás kialakítása, lábboltozat erősítés.
- A gyermekek személyiség- tulajdonságainak fejlesztése.
pl. kitartás, bátorság, türelem, fegyelmezettség, egymás segítése, a siker örömeinek átélése, kudarcátűrés kialakítása.
- A gyermekek mozgástapasztalatainak, mozgáskoordinációjának fejlesztése.
- A gyermekek kondicionális képességeinek fejlesztése.
pl. erő, gyorsaság, állóképesség.
- Idegrendszeri- pszichikai fejlődés elősegítése.
pl. figyelem, térbeli tájékozódás, testséma fejlesztés, szem- kéz, szem- láb koordináció fejlesztése, gyors reagáló képesség fejlesztése.
- Egészséges életmódra nevelés.
- Az óvodai nevelés utolsó évében felkészítjük őket a mozgás területén az iskolai nevelésre-oktatásra.

A mozgás tartalma:

- Szabad, spontán mozgás,
- Szervezett testmozgás.

A mozgásfejlesztés területei:

- szabad mozgás,
- szervezett mozgás.
- mindennapos testmozgás.

Szabad, spontán mozgás

A mozgást nem kell külön megszerettetni a gyermekkel, mert ő állandó belső késztetést érez a mozgásra, örömmel és természetes módon gyakorolja azt. Az óvodaudvar lehetőséget nyújt a mozgásformák gyakorlására, miáltal a gyerek természetes mozgásigénye sokrétűen kielégül. A mozgásos népi játékok tere is igazában a kinti tér: szembekötődik, labdacica, célba dobások, ugróiskola, kötélhúzás, várvédők, stb.. A gyerekek különböző terepeken gyakorolják a természetes és egyéb mozgásokat: fogó, árokfogó, mászások (fára is) gurulások, bújócskák, futások, járásek, labdajátékok. Érdemes kihasználni a szintkülönbségeket, a fák, bokrok, füves területek, lejtők, árkok adta lehetőségeket. Az óvónő a téli időszakban, jeges játékokat szervez, csúszkálást, szánkózást, hógolyózást, stb.

A mozgásos játékok során is a gyermek választhatja meg játékát, társait. A szabadidőben zajló szervezett mozgásos játékokban a gyerek önként vesz részt. *Fontos* az egymás testi épségének megóvása, a balesetmentes helyszínek, eszközök megválasztása.

A kirándulások során is sokat fejlődik a gyermekek mozgása. A hegymászás, a gyaloglás fejleszti az állóképességet, a patak feletti hídon való átkelés az egyensúlyérzéklet. Ezért fontosnak tartjuk, hogy évente néhányszor kirándulni vigyük a gyermekeket.

Sport programok: néhány alkalommal családi és óvodák közötti sportversenyt szervezünk, melynek során gyermekek, szülők, óvodapedagógusok együtt mozoghatnak (célba dobó verseny, roller verseny stb.).

A szervezett mozgás tartalmának kiválasztása, lehetőségei:

- nagymozgásokat fejlesztő testnevelési játékok (utánzó, futójátékok),
- szabályjátékok (fogójátékok),
- szervezési gyakorlatok (sorakozás, köralakítás),

- járás, futás gyakorlatok,
- egyensúly gyakorlatok,
- labda gyakorlatok,
- ugrások,
- dobások,
- mászás, kúszás,
- emelések-hordások,
- támasz, függés gyakorlatok.

Szervezett mozgás

A szabad mozgás mellett az óvodás gyermekeknek szükségük van az irányított mozgásra is, hiszen általa megelőzhetjük, vagy jelentősen csökkenthetjük a magatartási és tanulási problémákat, testtartási hibákat.

Hüvös idő esetén a csoportszobában tarjuk a mozgásos tevékenységeket. A teremben a berendezési tárgyakat úgy helyezzük el, hogy a balesetveszélyt elkerüljük.

Időkeret: heti 1 alkalom, hely: csoportszoba, udvar.

A mozgásanyag összeállításának főbb elvei:

- az élettani sajátosságok, fizikai erőnlét,
- a gyermekek differenciált fejlesztése,
- tér-és eszközbeli lehetőség,
- fokozatos terhelés,
- sokszori gyakorlás,
- változatos szabályjátékok,
- verbális fejlesztés lehetősége,
- holtidő kiküszöbölése.

A mozgásos tevékenységek során a feladatokat és az eszközöket a gyermekek képességei szerint differenciáljuk.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- ❖ A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- ❖ A gyermekek nagymozgásai, egyensúlyérzéke, összerendezett mozgása kialakult.
- ❖ Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- ❖ Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok során.
- ❖ Tudnak ütemtartással járni, esztétikusan végezni a gimnasztikai gyakorlatokat.
- ❖ Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
- ❖ Tudnak helyben labdát pattogtatni.
- ❖ Megértik az egyszerűbb szakkifejezéseket (pl. hátra arc).

103

11.8. A külső világ tevékeny megismerése

Célunk:

A szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti – emberi – tárgyi világ értékei iránt a környezetre figyelő, környezettudatos magatartás kialakítása. A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér és síkbeli szemléletének alakítása.

Feladatunk:

- Elősegíteni a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet kialakításában.
- Lehetővé tenni, hogy a gyermekek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből minél több mozgásos és érzékszervi tapasztalatot gyűjtsenek.
- A gyermekek meglévő ismereteire támaszkodva új ismereteket nyújtunk.
- Fenntartani a gyermekek spontán érdeklődését és formálni a pozitív érzelmeiket.
- A témák kiválasztásakor igazodunk a lakóhely, a környezet sajátosságaihoz.
- A környezet megismerése során a gyermekeket matematikai tartalmú tapasztalatokhoz juttatjuk.
- Minél több problémahelyzet létrehozása, és a gyermekek a logikus gondolkodásának aktivizálása.

Matematikai érdeklődésük felkeltése.

- Kialakítani a gyermekekben a kulturált élet szokásait, viselkedési formákat, valamint érzelmi-, és erkölcsi viszonyokat.
- A szülőföldhöz, a nemzeti kultúra értékeihez pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- Kiemelt feladatunknak tartjuk a természet szeretetére-, védelmére nevelést.
- Az óvodapedagógus maga is jól ismerje és szeresse a természetet, viselkedése legyen utánozni való modell a gyermekek számára.
- Építeni a gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, megismerési vágyára /ilyenkor fejlődik a gyermek megfigyelőképessége, emlékezete, alakul gondolkodása./
- Az ingerszegény környezetből érkező gyermek hátrányát sajátos, egyéni fejlesztésekkel igyekszünk leküzdeni.
- Az óvodai nevelés utolsó évében felkészítjük őket a külső világ tevékeny megismerésének területén az iskolai nevelésre-oktatásra.
- Elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközt biztosítunk a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, az ismeretek rendszerezésére, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Elősegítjük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában
- A fenntartható fejlődés érdekébe hangsúlyt helyezünk fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására.

Környezet megismerésére nevelés

Az óvodai élet, az óvodai környezet, az emberi élet olyan első közössége, amelyben nagyon fontos, hogy milyen hatások érik a gyermeket.

Célunk, hogy a környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat legyen. A gyermekek az őket közvetlenül körülvevő természetről, társadalomról olyan tapasztalatokat szerezzenek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek.

Természetvédelem

Célunk

- Gyermkeinket tudatos környezetvédő magatartásra nevelni. A gyermekeket már az óvodában meg kell tanítani arra, miként lehet harmóniában élni a természettel.
- A gyermekeket megismertetni a környezetszennyezés romboló és visszafordíthatatlan hatásaival.
- A gyermekek figyelmét felhívni a természet szépségére, mert ha megismerte, megszerette, akkor vigyázni is fog arra.
- A természethez való pozitív hozzáállás természetvédő, szerető felnőttekké neveli gyermekeinket.

Tevékenységeink

- Udvarunk növényeinek ápolása
- Séta – kirándulás
- Csoportszoba növényeinek gondozása
- Szelektív hulladékgyűjtés
- Lépten-nyomon környezetismereti program

Környezetünk tevékeny megismerése

A gyermekeket körülvevő természeti és társadalmi környezet szerves egységet alkot, hatásai nem elkülönülten s egyenként érik óvodásainkat, hanem komplex módon.

Óvodások vagyunk: ismerjék meg szűkebb, tágabb környezetüket, az óvoda helyiségeit, dolgozóit, tanulják meg társaik nevét, jelét.

Család: családtagokról fényképek gyűjtése. A gyermekek a fotók nézegetése közben be tudják mutatni a család tagjait, otthonukat.

Testünk: Az “én” testem. Önmaga felismerése, azonosítása. Jellemző külső tulajdonságainak megismerése / hajszín, szemszín, magasság, stb. /.

- Testrészek, érzékszervek.
- Az oldaliság kialakítása, gyakoroltatása.

- Testünk ápolása, tisztán tartása.
- Tisztálkodási eszközök neve, használata.
- Az évszaknak megfelelő ruházat megnevezése, ismerete.
- A helyes táplálkozási szokások megismerése.
- A sport megszerettetése, hatása szervezetünkre.
- Az orvos gyógyító munkája.

Évszakok: Megfigyelik az évszakok szépségeit, jelenségeit, színeit, időjárását, növényeit; időjárásnak, évszakoknak megfelelő öltözködést. Kertben, udvaron munkákat végeznek, pl.: kapálás, gyomlálás, öntözés, szemét összeszedés. A rügyezéstől a gyümölcserésig a gyümölcsfák megfigyelése, majd a gyümölcsök felhasználásának megbeszélése, pl.: kompót, ivólé, sütemény készítése. Séták, kirándulások minden évszakban. Az erdőben tett kirándulások alkalmával megismerkedhetnek vadon termő növényekkel, virágokkal. Megfigyelik az adott évszak időjárásának az élőlényekre gyakorolt hatását. Fontos a természetsarok kialakítása, ahol elhelyezhetik a gyűjtött magvakat, terméseket, leveleket, kavicsokat felhasználásig. Egyszerű kísérletek végzése talajjal, vízzel, hóval, stb. Magvak ültetése cserépbe, fejlődés megfigyelése.

Állatok: Háziállatok, erdei, mezei állatok, vízi állatok, egzotikus állatok.

A bemutatás lehetőségei: Kirándulás az állatkertbe; képek gyűjtése; videó film megtekintése; a ház körül élő állatok megfigyelése természetes környezetükben. Minden állatnak megfigyeljük a testfelépítését, méretét, szőrzetét, tollzatát, stb. Beszélgetünk élőhelyéről, táplálkozási szokásairól, viselkedéséről, hasznáról. Nagyítóval megfigyelhetik a bogarak, rovarok mozgását, felépítését.

Közlekedés: A gyermekek életkoruknak megfelelően sajátítják el a biztonságos közlekedés alapjait. A séták során szokják meg a helyes közlekedés szabályait.

Úttesten közlekedő járművek megfigyelése, megnevezése.

Közelben lévő vasútállomásnál megtekinthetik, hogy a vonat hol, hogyan közlekedik.

Képek, diafilmek megtekintésével megismerkedhetnek a légi, vízi közlekedési eszközökkel. Ismerjék meg a megkülönböztetett jelzéseket használó járművek szerepét.

A gyermekek eltérő képességeik, fejlettségük miatt különbözőképpen érdeklődnek az adott téma iránt. Differenciálás a megoldás módjában és az elvárásban mutatkozhat meg.

Környezetvédelem: Az emberek nemtörődömsége, környezetünk szándékos pusztítása egyre nagyobb mértéket ölt. Arra kell nevelnünk, hogy a gyermekek a pusztító magatartást elítéljék, igényükké váljék a természet gondozása, védelme, megújulásának segítése.

A környezetvédelmi ismeretek elsajátítása és megértése szempontjából fontos hogy a környező világ alapvető összefüggéseivel tisztába legyenek (pl. az élet alapfeltétele a levegő, nélküle az élőlények elpusztulnak. Meg kell figyelteni a tiszta erdei levegő és a benzingőzös utcai levegő közötti különbséget.)

A kirándulásokon felhívjuk a figyelmet a védett, ritka növényfajok védelmére, leszedési tilalmára (pl. őszi kikerics, tózike, hóvirág, stb.)

Ismerkedünk a szelektív hulladékgyűjtéssel, az újrahasznosítás fontosságával, a hulladékszigetek használatával. A fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt fektetünk a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

A fejlesztés alkalmazása a környezeti nevelés terén

Mozgásfejlesztés

- Nagymozgások: járás, szánkózás, madár mozgásának utánzása;
- Finommotorika: süteménysütés, növénygondozás, hóemberépítés.
- Szem-kéz, szem-láb koordináció: asztaldísz készítése, falevélgyűjtés, stb.

Testséma fejlesztés:

- Testrészek ismerete: meghatározott testrészekre koncentráció pl.: öltözködés, sportolás közben.
- Testfogalom: képen, rajzon felismeri az egyes testrészeket, a hiányzókat behelyettesíti.
- Test koordinációja: oldaliság gyakorlása séta, játék közben.

Percepciófejlesztés:

- Vizuális fejlesztés: mozgó állat szemmel követése.
- Alaklátás, formaállandóság, azonosság, szín szerinti csoportosítás.(állatok megfigyelése a természetben)
- A témából és az életkorból adódóan a percepciófejlesztés / látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás, keresztcsatornák, időrendiség, memória / mindenpontja megvalósítható.

Verbális fejlesztés:

- Tárgyak, testrészek megnevezése.
- Napszakokhoz kapcsolódó tevékenységek.
- Családtagok neve, foglalkozások megnevezése.
- Téri irányok: fent, lent, jobbra, balra, stb.
- Idő: hónap, év, kezdődik, befejeződik, stb.
- Mozgások, cselekvések megnevezése.
- Színek.

A környezethez kapcsolódó szokások, erkölcsi tulajdonságok fejlesztése

A környezeti nevelés tehát több mint a környezet megismerése. Áthatja az egész nevelési területet. A környezeti nevelés céljának elérése érdekében felhasználjuk a játékot, mesét, a zenét. A környezeti nevelés által történik a gyermekek tudatformálása, a környezethez való viszony pozitív alakítása, a szokások és magatartási formák alakítása. A pozitív viszony kialakításához hozzájárulnak a környezetvédelmi jeles napok. Az ünnepi hangulat, az érdekes tevékenységek érzelmileg megérintik a gyermekeket.

Jeles napok: A víz világnapja (március 22.)

A Föld napja (április 22.)

A madarak és fák napja (május 10.)

Az állatok világnapja (október 4.)

A környezeti nevelést a játékosság, változatos tevékenységek jellemzik. A megismerés módszerei: megfigyelések, vizsgálatok, mérések, kísérletek, modellezések. Igyekszünk a

tevékenységekben külső segítséget bevonni. A szülőket partnerként tekintjük, együttműködésre sarkalljuk.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- ❖ Váljanak képessé saját véleményük megfogalmazására a környezetvédelem, állatvédelem területén.
- ❖ Legyenek alapvető ismereteik az állat- és növényvilágról, szívesen beszéljenek azokról.
- ❖ Erősödjön meg “én-tudatuk”, helyezték el magukat az őket körülvevő rokoni és társadalmi környezetben. Tudják lakcímüket, születésük idejét, szüleik nevét, foglalkozását.
- ❖ Ismerjék az emberi test felépítését, s legyenek képesek a testrészek, érzékszervek beazonosítására önmagukon.
- ❖ A kísérletezések, megfigyelések hatására legyenek képesek egyszerű ok-okozati összefüggések megértésére, problémák megoldására.
- ❖ Tudjanak különbséget tenni az évszakok, napszakok között, ismerjék jellegzetességeit.
- ❖ Tudatosodjék bennük, hogy az élőlények fejlődését az időjárás befolyásolja.
- ❖ Váljanak gyakorlottá az elemi közlekedési szabályok betartásában, tudjanak tájékozódni szűkebb környezetükben.
- ❖ Ismerjék a közlekedési eszközöket, s azok tulajdonságait.
- ❖ Ismeri szülőföldje, hazája hagyományait, tiszteli nemzeti és családi értékeit.

Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései

A külső világ tevékeny megismerése során a gyermek személyes tapasztalatokat nyer szűkebb és tágabb természeti-, emberi-, tárgyi környezetéről. E folyamat során matematikai tartalmú tapasztalatokat is szerez.

Célunk:

A minket körülvevő világ mennyiségi, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában.

Feladatunk:

- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése.
- Az elemi ok – okozati összefüggések felismertetése megtapasztalása.
- A logikus gondolkodás megalapozása.

110

A matematikai nevelés játékos formában való tapasztalatszerzés, a gyermekek játékos cselekedtetése. Fontosnak érezzük, hogy sok cselekedtetéssel, gyakorlás útján rögzüljenek az ismeretek. Igyekszünk minél több problémahelyzetet teremteni, hiszen úgy tudjuk a gyerekeket logikus gondolkodásra ösztönözni, ha hagyjuk őket saját logikájuk szerint gondolkodni.

Láttassuk meg velük, hogy egy - egy feladat megoldásánál többféle jó variáció lehetséges, de semmiképp se vegyük el a felfedezés örömét, hanem tartsuk ébren érdeklődésüket, amíg rá nem jönnek minden variációs lehetőségre. Ezzel fejlődik logikus gondolkodásuk, problémafelismerő-, megoldó készségük és kitartásuk. A tevékenység és a megerősítés hatására sikerélményhez jutnak.

Mindig nevezzük meg a használt tárgyakat, eszközöket és az ezekkel való cselekvéseket, így lehetőség nyílik a gyermekek verbális fejlesztésére.

Az óvónő feladata, hogy felmérje a csoport fejlettségét és meghatározza a feladatokat egyénekre lebontva. **A cél az**, hogy minden gyermek elsajátítsa a korának megfelelő ismereteket. Természetesen a gyermek egyéni képességeit is figyelembe véve.

Környezetünk mennyiségi és formai összefüggéseinek témakörei

- **Halmazok**
 - Halmazok képzése
 - Halmazok összehasonlítása tulajdonságaik szerint.

- Halmazok szétválogatása, bontása részhalmazokra
- Halmazok elemeinek sorba rendezése
- Halmazok összemérése becsléssel, párosítással, másolással
- **Tapasztalatok a darabszám változásairól**
- **Mennyiségek**
 - Mennyiségek összemérése: magasság, hosszúság, tömeg, űrtartalom, mennyiség, terület, szélesség, vastagság, bőség.
- **Kis számok összkép alapján**
- **Sorszámok, sorba rendezett elemek helye a sorban**
- **Építések**
 - Építések, alkotások szabadon
 - Építések, alkotások másolással,
 - Építések, alkotások egy feltétel megoldásával.
- **Tevékenység tükörrel**
- **Tájékozódás**
 - Tájékozódás a térben
 - Tájékozódás az egyszerű síkban ábrázolt világban.

Fejlesztés alkalmazása a matematikai nevelés terén

Mozgásfejlesztés

- Finommotorika fejlesztése: eszközökkel való manipuláció
- Szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése: méréseknél
- Nagymozgások fejlesztése: térbeli tájékozódás

Testséma fejlesztése

- A test koordinációjának, személyi zónájának alakítása: méréseknél
- Lateralitás, oldaliság fejlesztése: szimmetria

Percepció fejlesztése

- Tapintásos, kinezteziás észlelés fejlesztése: formák, testek
- Vizuális, tapintásos működés fejlesztése: formák, testek
- Vizuális ritmus fejlesztése: sorozatok
- Vizuális memória fejlesztése: mi változott meg?
- Vizuális zártág egészlegesség észlelésének alakítása: zárt, nyitott vonalak
- Alakítás és formaállandóság fejlesztése: építések, alkotások másolásánál
- Térbeli viszonyok, irányok, helyzetek megismertetése, fejlesztése: „Vezesd a kis robotot” játék
- Időviszonyok megismertetése, fejlesztése: mi volt előbb – később
- Keresztszatomnak fejlesztése: érzékelő zacskóból testek válogatása
- Vizuális – tapintásos – interszenzoros működés fejlesztése: tárgyak válogatása több érzékszerv segítségével

112

Verbális fejlesztés

- Tárgyak megnevezése
- Térbeli viszonyok, irányok, helyzetek megnevezése
- Cselekvések megnevezése
- Névmasok használata
- Időviszonyok megnevezése

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- ❖ Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolataikat elmondják, egymás állításainak igazságát megítélik, megbeszélik, javítják saját tévedéseiket.
- ❖ Képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére.
- ❖ Összehasonlításukat szóban is kifejezik, és mások megállapításainak igazságát megítélik.
- ❖ Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat.
- ❖ Hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tudnak mérni, helyes megállapítást tudnak tenni.

- ❖ Össze tudnak mérni két halmazt párosítással az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is.
- ❖ Elő tudnak állítani különféle elemekből, különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- ❖ Azonosítani tudnak különféle helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- ❖ Másolással képesek megépíteni a mintával megegyező elemekből és színben, nagyságban eltérő elemekből is kirakni térbeli és síkbeli alakzatokat.
- ❖ Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, tárgyakat meg tudnak számlálni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni;
- ❖ Értik és követni tudják az irányokat és helyeket kifejező névutókat / alá, fölé, közé, alatt, fölött, között /.

11.9. AZ ÓVODÁN KÍVÜLI TEVÉKENYSÉGEK

Intézményünkben az óvodán kívüli tevékenységek két fajtáját különböztetjük meg.

1. A más szakember által vezetett tevékenységek:

- ❖ logopédiai foglalkozások,
- ❖ gyógypedagógiai foglalkozások,
- ❖ fejlesztő óvodapedagógus által tartott foglalkozások,
- ❖ hittan.

2. Az óvodapedagógusok által szervezett tevékenységek:

- ❖ séták,
- ❖ kirándulások,
- ❖ óvodán kívüli ünnepségek
- ❖ színházlátogatások,
- ❖ iskolalátogatás,
- ❖ stb.

Az óvodapedagógusok által szervezett óvodán kívüli tevékenységek témája és tartalma szorosan kapcsolódik, igazodik a heti feldolgozandó témákhoz, aktualitásokhoz. Ezen

tevékenységek létrejöttét, megszervezését befolyásolhatják a szülői igények, a gyermekcsoportok összetétele, az óvodapedagógusi ötletek, váratlan események, stb.

Az óvodán kívüli tevékenységekről időben előre tájékoztatjuk a szülőket (hirdetmény, községek honlap, zárt facebook csoport), valamint a gyermekek részvételét illetően már a nevelési év elején beszerezzük a szülői hozzájárulásokat, engedélyeket.

12. TERVEZÉS

114

A jogszabályi változások és elvárások okán 2024. szeptember 1-től intézményünk oviKRÉTA tanulmányi rendszert alkalmazza. A pedagógusok – szükséges jogosultság birtokában – a „Gyermek” és „Csoport” menüpontok alatt érhetik el az intézmény által is alkalmazott tanügyigazgatási dokumentumokat.

A pedagógiai dokumentáció célja, hogy megjelenítse a helyi Pedagógiai Program elv-, cél-, és feladatrendszerét, meghagyva az óvodapedagógusok választási szabadságát a módszerek és az eszközök alkalmazásában. Az óvodapedagógus feladata, hogy a különböző tevékenységeket, kötetlen és kötött foglalkozásokat a Pedagógiai Program cél-, és feladatrendszere mentén logikusan építse fel.

Elvárás, hogy a pedagógiai munka napi gyakorlata összhangban legyen az éves, valamint a kapcsolódó tematikus tervezésben foglaltakkal. eltérések csak indokolt esetben fordulhatnak elő. A pedagógiai dokumentumok elkészítése (tervezés, értékelés) és a tartalmak megvalósítása során – szükség szerint – elengedhetetlen a pedagógusok egymással, és a pedagógiai munkát segítő kollégákkal (pedagógiai asszisztensekkel, dajkákkal, fejlesztőkkel) történő együttműködése.

A tudatos, tervszerű nevelőmunka az alapja az óvónő tervező munkájának. A tervezés során a nevelés és a tanulás komplex egységet alkot. Az óvónő által elképzelt fejlesztést a gyermekek által kezdeményezett ötletek egészítik ki. Az óvodapedagógus feladata, hogy nevelőmunkájának az értékelésen alapuló, tudatos tervezés legyen az alapja.

A tevékenységek tervezése

Az egész éves fejlesztési programot az **éves terv** tartalmazza. A részletes, kidolgozott tervezést **heti és a tematikus terv** foglalja magába, a gyermekcsoport fejlettségétől függően. Tartalmazza a nevelő-fejlesztő munka vázát, valamint helyet biztosít a gyermekek spontán kezdeményezésének. Terjedelme az óvónő módszertani szabadságának függvénye. Amennyiben külső vagy belső ellenőrzés, látogatás (teljesítményértékelés, tanfelügyeleti ellenőrzés, hospitálás, belső továbbképzés) várható, az érintett pedagógus köteles foglalkozástervet készíteni, amelyet átad a látogatóknak, vezetőnek. A foglalkozás tervek formai kivitelezése megkötéseket nem tartalmaz.

115

A nevelőmunka tervezésének, ellenőrzésének, értékelésének elvei

A neveléshez is, mint minden tudatos tevékenységhez, szükség van előre **átgondolt, világos célállításra** és a hozzá vezető utak, eszközök, feltételek, tevékenységi formák számbavételére. Mindezek rögzítése együttesen jelenti a nevelőmunka tervezését.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Tevékenységekhez kötve, cselekvő módon közvetítse az óvoda értékrendjét
- Folyamatos elemzéssel, értékeléssel kövesse nyomon a szokások és szabályok követését, a gyermeki viselkedést, tevékenykedést
- Fejlesztő munkájának a buzdítás és a dicséret meghatározó módszere legyen
- Dicsérete legyen konkrét, a teljesítményre koncentráló
- Kísérje figyelemmel az életkor fejlettségi mutatóit
- Gondozási feladatait igazítsa a gyermek fejlettségi szintjéhez
- Elvárásai, értékelései egyértelműek, egyénnek szólóak
- Értékelése aktivitásra serkentő legyen
- A gyermekek megfigyelését, mérését, ellenőrzését végezze folyamatosan, és azt a fejlődési naplóba rögzítse
- Jelöljön ki differenciált feladatokat az egyéni fejlesztésekhez
- A csoport neveléséhez kapcsolódó dokumentációt számítógépen vezesse.

A nevelőmunka tervezésén értjük egy meghatározott időegységre szóló elképzelések, célok különböző szinten történő rögzítését. A nevelési céloknak alárendelve állítjuk össze az életkornak megfelelő tevékenységi formák műveltség tartalmát, a nevelési elgondolásokat és az azokat legjobban szolgáló szervezeti formákat, feltételeket (a tárgyi és személyes feltételeket egyaránt), majd a megvalósítás után önreflexiót végzünk.

Az óvodás gyermekek optimális fejlődése érdekében kellően megalapozott, előrelátó, körültekintő, mélyreható **tervező és szervezőmunkára** van szükség. Mindez akkor válik minőségfejlesztés folyamatában hatékonyrá, ha a munkafolyamatokra készült intézkedési tervek **folyamatos ellenőrzése**, értékelése visszaigazolja annak helyességét. Az ellenőrzés minden dolgozóra nézve dinamikus tevékenység, amivel a hatékonyabb működés, hiányok pótlása, hibák javítása, eredmények megerősítése válik lehetővé.

A belső ellenőrzést az intézmény vezetője, a nevelési területek mérésénél az óvodapedagógusok is végzik. Az ellenőrzés **alapvető követelménye**, hogy folyamatos, tervszerű, tényszerű és objektív legyen. Az ellenőrzési tervet az óvoda munkatervében kell rögzíteni, mert így az egész testület megismeri annak célját, módszerét, időpontját, és koncepcióját. A vezető ellenőrző tevékenységének folyamatában jelen van az **elemzésre épülő értékelés**, amely az óvodapedagógus számára egyfajta útmutatást jelenthet.

Az óvoda pedagógiai programjában és az éves munkatervben megfogalmazott célkitűzések elérése érdekében, jelentős szerepe van az ellenőrzés mellett az **önellenőrzésnek** is. A nevelőtestület egésze bevonható az ellenőrzésen belül a mérés tevékenységébe. Ez növeli az óvónők személyes felelősségét, az önellenőrzés igényét, valamint egymás munkájának a megismerését.

Az ellenőrzés – értékelés alapelve:

A nevelőmunka óvodára vonatkozó ellenőrzési, értékelési, mérési rendszerének meghatározása a nevelési célok elérését, a pedagógiai munka eredményességének hatékonyságának folyamatos biztosítását szolgálja.

Az ellenőrzés – mérés - értékelés célja:

A pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése, az eredmények és hiányosságok feltárása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Lényegre törő és átgondolt reflexiói segítsék elő pedagógiai munkájának fejlődését.
- Önellenőrzése, önértékelése legyen építő jellegű
- Reflexiói eredményeit önfejlesztésre használja fel.

Az ellenőrzés területei:

- dokumentumok ellenőrzése, elemzése
- a nevelőmunka feltételrendszerének elemzése
- a nevelőmunka színvonala a nevelés folyamatában
- a nevelőtestület felkészültsége, érdeklődése, szakmai hozzáállása
- az óvodapedagógusok kapcsolattartása
- a pedagógiai gyakorlat ellenőrzése
- gyermekvédelmi feladatok ellátása

A belső ellenőrzés legfontosabb feladata az óvodában folyó pedagógiai tevékenység hatékonyságának mérése. Az ellenőrzési tervet az igazgató a nevelőtestület javaslatai alapján készíti el.

Az ellenőrzési terv tartalmazza az ellenőrzés:

- területeit
- módszerét
- ütemezését

Az ellenőrzési tervet az óvodában nyilvánosságra kell hozni. Az ellenőrzési tervben nem szereplő, rendkívüli ellenőrzésről az igazgató dönt. Az igazgató minden óvodapedagógus munkáját legalább egy alkalommal értékeli a nevelési év során. Az ellenőrzés tapasztalatait az érintett óvodapedagógussal ismertetni kell, aki arra írásban észrevételt tehet. A nevelési év záró értekezletén értékelni kell a pedagógiai munka belső ellenőrzésének eredményeit, illetőleg az ellenőrzés általánosítható tapasztalatait, megállapítva az esetleges hiányosságok megszüntetéséhez szükséges intézkedéseket.

A pedagógiai – szakmai munka eredményessége

Az igazgató a Nemesszalók Község Önkormányzat képviselő-testületének kérésre, leadja éves beszámolóját, amelyet az intézményi kompetenciák mentén készít el!

Ezek a következők:

1. Pedagógiai folyamatok
 2. Személyiség- és közösségfejlesztés
 3. Az intézményben folyó pedagógiai munkával összefüggő eredmények
 4. Belső kapcsolatok, együttműködés, kommunikáció
 5. Az intézmény külső kapcsolatai
 6. A pedagógiai működés feltételei
 7. Az intézménytípusra vonatkozó nevelési, nevelési-oktatási irányelvben meghatározott országos szakmai elvárásoknak és az intézményi céloknak való megfelelés.
- A fenntartó áttanulmányozza, majd jóváhagyja a dokumentumot.

13. A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMONKÖVETÉSE

Az óvodának folyamatosan nyomon kell követnie az óvodás gyermekek fejlődését és rögzítenie kell az oviKrétaban. Az óvoda a szülőt tájékoztatja az eredményekről.

Valamennyi mérés célja a gyermekek – elsősorban saját magukhoz mért – képességeinek feltérképezése, fejlődésállapotuk beazonosítása, mely szükség szerint a család bevonásával a további fejlesztések kiindulópontja kell, hogy legyen.

A gyermekek fejlődésállapotának mérésére a pedagógiai szabadság számos lehetőséget kínál. Az intézményünkbe érkező gyermekről anamnézist veszünk fel, személyes adatait, születési-, és családi körülményeit, szokásait tartalmazza.

A mérések eredményeit évente legalább 2 alkalommal (november – május) rögzítjük az oviKréta felületen. Ők is megtekinthetik az eredményeket, illetve fogadóra keretében

tájékoztatjuk a szülőket, tanácsokkal, ötletekkel látjuk el őket. A gyermekek megfigyelésére vonatkozó megállapításokat félévente rögzítjük.

Gyengébb képességek esetekben a Pedagógiai Szakszolgálattól fejlettségi vizsgálatot kérünk!

A tankötelessé váló gyermekekkel december-január hónapban elvégezzük az iskolába lépéshez szükséges képességek vizsgálatát az alábbi módszerekkel:

- Figyelem teszt
- Goodenough- emberrajz teszt
- Dominancia vizsgálat
- Dyslexia gyors teszt
- EDTFELD teszt (konstanciák, térirányok, téri pozíció)

14. A HÁROM ÉV ALATTI GYERMEKEK GONDOZÁSA – NEVELÉSE

Intézményünk biztosítja a 2,5 éves gyermekek óvodai ellátását is, amennyiben van szabad férőhely. A feladatrendszer úgy állítjuk össze, hogy az ilyen korú gyermekek szükségleteit ki tudjuk elégíteni.

Célunk:

- A sokoldalú, harmonikus fejlődés biztosítása, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- A családi neveléssel együtt közösen megvalósítani a gyermek fejlődését.
- Gondoskodni az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkör megteremtéséről, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor – specifikus alakításáról,
- továbbá a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető **JÁTÉKRA** és **MESÉRE** és e tevékenységeken keresztül az életkornak megfelelő műveltségtartalmak közvetítéséről.

Feladataink:

- Egészséges testi fejlődés elősegítése, érzelmi fejlődés és szocializáció segítése, megismerési folyamatok fejlődésének segítése.
- Magas színvonalú gondozó-nevelőmunka biztosítása a gyermekek számára
- Befogadásuk, beilleszkedésük segítése a gyermek közösségbe.

15. AZ ISKOLAKEZDÉSRE FELKÉSZÍTŐ ÓVODAI FOGLALKOZÁSOK

Ezen szervezett óvodai foglalkozások azon, még egy év óvodai nevelésben részesülő gyermekek részére szerveződnek, akiknek a felmentést engedélyező szerv, illetve a szakértői bizottság az SNI vagy BTMN státuszuk miatt javasolja a tankötelezettség teljesítésének elhalasztását. Ezen tevékenységek az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozások, melyek tervezése a csoportnaplókban történik.

16. ÜNNEPEK

Az intézmény óvodáinak hagyományos ünnepei

A közös tevékenység a gyermekek fejlődésének serkentője. A közös készülődés, tervezgetés, a holnap öröme távlatot jelenthet a gyermekek számára.

Óvodánkban minden alkalmat megragadunk a hagyományok, az ünnepek kialakítására. Az óvodai élet szokásai, hagyományai, ünnepei átélésre, gazdagon motivált tevékenységekre biztosítanak lehetőséget. Célját akkor éri el igazán, ha annak szervezésében a gyermekek is részt vesznek, az óvoda mindennapjaitól eltérő szokásrendben zajlik és benne a szülők is aktívan részt vállalnak. A hagyományok egy része kizárólag a gyermekcsoportban kerül kialakításra (csak a szervezésében segítenek a szülők).

<u>PROGRAM</u>	<u>NYILVÁNOSSÁG</u>
Márton-nap	nyitott
Sport délelőtt	zártkörű

Mikulás ünnep	zártkörű
Karácsony	zártkörű
Farsang	zártkörű
Március 15.	zártkörű
Húsvét	zártkörű
Nyílt nap	nyitott
Anyák napja	nyitott
Évzáró, ballagás	nyitott
Gyermeknap	nyitott
Nemzeti összetartozás napja	zártkörű
Kirándulás	nyitott
Születésnapok	zártkörű

Az intézmény egyéb rendezvényei, tevékenységei

Óvodánk részt vesz a falu életében is. Több alkalommal is - a fenntartó kérésére - műsorral szerepelünk. Az óvodapedagógusok aktivitása is megfigyelhető, hiszen szerepet vállalunk a település néhány rendezvényének lebonyolításában. Szívesen fogadjuk, ha hívnak minket, szívesen veszünk részt a falu életében, hiszen mi is része vagyunk ennek a kis közösségnek.

17. GYERMEKVÉDELEM

Alapelv

A gyermekeket úgy fogadjuk és fogadtatjuk el társaikkal, hogy mindenben a jót próbáljuk felfedezni, és a pozitív értékeket támogatni. Igyekszünk felfedni a hiányosságokat is, amiben a család, ill. a gyermek segítségére lehetünk.

Az óvodában folyó gyermekvédelmi munka célja:

- A gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének biztosítása;
- A gyermek családban történő nevelésének elősegítése;
- A gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése.

Feladata:

- az óvónők a családdal együttműködve kiküszöbölik a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat;
- megvédjék őket a testi-lelki, erkölcsi károsodásoktól, illetve ellensúlyozzák a veszélyeztető hatásokat.

Az igazgató gyermekvédelmi feladata:

- felel a pedagógiai munkáért, az intézmény ellenőrzési, mérési, értékelési rendszerének működéséért,
- a gyermekvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért;
- a nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséért;
- a gyermekbalesetek megelőzéséért;
- a gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezéséért.
- kapcsolatot tart a konkrét esetekben a nevelési tanácsadóval, a gyámhatósággal, nevelőszülőkkel, rendőrséggel, a családokkal foglalkozó szakemberekkel;
- figyelemmel kíséri a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi önkormányzat kapcsolódó rendeleteit;
- fontos feladata, hogy segítse és szorgalmazza a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet kritériumainak intézményi szintű megállapítását;
- az intézményben jól látható helyen közzé teszi a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények címét, telefonszámát;
- tagja a gyermekjóléti szolgálat által működtetett települési észlelő és jelzőrendszernek (jelző-team), melynek havonként tartott esetmegbeszélésein részt vesz.
- krízis helyzetben kezdeményezheti a team soron kívüli összehívását;
- köteles jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén. A jelzést írásban esetészlelő lapon történik, közvetlenül a gyermekjóléti megbízottnak;

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ Saját csoportjuk gyermekeinek figyelemmel kísérése az alábbi szempontok alapján:
- a gyermek viselkedése, magatartása játék során;

- a gyermek környezetéhez való viszonya;
 - öltözeke, ápoltsága;
 - egészségi állapota;
 - étkezési szokásai;
 - tápláltsága.
-
- ❖ Bármely fenti szempontban bekövetkező negatív változás jelzés értékű lehet a gyermek családjában, környezetében lévő esetleges problémákra.
 - ❖ Elsődlegesen a családdal próbálja megbeszélni, feltárni a problémát, szociális érzékenységet előtérbe helyezve, tapintatosan.
 - ❖ Sikertelenség esetén a feladata, hogy jelzéssel éljen a gyermekvédelmi felelős felé.
 - ❖ Az óvodapedagógus mérje fel a csoportjában lévő gyermekek közül a hátrányos helyzetű, illetve veszélyeztetett gyermekeket.
 - ❖ Ismerje a segítségadás lehetőségeit, és indokolt esetben végezzen családlátogatást.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény értelmében a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet szempontjából meghatározó tényezők a következők:

- a szülő, a családba fogadó gyám iskolai végzettsége alacsony; legfeljebb alacsony végzettség;
- a szülő, gyám alacsony foglalkoztatottsága;
- az elégtelen lakáskörülmények;
- a nevelésbe vétel, valamint a tanulói, hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt számára nyújtott utógondozói ellátás.

A hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket együtt nevelő mindkét szülő, a gyermeket egyedül nevelő szülő, illetve a családba fogadó gyám legmagasabb iskolai végzettsége alacsony (az alacsony iskolai végzettség igazolása a kérelemmel megtehető önkéntes nyilatkozattal történik),

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket nevelő szülők bármelyike, vagy a családba fogadó gyám a szociális törvény szerinti aktív korúak ellátására jogosult, vagy a kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként tartotta nyilván a munkaügyi központ,
- a gyermek szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben, vagy az eljárás során felvett környezettanulmány szerint félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében a fenti három körülmény közül (alacsony iskolai végzettség; alacsony foglalkoztatottság; elégtelen lakókörnyezet, lakókörülmény) legalább kettő fennáll, továbbá a nevelésbe vett gyermek és az utógondozói ellátásban részesülő, tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

Veszélyeztetettség: A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény értelmében olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

A gyermek első hat éve életre szólóan fontos a személyiségfejlődés szempontjából. Az egyén személyiséggé formálódik az idegrendszeri adottságok és a rá ható környezeti hatások következtében. Ezzel párhuzamosan zajlik a szocializáció folyamata. Ez a társadalmi beilleszkedés, annak érték-, és gondolatrendszerének elsajátítása. A két folyamat zavartalan alakulása kellene biztosítani a szülőknek és a nevelőknek egyaránt. Akkor van probléma, amikor más a család, ill. a társadalom értékrendje. Az első ütközés akkor jön létre, amikor a gyermek közösségbe kerül, a többiek pedig felfedezik a „másságot”.

Nagy hangsúlyt kell fektetnünk a gyermekvédelem területére, mivel településünkön van néhány roma nemzetiséghez tartozó család, s náluk nagyobb arányban jellemző a munkanélküliség, a szülők alacsony iskolázottsága, valamint a fokozott gyermekvállalás, a rossz lakásviszonyok, megélhetési problémák. Sajnos némelyik kisgyermeknél ez a néhány

tényező halmozottan jelentkezik. Néhol még az alapvető higiénés körülményeket sem tudja a család a gyermek számára biztosítani.

Itt az óvoda teendőit abban látjuk, hogy az alapvető egészségügyi szokásokat nekünk kell megalapozni, ill. kialakítani. Előfordul az is, hogy a gyermek étkeztetése teljes mértékben az óvodára korlátozódik. A kulturált étkezés szabályait itt tanítjuk meg számukra. Nekik ismeretlen a szalvéta vagy az evőeszközök helyes használata, s egyáltalán a kulturált étkezés.

A helytelen életvitel miatt nagyon sok a nevelési hiányosság, aminek kompenzálása szintén az óvoda feladata. Némelyik szülő elfogadja az óvodapedagógus nevelési téren nyújtott segítségét és megpróbál hozzáállásán változtatni, de ez sajnos nagyon ritka. Abban az esetben, amikor a szülő elzárkózik, a gyermek kettős nevelést kap. Ez nem jó, mert a gyermek alkalmazkodó képessége ezt nem bírja el.

Az óvodás gyermekre elsősorban az érzelmein keresztül lehet hatni. Így a kitűzött feladat megvalósításához először magunkat kell a gyermekekkel elfogadtatni, s csak utána fogadja el kérésünket, tanácsainkat. A segítő kapcsolat lényege a lelki egészség helyreállítása. A kapcsolat egy háromszögben állítható fel a szülő, a gyermek és az óvodapedagógus között.

A lelki egészség hiánya hibás magatartáshoz vezethet:

- nyílt magatartászavar (agresszió, brutalitás),
- zárt magatartászavar (magába forduló, gátlásos).

Feladatunk a kihívó magatartású gyermek integrálása a közösségbe. A szellemi egészséghez „intellektuális táplálékra” van szükség. A hátrányos helyzetű gyermekek legtöbbször ingerszegény környezetből jönnek, alacsonyabb az intelligencia-szintjük, mint a velük egykorú társaiké. Ennek fejlesztése az óvodapedagógus feladata.

Az óvodáskorú gyermeknél legfontosabb a képzelet fejlesztése, amire a legjobban alkalmazható a játék. A játék folyamatában a gyermek is jobban elfogadja a felnőtt jelenlétét, segítő szándékát, mint egyéb más helyzetekben.

Az óvodás gyermek tanulásának is színtere a játék, a játékos tapasztalatszerzés. Ezt kihasználva próbáljuk az ingerszegény környezetből érkezett gyermekeket sok élményhez juttatva a képzeletet mozgósító játéklehetőséget biztosítva felzárkóztatni a többi kortársához.

Óvodánkban minden tanév elején felmérést készítünk az érkező gyermekek családi helyzetéről, ami alapján el tudjuk dönteni, hogy szükség van-e családnak az óvoda fokozott segítségére. Akad olyan eset, amikor tovább kell lépünk az önkormányzat, a háziorvos, a védőnő, a Pedagógiai Szakszolgálat, ill. a Gyermekjóléti Szolgálat felé. A kapcsolat az óvoda és a fenti szervek között jó, a rászorultak a megfelelő segítséget, tanácsokat megkapják

Az óvoda gyermekvédelmi feladatai

Az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságaiból fakadóan *kiszolgáltatott*. Alapvető követelmény a kisgyermek *emberi méltóságának, jogainak* biztosítása az óvodai nevelés teljes eszközrendszerével. A gyermekek védelme minden dolgozó feladata, aki a gyermekvédelmi felelőssel szoros kapcsolatot tart fenn.

Óvodánkban a gyermekvédelmi munka hatékonysága érdekében folyamatosan kapcsolatot tartunk:

- A gyermekjóléti és családsegítő szolgálat munkatársával és vezetőjével
- A körzeti orvossal
- A védőnővel
- A kormányhivatallal
- Az óvodai szociális segítővel
- A szülőkkel, SZSZ elnökével

Pedagógiai tevékenységeink:

- Minden tanév elején nyilvántartásba vesszük a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű valamint veszélyeztetett gyermekeket, minden korcsoportban.
- A gyermekjóléti szolgálat vezetőjével az intézményvezető és tagintézmény-vezető megbeszéli a gyermekek valamint a veszélyeztetett gyermekek helyzetét, a segítségnyújtás lehetőségeit.
- Családlátogatás alkalmával személyesen tájékozódunk a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek tényleges szociális körülményeiről, családi helyzetéről.
/gyermekvédelmi felelős, óvodapedagógusok/

- Segítséget nyújtunk az egészségi problémával küzdő hátrányos helyzetű gyermekek szociális vizsgálatának elindításában (megfelelő intézménnyel kapcsolat felvétel, személyes tapasztalatszerzés céljából néhány fejlesztő foglalkozáson való részvétel.).
- Tájékoztatjuk a szülőket a segítségkérés lehetőségeiről, a kérelem megfogalmazásában segítséget nyújtunk.
- A problémás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követjük
- Óvodába be nem íratott hátrányos helyzetű és 5 éves gyermekek felkutatása, óvodáztatása, a községi nyilvántartás alapján.

Az óvodában nem szervezhető olyan foglalkozás, illetve nem folytatható olyan tevékenység, amely a gyermekek számára népszerűsíti

- ❖ a pornográf, a szexualitást öncélúan ábrázoló tartalmakat,
- ❖ a homoszexualitást,
- ❖ a gyermek születési nemének megváltoztatására irányuló beavatkozásokat,
- ❖ a transzszexualitást,
- ❖ a társadalmi nemek elméletét (genderideológia).

Az óvoda saját pedagógus-munkakörben foglalkoztatott alkalmazottján és az intézmény-egészségügyi szolgálatot ellátó szakemberen, valamint az óvodával kötött együttműködési megállapodással rendelkező állami szervén kívül **más személy vagy szervezet** a gyermekek részére tartott foglalkozás keretében **szexuális kultúrával**, nemi élettel, nemi irányultsággal, szexuális fejlődéssel, **a kábítószer fogyasztás káros hatásaival**, **az internet veszélyeivel** és egyéb testi és szellemi egészségfejlesztéssel **kapcsolatos programokat** (a továbbiakban: felvilágosító program) **csak akkor tarthat, ha jogszabályban kijelölt szerv nyilvántartásba vette!**

18. KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ GYERMEKEK

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

Alapító Okiratunkra hivatkozva óvodánk egyik alaptevékenysége a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése:

- a szakértő bizottság véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral
- vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás-szabályozási zavarral) küzdő gyermekek nevelése.

Feladatunkat az integráltan nevelkedő gyermekek nevelésével, fejlesztésével kapcsolatban a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve határozza meg. Ezen alapfeladatot óvodánkban óraadó gyógypedagógus látja el.

Az integráló nevelés általános célkitűzései

- Fejlesztjük az alkalmazkodó készséget, akaraterőt, önállóságra törekvést, érzelmi életet és együttműködést,
- az integráltan nevelkedő gyermek számára a sajátos nevelési igény szerinti környezetet alakítunk ki, biztosítjuk a szükséges tárgyi feltételeket és segédeszközöket,
- a napirend, napi játék, tevékenységek során a gyermek számára csak annyi segítséget biztosítunk, ami a további önálló cselekvéshez szükséges, elvárásainkat a sajátos nevelési igényű gyermek fejlődésének üteméhez igazítjuk,
- fejlesztésüket a számukra megfelelő területen valósítjuk meg,
- törekszünk arra, hogy a nevelés, fejlesztés ne terhelje túl a sajátos nevelési igényű gyermeket,

- a fejlesztés szervezeti keretét, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletei szerint és a gyógypedagógus javaslatai alapján választjuk meg.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység elvei

A sajátos nevelési igényű gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye. Nevelőmunkánk során kiemelt figyelmet fordítunk a habilitációs, rehabilitációs ellátás elveire. Ezek a következők:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti,
- a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának mértéke határozza meg,
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják,
- a habilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus feladata
- A különleges bánásmódot igénylő gyermek harmonikus személyiségfejlődését segítse egy elfogadó, az eredményeket értékelő környezet kialakításával.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

A fejlesztés céljait a gyógypedagógiai – orvosi – pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni. Főbb céljaink, feladataink:

- a mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékoságból, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból, autizmus spektrum zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával,
- törekedni kell e különféle funkciók egyensúlyának kialakítására,

- fontos a gyermek számára szükséges eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása a gyógypedagógus segítségével,
- fejleszteni kell az egyéni sikereket segítő tulajdonságokat, funkciókat,
- az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermekek támogatása.

A gyermekre irányuló habilitációs, rehabilitációs tevékenység során meghatározó tényezőként vesszük figyelembe a gyermek

- életkorát,
- pszichés és egészségi állapotát,
- képességeit, kialakult készségeit,
- kognitív funkcióit, meglevő ismereteit,
- családi hátterét.

A fejlesztés a következő területekre irányul

- vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatai,
- motoros képességek,
- beszéd- és nyelvi készségek,
- értelmi képességek.

A gyógypedagógus által elkészített egyéni fejlesztési tervet a sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő óvodapedagógusok megismerik, a gyógypedagógussal közösen értelmezik, a gyógypedagógus ajánlása alapján a napi tevékenységekbe beépítik.

A sajátos nevelési igényű gyermek számára biztosítjuk

Az egyéni szükségleteihez igazodó óvodai környezetet, fejlesztő játékokat, eszközöket,

- a szükséges speciális segédeszközök elfogadását, következetes használatát, az eszköz megóvására nevelést,
- kompenzációs lehetőségeket a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével,

- annak felismerését és megélését, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre képes,
- a szükséges szervezeti keretek kialakítását az egyéni foglalkoztatásukhoz,
- az óvoda pedagógusainak, a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak és a szülők megfelelő tájékoztatását, együttműködést a sérült gyermek családjával.

A sajátos nevelési igényű gyermek integrált nevelése során kiemelt figyelmet fordítunk

131

- A sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz való alkalmazkodásra, megfelelő módszerek, módszerkombinációk megválasztására,
- a közösségbe való beilleszkedésre, az óvodai csoport és az integrált gyermek igényeire,
- a hátrányok leküzdésére, az ehhez történő speciális segítségnyújtásra,
- óvodapedagógusaink integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken való részvételére, tudásuk, tapasztalataik bővítésére,
- a gyógypedagógussal való szoros együttműködésre, konzultációra, sajátos teendőink ellátásának tervezésére, megvalósítására, értékelésére, iránymutatásainak, javaslatainak elfogadására, a pedagógiai folyamatokba történő beépítésre,
- az integrált kisgyermek beilleszkedésének segítésére, a foglalkozásokhoz való egyenlő hozzáférésre,
- eredményként értékeljük a gyermek önmagához mért fejlődését, erről napi rendszerességgel tájékoztatjuk a szülőket,
- az integrált neveléshez, fejlesztéshez szükséges kompetenciáink fejlesztésére: az elfogadásra, empátiára, hitelességre, türelemre, kitartásra, feltétel nélküli szeretetre, eltérő képességekhez, viselkedéshez való alkalmazkodásra,
- tartózkodunk az olyan viselkedésminták adásától, amelyek a sérült gyermek különbözőségét, másságát hangsúlyozza.

A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésének napi feladatai

- A gyermek egyéni képességeinek, tulajdonságainak, erősségeinek és fejlesztendő területeinek folyamatos megfigyelése, ennek nyomán az aktuális korrekciós feladatok meghatározása, teljesítése, egyéni képességek kibontakoztatása,
- A verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztése, szükség esetén gyógypedagógus segítségével beszédindítás, önálló beszédre való késztetés, beszédszervek ügyesítése, szókincsfejlesztés a napi tevékenységek és a mesehallgatás közben,
- játékba bevonás, játékeszközök adekvát használatának tanítása, különböző játékszintek folyamatos fejlesztése,
- az önkiszolgálási tevékenységek minél önállóbb végeztetése, a lehető legnagyobb fokú önállóság fokozatos kialakítása,
- a foglalkozásokba történő bekapcsolódás segítése, alkalmazkodó képesség, aktivitás fejlesztése, képesség kialakítása az egymással és az egymás mellett tevékenykedésre, szociális tanulás biztosítása,
- egyszerű, munkajellegű napi teendők, feladatok végrehajtására nevelés,
- szokások kialakítása utánzással, modellkövetéssel, kellő számú gyakorlás, ismétlés biztosításával,
- mozgás területén a nagymozgások összerendezettségére való törekvés, egyensúlyérzék fejlesztése, finommotorika, manuális készségek és koordináció fejlesztése kézműves és alkotó tevékenységek segítségével, ceruzafogás alakítása,
- a téri tájékozódás folyamatos fejlesztése,
- zenei készségek fejlesztése, a zenei nevelés alapjainak lerakása.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során

A mozgásszervi fogyatékos gyermek

A mozgásszervi fogyatékos gyermeknél a mozgásszerv rendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés

és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, mértéke, formája és területe.

A mozgásszervi fogyatékos gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat

- a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése,
- a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása,
- ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése,
- az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés.

133

Az óvodában biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és étletteret, mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció és terápia feladatait, valamint a mozgásnevelést az óvodai feladatok körébe építjük be. Az óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén.

Mozgásfejlesztés

- mozgási funkciók fejlesztése,
- a hely- és helyzetváltoztatás javítása,
- manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó fejlesztések.

Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése

- a meglevő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedés,
- a sérülés függvényében szükség lehet az egészségüggyel való kapcsolattartásra.

Játéktevékenység

- A mozgáskorlátozott gyermeket a játéktevékenységében akadályozhatja bizonytalan testtartása, a hely- és helyzetváltoztatás, az eszközhasználat nehezítettsége, a téri tájékozódás terén fellépő nehézségek stb.
- Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására.
- A játéktevékenység során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe.

134

Nyelvi fejlesztés

A mozgáskorlátozottsághoz társulhatnak beszédzavarok, kommunikációs problémák, szegényesebb lehet a szókincs, a különböző kognitív funkciók érintettsége akadályozhatja versek, mondókák megtanulását. A mozgászavarok hatással lehetnek a non-verbális kommunikációra, légzésproblémák állhatnak fenn, ezért fontos feladatunk a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe, szükség lehet sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg logopédussal való együttműködésre.

Éneklés, zenei nevelés

- Befolyásolja a mozgásfejlődést (pl. elősegíti a test ellazulását),
- társas cselekvést jelent,
- fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést.

Rajzolás, kézügyesség fejlesztése

- A felső végtag érintettsége, izomtónus fokozódása, gyenge izomzat stb. okozhat problémát ezen a területen.
- Nagy hangsúlyt fektetünk a manipulatív tevékenységekre.
- Feladat még a finommotorika és a grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.

Minden tevékenység során kiemelt feladat a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése.

A halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermek esetében a mozgáskorlátozottságon kívül még más – érzékszervi, beszéd- vagy értelmi sérülés – is nehezíti a fejlesztés lehetőségeit. Fejlesztésük döntően a mozgáskorlátozottak pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek egyénre szabott kombinációival történik.

A látássérült gyermek

Látássérült az a gyermek, akinek:

- látásteljesítménye (vízusa) az ép látáshoz (vízus: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) is 0 -0,33 (0-0,33%-os látásteljesítmény) közötti,
- látótere – tekintése fixációs pontjától mindkét irányban legfeljebb 10 fok, azaz teljes szélességében legfeljebb 20 fok.

A nevelés szempontjából lehetnek

- vakok,
- alig látók,
- gyengén látók.

A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segítjük a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

Kiemelt hangsúlyt kap:

- az önkiszolgálás megtanítása,
- a tárgyak és helyük megismertetése,
- a rendszeretet,
- a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.

A vak gyermeknél kiemelt szerepet kap a játék, ami tág lehetőséget ad a hallás, tapintás, szaglás, íz-érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztésére. Mozgásfejlesztésükben kiemelten fontos a testkultúra kialakítása, a tartáshibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, majd folyamatos fejlesztése.

A vak gyermek fejlesztésében hangsúlyos a zenei nevelés, mely egyszerre fejleszt a hallást és a mozgást. Az önkiszolgálás terén életkoruk és sérültségük mértéke szerinti önállóság kialakítása a cél. Fontos a környezet kialakításakor tapintható jelzések alkalmazása, a bútorok lehetőség szerinti állandó rendje.

Az alig látó gyermekek (vízus: a fényérzéstől 10%-os látásteljesítményig) adottságaik szerint vagy a tapintó-halló vagy a látó-halló (tapintó) életmódra készíthetők fel. Az alig látó gyermekek közül a látásukat praktikusán jól használók számára (pl. fényérzékelők, színeket felismerők) olyan fejlesztő programot biztosítani, mely a látó-halló (tapintó) életmódra felkészítést tűzi ki célul. A fejlesztés fő területei ez esetben megegyeznek a gyengén látó gyermek nevelésének elveivel.

A gyengén látó gyermekek (vízus: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig) főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebből, kisebb térben tudják azt használni. A gyengén látó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos környezet vizuális megismertetése.

A fejlesztés területei

- látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben,
- a nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság,
- térbeli tájékozódás a látás felhasználásával,
- a finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése,
- a látás-mozgás koordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt,
- az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése,
- a hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást,

- a tapintás által szerezhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

A halmozottan fogyatékos látássérült gyermek esetében a látási hiányán vagy különböző mértékű csökkenésén kívül még más, testi, érzékszervi vagy értelmi sérülés is nehezíti a fejlesztés lehetőségét, amely döntően a látássérültek pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival történik. Ez gyógypedagógiai óvodai ellátásban valósulhat csak meg.

A hallássérült gyermek

A súlyos fokban hallássérült – siket – és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült – nagyothalló – gyermekek hallásvesztesége a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek.

A hallássérült gyermek óvodai nevelésének központi feladata a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe bevonjuk a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai

- Siket gyermeknél (90 dB vagy nagyobb a hallásveszteség) a nyelvi kommunikációrendszerében a hallás és a beszédértés fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció. Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásával, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzon a gyermek közölnivalóját megérteni. Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében fejlesztjük a beszédértést, szókincset, szájról olvasási készséget.
- A nagyothalló gyermekek (30-45 dB, közepsúlyos 45-65 dB, súlyos 65-90 dB közötti hallásveszteséget mutat) az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogása,

differentiálására képesek. Beszédfejlődésük késve, esetenként csak speciális segítséggel indul meg. A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása és fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

– A hallásuk műtéti úton helyreállított hallássérült gyermeknél fizikai értelemben közel ép hallás mérhető. Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével. Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van. Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk, valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje és a speciális pedagógiai megsegítés.

– A halmozottan fogyatékos hallássérült gyermek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más fogyatékoság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárscsoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek

A középsúlyosan fogyatékos gyermekek sérülése általában már az óvodáskort megelőzően, közvetlenül szülés után vagy kora gyermekkorban felismerhető. Óvodába lépéskor jellemző a bizonytalan nagymozgás, ügyetlen manipuláció, előfordulhatnak sztereotip mozgások. Szobatisztaság kialakulatlan, beszédértés gyenge, sok esetben a kommunikáció súlyosan akadályozott. Sérült a figyelem, a motiváció, az emlékezet és a kitartás.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés kellő időt, alkalmat kell, hogy biztosítson:

- az alapmozgások, manipuláció kialakítására, fejlesztésére,
- a minimális kontaktus, kooperációs készség, valamint a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére, a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelően a szóbeli kommunikációt kiegészítő, illetve helyettesítő módszerek, eszközök alkalmazásával történő fejlesztésére,
- a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére,
- a szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,
- az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

A beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok az óvodáskorban

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében, a beszéd-szerveződés nehézségében, a beszédszervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban, a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg. A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavarra mellé társulhatnak részképesség-zavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztést az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuo-motoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll.

Az ilyen gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil.

Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos vagy átlag feletti intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt.

Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása és a speciális módszerekben képzett szakember jelenléte szükséges.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás szabályozás zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyermekeknek ezt a csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett

gyermek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Feladat:

- A gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával,
- a feladatokba a szülő aktív bevonása,
- megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását,
- megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek nevelése

Tanulási zavarnak tekintjük azt a – intelligencia szint alapján az elvárhatónál – lényegesen alacsonyabb tanulási teljesítményt, amely neurológiai deficit, vagy funkció-zavar talaján jön létre, sajátos kognitív tünet együttesel. Ezek a tünetek már óvodáskorban mutatkoznak, ezért fel kell figyelniük rá, mert 3-7 éves korban van ezeknek a funkcióknak a szenzitív periódusa, amikor jól fejleszthetők.

A viselkedési problémák főleg másodlagosan alakulnak ki, bár az idegrendszeri fáradékonyság eleve negatívan hat a gyermek magatartására. A környezet elmarasztaló reagálása a teljesítmény- és viselkedészavarokra általában szorongóvá, vagy agresszívvá teszi a gyermeket, amelynek következtében nehéz helyzetbe kerülhet a közösségben, társas kapcsolataiban.

Az ilyen gyermek tünetileg

- viselkedése: nyughatatlan, agresszív vagy tétova, bizonytalan, szorongó,
- teljesítménye: figyelme könnyen elterelhető, munkái rendetlenek, mozgása ügyetlen, összerendezetlen.

A diszlexia veszélyeztetett gyermek legjellemzőbb tünetei

142

Mozgáskoordinációs hibái

- szimmetrikus és szinkron motoros ügyetlenség
- végtagok közötti koordináció gyengesége
- rossz finommotorika
- késik a kezesség megválasztása
- felesleges együttmozgások – test szerte, finommotorikában, ujjhasználatban
- gyenge egyensúly
- kevert, nem elég erős dominancia

Motorium zavara

- a ritmus zavara
- diszharmonikus mozgás
- diszmetria (lépcsőn járás, labdadobás-elkapás...)
- éretlen finommotorika (öltözés, cipőfűzés...)
- a testtartás bizonytalan, görcsös
- konstruktív apraxia (kétdimenziós képet nem tud a térben összerakni)
- finommotorika fejletlensége (nyírás, gyöngyfűzés...)
- grafo-motoros fejletlenség (ceruzafogás, - vezetés, formautánczás, minta utáni rajzolás)

A fejlesztés tartalma

- mozgásfejlesztés (nagymozgások, egyensúly, szem-kéz, szem-láb koordináció, finommotorika fejlesztése)
- testséma (testrészek, személyi zóna, testfogalom)
- észlelés-percepció (vizuális, alak- formaállandóság, tapintási észlelés, hallási, térpercepció, keresztcsatornák)
- értelmi fejlesztés, finommotoros koordináció -, verbális, nyelvi kifejező képesség
- a szociális képesség fejlesztése.

143

Kiemelt

- beszédfejlesztés, téri tájékozódás, ritmushoz kapcsolódó képességek fejlesztése

Módszertani elvek

- sokszenzoros elem bevonása
- pontos mintaadás, modell – utánzás
- folyamatos verbális megerősítés és tudatosítás
- konkrét, egyszerű, pontos utasítás és követelmény
- irányok, forgások, fordulatok, sebesség pontos megnevezése, megvalósítása
- sorrendiség tudatosítása (egyszerűsítés)
- kis lépésekben haladás – sok ismétlés – kis változtatás
- fokozatosság
- konkrét, azonnali megerősítés
- mozgásnevelési alapelvek
- tevékenységsegítő szempontok.

A diszgráfia jellegzetes tünetei

- a finommotorika fejletlensége
- a nagymozgások vezérlésének zavarai (vonalvezetés, görcsös kéztartás)

- a szenzoros koordináció zavarai
- szavak, mondatok tagolási, elválasztási problémái.

A diszkalkulia jelei

- a mozgás és a beszéd ritmusának összehangolatlansága
- kialakulatlan, illetve bizonytalan tájékozódás
- nyelvtani és tartalmi hibák a tér- és időfogalmak kifejezésében
- a viszonzyszavak hibás használata
- bizonytalan bal-jobb differenciálás
- alapvető matematikai fogalmak hiánya
- halmazképzés, bontás, hozzárendelés, számolás zavara.

Feladat

- A fent említett tünetek észlelése esetén a logopédus segítségét kérjük, és ha az ő véleménye megerősíti, illetve alátámasztja gyanúunkat, akkor a szülővel való megbeszélés után a megfelelő szakemberhez küldjük további vizsgálatra a gyermeket.
- Ha a vizsgálatok igazolják a zavart, folyamatosan konzultálunk a fejlesztést végző szakemberekkel.
- Nevelőmunkánkban kiemelten foglalkozunk az anyanyelvi-, kommunikációs neveléssel, amelynek mindennapi gyakorlata során fejlesztjük a gyermekeket.
- A mozgás és a vizuo-motoros koordinációs készség fejlesztéséhez biztosítjuk a csoportszobában és az udvaron a megfelelő időt és eszközt, feladatot.
- Amennyiben a szülő nem partner ebben a folyamatban, úgy megtegyük jelzéseinket a gyermekjóléti szolgálat, illetve az illetékes jegyzői hivatal felé.
- A pszichés háttérű zavarokat a legtöbb esetben jelző tüneteknek értelmezhetjük, melyeknek egyben üzenet jellegük van. Az üzenet tartalma olykor vészjelzés is egyben, mely utalhat arra, hogy a gyermek környezetében valami diszfunkcionálisan működik, és ez okozza viselkedési másságát.

- A gyermek reakcióinak megértése szempontjából ismernünk kell azt az összefüggést is, amely arról szól, hogy a pszichés állapot zavara teljesítménygyengeséghez vezethet.
- Számos organikus eredetű probléma tüneti megnyilvánulása lehet az agresszió, mely mögött gyakran erős szorongás húzódik meg.
- Egyik leggyakoribb beilleszkedési és magatartászavar a hiperaktivitás.
- A magatartási zavar meghatározása nehéz feladat, bár ők azok a gyermekek, akik mindig „kilógnak” a csoportból, akik állandó figyelmet igényelnek, akik az óvodapedagógus számára folyamatosan megoldandó problémahelyzetet teremtenek.

Magatartási – beilleszkedési zavarra utaló tünetek

- figyelemösszpontosítási zavar
- könnyen elterelődő figyelem
- végletes érzelmi reakciók
- rendkívül ingadozó teljesítőképesség
- fáradékonyság feladathelyzetekben.

Feladat

- Megismerni a gyermek családi környezetét
- Zavar észlelése esetén a fejlesztő óvodapedagógus véleményét és segítségét kérjük
- Jelezzük a problémát a szülőknek
- Szükség esetén a gyermeket a Nevelési Tanácsadóba irányítjuk
- Folyamatos kapcsolatot tartunk a fejlesztésben részt vevő szakemberekkel
- Az egyéni fejlődést nyomon követjük

Módszertani elvek

- Elvárásainkkal a gyermek fejlődési üteméhez igazodunk és alkalmazkodunk, elfogadjuk az eltérő viselkedést

- Társas kapcsolataik kiépítését segítjük, fejlesztjük
- Differenciált egyéni bánásmódot alkalmazunk
- A figyelmet és koncentrációt speciális feladatokkal fejlesztjük
- Mozgáskoordinációt és a finommotorikát fejlesztjük
- A csoportszobában és az udvaron biztosítjuk azokat az eszközöket, amelyek a gyermek egyéni igényeihez igazodnak.

A kiemelten tehetséges gyermek

- Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel.
- A mikro csoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében, melynek fontos színterei, a játék tevékenység, a bábjáték.
- A tehetséges gyerek már kisgyermekként is hordozza a kiemelkedő képességűekre úgy általában jellemző személyiségvonásokat, érzelmi mintázatokat és karakterisztikus viselkedésformákat.

Alapelveink

- A tehetség ígéreték erős oldalának fejlesztése.
- A gyermekek tehetségével összefüggő gyenge területének erősítése.
- Kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése.
- Feltöltődés, pihenés, elvonulás lehetőségének biztosítása.

Célunk

- A tehetségígéretes gyermekek személyiségének optimális alakítása, komplex fejlesztése az óvodai programok keretében.

Feladataink

- A tehetséges gyermek felismerése.
- Sokféle tevékenységkínálat biztosításával, a gyermek érdeklődési körének megismerése.
- Az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel.
- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés.
- A gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése.
- Elfogadó és támogató környezet kialakítása.
- Az óvodapedagógusok továbbképzésének megszervezése a tehetségfejlesztés területén.
- A szülők folyamatos tájékoztatása, megnyerése a közös célok hatékony elérése érdekében.
- A tehetségfejlesztési szakértővel partneri kapcsolat kialakítása.

147

A tehetséggondozás tartalma

- Integráló tehetséggondozás, mely a „tehetségígéretek” egész személyiségének komplex fejlesztésére irányul.
- Egyéni foglalkozások (csoporton belül) vezetése, mely a „tehetségígéretek” speciális érdeklődésére, épít speciális többlet nyújtásával a gyermekek képességeiknek és érdeklődésüknek megfelelően. A többségen belül a differenciálás eszközzel a tehetség fejlesztésének segítése.

Mérések

- A mérések alapjául a saját kidolgozott mérési rendszert és a megfigyelési szempontjainkat vesszük figyelembe, folyamatos a visszacsatolás és az értékelés.
- A méréseket középső csoport végén, május hónapban végezzük el, illetve akkor, ha szemmel láthatóan kimagasló tehetségígéretről van szó!
- Mérések eredményeit rögzítjük és a tehetséggondozó munkacsoport feldolgozza, valamint javaslatokat tesz a módszerekre, tevékenységekre, eszközökre.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ❖ Képesekké válnak társaikkal való együttműködésre, közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják, nem kerülnek peremhelyzetbe. (szociálisan alkalmassá válnak az iskolai életre).
- ❖ Képesekké válnak igényeik, szükségleteik közvetítésére, megértetésére.
- ❖ Képessé válnak nyelvi jelek befogadására, feldolgozására, beszédbeli kommunikációra.
- ❖ Saját személyükkel kapcsolatos munkákat önállóan végeznek.
- ❖ Kialakul a vizuális jelek felismerése.
- ❖ Képesekké válnak a környezetükben állandó, adaptív viselkedésre és indulataik szabályozására.
- ❖ Kompenzációs technikákat elsajátítanak.
- ❖ Figyelem összpontosításra képesekké válnak.
- ❖ A tehetséggondozás során alakul a gyermekek önkifejező-képessége, koordinációs képessége, térpercepciója erősödik, alkotásaikban érvényesül a kreativitás és az alkotás öröme.

Az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermekek speciális ellátása

Intézményünkben a szülő kérelme alapján biztosítjuk az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermekek ellátását.

Az ellátáshoz szükséges tanúsítvány az Oktatási Hivatal által szervezett továbbképzésen szerezhető meg, melyet minden érettségivel rendelkező dolgozó elvégzett.

A gyermek szakszerű ellátásán túl a szülő a 328/2011. kormányrendelet alapján igényelheti a diétás étrend biztosítását. A diétás étkezés a szülő írásbeli nyilatkozata alapján az intézménybe bevitt, vagy a szülő által az intézménybe rendelt étel intézményben történő elfogyasztásának lehetővé tételével is biztosítható. Ez esetben biztosítjuk a hűtés, a melegítés és a fogyasztás megfelelő feltételeit a hatályos jogszabályok és szakmai előírások betartásával.

Az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermekek ellátási folyamata az intézményben:

- szülői kérelem benyújtása mellékelt szakorvosi javaslattal
- szülői nyilatkozat diétás étrend biztosításáról
- a gyermek csoporthoz rendelése megfelelő szakember jelenlétéve
- diétás étrend biztosítása szülői nyilatkozat alapján
- a gyermek rendszeres vércukorszint mérése szakorvosi előírás szerint
- az ellátáshoz szükséges eszközök, gyógyszerek megfelelő tárolása
- az előírt időközönként szükséges mennyiségű inzulin beadása
- megfelelő, előírás szerinti időben történő étkezés biztosítása
- kapcsolattartás, együttműködés a szülővel, szakemberekkel

A cukorbeteg gyermek, napi rutinjának része a rendszeres vércukorszint mérés, valamint az étkezések, az inzulin és a tevékenységek beosztása. A cukorbetegség sikeres menedzseléséhez együtt kell működnie a gyermeknek, a szülőknek/törvényes képviselőnek, a gyermeket gondozó egészségügyi szakembereknek és az intézmény minden dolgozójának.

Szülő/törvényes képviselő feladata:

- ❖ gondoskodik az eszközökről és az inzulinról, amelyek szükségesek a gyermek ellátásához
- ❖ megadja a vészhelyzeti elérhetőségeket, amelyeket váratlan helyzetekben használni lehet
- ❖ megadja a gyermek étkezési rendjét
- ❖ jelzi az óvodának, ha változik az ellátási terv
- ❖ megtanítja a gyermeknek, hogy szóljon bármelyik dolgozónak, ha rosszul érzi magát
- ❖ gondoskodik arról, hogy a gyermeknél mindig legyen kéznél (öltözőszekrényben, vagy a csoportban dolgozó felnőttnek átadva) gyorsan felszívódó szénhidrát arra az esetre, ha leesne a vércukorszintje

Az intézmény feladata:

- ❖ egyeztet a szülőkkel/törvényes képviselővel az ellátási tervvel kapcsolatban
- ❖ egyeztet a gyermek napirendjéről

- ❖ megállapodik arról, hogy milyen esetben kell értesíteni a szülőt/törv. képviselőt
- ❖ gondoskodik a gyermek állandó felügyeletéről

Diabéteszes rosszullét felléphet:

- ❖ a vércukorszint hirtelen leesik (hipoglikémia)

Tünetek: hideg verejték, sápadtság, remegés, fejfájás, szédülés, homályos látás, gyengeség, fáradtság, éhségérzet, szapora pulzus, izgatott állapot, hányinger, tudatzavar, szorongás, ingerlékenység.

Okai lehetnek: ha a beteg az inzulin beadása után nem étkezett, későn étkezett, túl sok inzulin van a szervezetben, túl kevés szénhidrátot fogyasztott, kimerítő testmozgást végzett, rossz helyre, pl. izomba kapta az inzulint, ahonnan gyorsabban szívódik fel.

- ❖ ha magas vércukorszint (hiperglikémia)

Tünetek: erős szomjúság, gyakori vizelés, ingerlékenység, hasfájás

Okai lehetnek: túl kevés a szervezetben az inzulin, túl sok szénhidrátot fogyasztott a gyermek, betegség (pl. megfázás, influenza), egyéb stressz, szorongás (pl. családi problémák)

Amennyiben a magas vércukorszint több napon keresztül előfordul, értesíteni kell a szülőket és a gyermek kezelőorvosát.

- ❖ a vércukorszint hirtelen felmegy (ketoacidózis)

Tünetek: aceton szagú lehelet, hányás, kipirult arc, beesett szem, száraz, lepedékes nyelv, szapora légzés. Ez a folyamat nem egyik pillanatról a másikra következik be, tehát, ha az elején beavatkozunk, a beteg nem kerül súlyos állapotba. Legfontosabb feladat, hogy a tüneteket észleljük, felismerjük. A tünetek észlelését követően első feladat a gyermek eltávolítása a gyermekcsoportból, a vércukorszint mérése és az eredménynek megfelelő eljárás. A ketoacidózis megelőzése a normális inzulin-cukor bevitelével lehetséges.

Minden esetben kapja meg a gyermek az inzulinját és tartjuk be az előírt diétát. Az inzulin szakszerű tárolása az intézmény feladata, előírás szerinti adagolását továbbképzésen részt vett szakember végezheti.

Testmozgással kapcsolatos tudnivalók:

- ❖ a testmozgás időtartama és intenzitása befolyásolja a vércukorszintet
- ❖ a vércukorszint leesésének elkerülése érdekében szükség lehet arra, hogy a gyermek sportolás előtt, alatt és után egyen valamit
- ❖ sportolás előtt ellenőrizni kell a vércukorszintjét
- ❖ a testmozgás kiemelt szerepet játszik a cukorbetegség kezelésében, néhány feltétel betartása mellett azonban a gyermek minden óvodai tevékenységben részt vehet

151

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek

Az Nkt. alapján tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, akinek kezelése az Eütv. 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben a 8. § (2) bekezdése szerinti formában nem tud részt venni.

Lényeges, hogy a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek esetében az adott egészségügyi állapotból eredő sajátosságok és az óvodakötelezettséggel összefüggő alapvető jogok és kötelezettségek összhangba kerüljenek.

Minden ellátórendszeri tagot a gyermek megsegítésén dolgozó teambe sorolhatunk. Az együttműködés fő célja az érintett gyermekek társadalmi re integrációjának a biztosítása. Ehhez elengedhetetlen a teljes betegút időszaka alatti pedagógiai ellátásuk megtervezése és nyomon követése. Ennek alapfeltétele a szülő és minden ellátó számára és részéről a pontos tiszta és átlátható kommunikáció. **A szülő kérésére és beleegyezésével minden tag köteles a tőle kért információkat megadni, és a gyermek érdekében együttműködni.**

Az intézmény **feladatai** a tartósbeteg gyermekek esélyegyelőségének, fejlesztésének, rehabilitációjának biztosítása érdekében **a kórházi lét szakaszában:**

- ❖ Kapcsolatfelvétel a családdal az igények, lehetőségek egyeztetése céljából.
- ❖ A kortársak és a nevelőtestület informálása.

- ❖ Esetgazda (a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus) kijelölése, aki az adott időszakra vonatkozó heti tervet, fejlesztési feladatokat, SNI gyermek esetében a gyógypedagógus által elkészített, az adott időszakra vonatkozó egyéni fejlesztési tervet a szülőnek írásban és/vagy online formában megküldi. A szülő kötelessége a megkapott oktatási anyagot a kórház pedagógusnak átadni. A közösségben tartás megszervezése.

Az aktív kezelés ideje alatt, az adaptációs otthonlét és az aktív kezelések lezárását követő otthon tartózkodás időszaka során:

- ❖ Az Esetgazda az adott időszakra vonatkozó heti tervet, fejlesztési feladatokat, SNI gyermek esetében a gyógypedagógus által elkészített, az adott időszakra vonatkozó egyéni fejlesztési tervet a szülőnek írásban és/vagy online formában megküldi.
- ❖ Amennyiben lehetőség van rá családlátogatás. Szükség szerint online kapcsolattartás.

Visszatérés az óvodába, utógondozás:

- ❖ A re integráció és inklúzió előkészítése.
- ❖ A fokozatos visszatérés kidolgozása, a nevelőtestület bevonása.
- ❖ Szükség szerint kapcsolatfelvétel a Szakszolgálattal, szakértői bizottsággal, gyermekvédelemmel

Az allergiás és anafilaxiára hajlamos gyermekek speciális ellátásra vonatkozó eljárásrend

Intézményünk fogadja az allergiás és anafilaxiára hajlamos gyermekeket. Ellátásukat vagy az intézmény vagy szülő biztosítja.

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 42. a szülő kötelességei és jogai 72§(1a) bekezdése szerint „a szülő kötelezettsége, hogy a nevelési-oktatási intézménnyel óvodai vagy tanulói jogviszonyban álló cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképessé fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermeke fokozott figyelmet igénylő egészségi állapotáról és a megteendő sürgősségi intézkedésekről

a) a beiratkozással egyidejűleg vagy

b) a diagnózis ismerteté válását követően haladéktalanul

tájékoztassa a nevelési-oktatási intézményt továbbá köteles gondoskodni, hogy az életmentő gyógyszert a gyermek, tanuló mindig tartsa magánál.”

A nyilatkozatot minden szülő büntető jogi felelőssége tudatában kitölti, és az orvosi szakvéleménnyel együtt az igazgatónak eljuttatja.

A szülők írásbeli nyilatkozata alapján az óvodába bevitt, vagy a szülő által rendelt étel intézményben történő elfogyasztásának lehetővé tételével is biztosítható a speciális étrend. Ez esetben biztosítjuk a hűtés, a melegítés és a fogyasztás megfelelő feltételeit a hatályos jogszabályok és szakmai előírások betartásával.

Az allergiás és anafilaxiára hajlamos gyermekek ellátási folyamata az intézményben:

- szülői kérelem benyújtása mellékelt szakorvosi javaslattal
- szülői nyilatkozat speciális étrend biztosításáról
- speciális étrend biztosítása szülői nyilatkozat alapján
- az ellátáshoz szükséges eszközök, gyógyszerek megfelelő tárolása
- az előírt szükséges gyógyszerek beadása, befűzése
- kapcsolattartás, együttműködés a szülővel, szakemberekkel

Szülő/törvényes képviselő feladata:

- ❖ gondoskodik az eszközökről és a gyógyszerekről, amelyek szükségesek a gyermek ellátásához
- ❖ megadja a vészhelyzeti elérhetőségeket, amelyeket váratlan helyzetekben használni lehet
- ❖ jelzi az óvodának, ha a gyermek állapotában változás történik
- ❖ megtanítja a gyermeknek, hogy szóljon bármelyik dolgozónak, ha rosszul érzi magát

Az intézmény feladata:

- ❖ egyeztet a szülővel/törvényes képviselőjével a gyermek állapotával kapcsolatban
- ❖ értesíti a szülőt/törv. képviselőt
- ❖ azonnal ellátja az allergiás reakciót mutató gyermeket
- ❖ azonnal értesíti az egészségügyi szervet
- ❖ gondoskodik a gyermek állandó felügyeletéről

154

Óvodapedagógusi feladatok:

- speciális étrend követése
- allergén anyaggal való érintkezés elkerülése
- tüneti kezelésére szolgáló eszközök és azok használatának megismerése
- szülővel történő folyamatos kapcsolattartás
- tartós betegséget igazoló orvosi szakvélemény bekérése

Allergiás reakció tünetei:

- bőrpír
- csalánkiütés
- duzzanat
- orrfolyás
- szemviszketés
- ödémásodás
- szédülés
- láz
- fáradékonyság
- hasmenés, hányás
- nehézlégzés
- ájulás
- eszméletvesztés

Lehetséges okok:

- ❖ pollenek, füvek, fák
- ❖ háziállat
- ❖ poratka
- ❖ rovarcsípés
- ❖ penészgomba
- ❖ étel
- ❖ asztma
- ❖ gyógyszer
- ❖ illatanyagok

155

Minden esetben kapja meg a gyermek gyógyszerét és tartjuk be a speciális étrendet.

19. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Pedagógiai munkánk során különös figyelmet fordítunk a hátrányos-, a halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyermekek kiszűrésére és integrált fejlesztésére.

Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy:

- a neki megfelelő bánásmódban, nevelésben részesüljön
- kiteljesítthesse lehetőségeinek maximumát
- a tudás megszerzéséhez
- a világ megértéséhez, ahhoz, hogy szabadon választhassa az őt érdeklő tevékenységet

Joga van az életörömhöz, a sikerhez, s joga van hibázni. A gyermeknek szüksége van arra, hogy kifejezhesse magát. Minden gyermekhez a számára legmegfelelőbb módon közelítünk, s azon keresztül próbálkozzunk nevelő-fejlesztő tevékenységünkkel. Nem téveszthetjük szem elől, hogy alkalmazkodnunk kell szükségleteikhez, képességeikhez, feladatvállalásukhoz.

Ennek érdekében a differenciált fejlesztéseinket változatos, színes tevékenységrendszerrel kínáljuk. Ezek működtetik gyermekeink természetéből fakadó kíváncsiságát és az aktív részvételt.

Célunk:

- Valamennyi hátrányos helyzetű gyermek részesüljön három éves korától óvodai nevelésben
- Az integrált nevelés feltételeinek folyamatos biztosítása (tárgyi, személyi) az együttnevelésre javasolt SNI gyermekek esetében
- A gyermek meglévő hátrányának csökkentése
- Szülők megnyerése a külön szervezett programokon való részvételre, gyermeke rendszeres, illetve folyamatos óvodába járására.

Feladatunk:

- a három éves korú hátrányos gyermekét be nem írató szülő (család) felkeresése, meggyőzése az óvodába járás fontosságáról, tájékoztatásuk egyedi óvodáztatási problémáik megoldásának lehetőségeiről
- korszerű inkluzív pedagógiai és differenciáló módszertan alkalmazása, kulcskompetenciák fejlesztése
- az egyén adottságaihoz igazodó fejlesztés megtervezése, szakszolgálat bevonásával
- empatikus és segítő magatartással a szülők bizalmának elnyerése
- egyenlő bánásmód, a gyermeki jogok érvényesítése
- az óvoda összes dolgozója működjön közre a beszoktatásnál, kövessük különös odafigyeléssel cselekedeteiket
- ismertessük meg a gyermekeket az óvodában használatos eszközökkel, szokásokkal
- mutassuk meg a játékok rendeltetésszerű használatát és egyben a bennük rejlő lehetőségeket is
- a hátrányok leküzdéséhez, a gátlások feloldásához alkalmazzuk fejlesztő, közösségformáló játékokat
- tevékenységek, tapasztalatszerzés során segítsük megismerő funkcióik fejlődését

Intézkedési terv

1. Valamennyi hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek biztosítani az óvodai ellátást a harmadik életévtől

Cél	Feladat	Megvalósítás módja	Megvalósítás ideje
A hátrány kompenzáció már 3 éves korban megkezdődjön.	Az óvodapedagógusok vegyék fel a kapcsolatot az illetékes szervekkel (családsegítő, óvodai szociális segítő, védőnő)	személyes megbeszélés	folyamatos
	Óvodáztatás előtti kapcsolatfelvétel a szülőkkel	családlátogatás	folyamatos
	A Köznevelési törvény értelmében a 2,5 éves HH, HHH gyermekek látótérbe kerüljenek	Kapcsolatfelvétel a helyileg illetékes védőnővel	folyamatos

157

2. A hátrányos helyzetű gyermekek családjával való szorosabb együttműködés, kommunikáció

Cél	Feladat	Megvalósítás módja	Megvalósítás ideje
A hátrányos helyzetből adódó lemaradások sikeres ellensúlyozása	Gondozással, egészséges életmóddal kapcsolatos alapvető feladatokról tájékoztatás	Egyéni beszélgetés Reklámanyagok átadása	szeptember, január
	A különböző háttérrel rendelkező szülők közösséggé formálása	Csapatépítő játékos foglalkozás	november

3. A hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, megsegítése, fejlesztése

Cél	Feladat	Megvalósítás módja	Megvalósítás ideje
A hátrányos helyzetű gyermekek hátránykompenzációja annak érdekében, hogy az iskolaképességet kellő időben elérhessék	Fejlesztőpedagógus által meghatározott részképesség zavarok korrigálása	differenciált játékos tevékenységek	folyamatos
	Az óvodapedagógusok szervezzenek ruhagyűjtést a faluban	telefonos egyeztetés, személyes megkeresés	április

4. A hátrányos helyzetű gyermekek tehetséggondozása

Cél	Feladat	Megvalósítás módja	Megvalósítás ideje
A valamely területen hátrányos helyzetű gyermekek pozitív képességeinek kibontakoztatása	A gyermekek egyéni kompetenciáinak felmérése, továbbfejlesztése	tesztek, egyénre szabott feladatok	folyamatos
	A tehetséges gyermekek megmérettetésére lehetőség biztosítása	versenyeken való részvétel	A tehetséges gyermek felfedezésétől függ

158

5. A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek óvodai szocializációja

Cél	Feladat	Megvalósítás módja	Megvalósítás ideje
A HH, HHH és veszélyeztetett gyermekek óvodai szocializációjának, családi életének, helyzetének figyelemmel kísérése	Egyénre szabott beszoktatási terv készítése	szülői jelenléttel egybekötött beszoktatás	aktuális időpontban
	Előadás szervezése a helyes életmód kialakításáról a családban	szakember felkérése az előadás megtartására	október

6. Sajátos nevelési igényű gyermekek számára megfelelő személyi feltétel (segítő személy) biztosítása

Cél	Feladat	Megvalósítás módja	Megvalósítás ideje
Valamennyi integráltan nevelt SNI-s gyermeket befogadó csoportban legyen szakképzett segítő	Gyógypedagógiai asszisztens alkalmazása a csoportban	fenntartó megkeresése	folyamatos
	Gyógytornász alkalmazása legalább heti 1x	fenntartó megkeresése	folyamatos

7. A sajátos nevelési igényű gyermekek számára megfelelő tárgyi feltételek biztosítása

Cél	Feladat	Megvalósítás módja	Megvalósítás ideje
Minden rászoruló gyermeknek biztosítani a tárgyi feltételeket	Fejlesztő játékok vásárlása, folyamatos hiánypótlása	vásárlás	február
	Kognitív képességeket fejlesztő játékok kézi készítése	barkácsolás	alkalmanként

159

8. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált fejlesztése

Cél	Feladat	Megvalósítás módja	Megvalósítás ideje
Minden rászoruló gyermek állapotának megfelelő fejlesztésének biztosítása	Az adott probléma megoldására megfelelő fejlesztési terv készítése	terv készítése	probléma megjelenését követően

9. A logopédiai ellátás biztosítása

Cél	Feladat	Megvalósítás módja	Megvalósítás ideje
Minden arra rászoruló gyermek számára szükséges fejlesztésben vehessen részt az óvodában	Logopédiai ellátás megszervezése	kapcsolatfelvétel, személyes megbeszélés	szeptember
	Az esetleges beszédhibás gyermekek kiszűrése	anyanyelvi játékok alkalmazásával	szeptember

20. FEJLESZTŐPEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG AZ ÓVODÁBAN

A fejlesztés olyan külső (tárgyi) és belső (pszichés) feltételek megteremtése, amiben a gyermek pszichés és motoros funkciói a spontán érés mellett optimálisan kibontakozhatnak.

A fejlesztés kétpólusú

Domináló képességek intenzív fejlesztése
(tehetséggondozás)

Részleges elmaradások kompenzálása

160

– Prevenció

A gyermek fejlődési sajátosságaira tudatos odafigyelés, követés, támogatás.

Prevencióban minden gyermeket részesíteni kell az óvodába lépéstől kezdve.

– Korrekció

Itt a fejlesztés a fejlődési ívben bekövetkezett megakadásokon segít át (a +1 évet óvodában maradt gyermeknél).

A hátrányos szociokulturális háttérrel rendelkező gyermeknél a preventív és a korrektív fejlesztést egyidejűleg kell alkalmazni. Minden gyermek más és más, egyedi tulajdonságokkal rendelkezik, de hogy hogyan fejlődik, az attól is függ, hogy milyen lehetőséget ad számára a környezet saját genetikai programjának megvalósításához.

Egyre több az olyan gyermek, aki „másságából” adódóan különleges gondoskodást, odafigyelést kíván.

Sajnos évről évre nő a részképesség-zavarokkal küzdő gyermekek száma. A tanulási zavart megelőző preventív fejlesztésük kiemelt feladat. Ezért van szükség arra, hogy 5 éves korban a gyermekeket diagnosztikus feltáró vizsgálatokkal felmérje a szakember (logopédus), hogy az esetleges problémákat, funkciózavarokat ki lehessen szűrni, és elegendő idő álljon

rendelkezésre a fejlesztő-program kidolgozására és véghezvitelére. A gyermekek logopédiai ellátását a Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Pápai Tagintézménye végzi, a szakvéleménnyel rendelkezőket pedig óraadó gyógypedagógus fejleszti egyénileg.

A fejlesztés eredményességének feltételei

- Jó hangulatban, jó közérzettel vegyenek részt a fejlesztő foglalkozásokon a gyermekek.
- A foglalkozásokon egyénileg illetve kis létszámmal (3-4 fő), s azonos problémával küzdő gyermekek vesznek részt (több csoportban).
- Érzelmileg motivált helyzetekkel történjen a fejlesztés. A gyermekek aktivitása nélkül nincs változás.
- Ha a gyermek nem tudja a feladatokat elvégezni, akkor meg kell keresni azt a szintet, amit még tud, és onnan kell kezdeni a fejlesztést.
- A szakember és az óvodapedagógus szoros együttműködése.

21. SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

Óvodánk két speciális szolgáltatást szervez meg minden tanévben. Ez a logopédia és a hittan. Arra a kérdésre, hogy hány éves koruktól vegyenek részt a gyermekek ezekben a tevékenységekben, válaszol a gyermeklélektan:

A 3-4 éves gyermekek erősen kötődnek óvónőikhez. Az 5-6-7 éves gyermekek már könnyebben elfogadnak más felnőttet, szociálisan érettek pl. az óvónőváltásra, az idegen személy elfogadására.

Az igazgató és a nevelőtestület együttesen felel azért, hogy élet specifikus foglalkozás szerveződjön az óvodában, s ez jól beilleszkedjen az óvoda sajátos arculatába, programjába. Az óvoda felel azért is, hogy a szolgáltatást végző személy megfelelő óvodapedagógiai módszerekkel, a gyermek személyiségét tisztelve, megbecsülve, elfogadva végezze fejlesztőmunkáját. Fontos, hogy ezeknek a szolgáltatásoknak is legyen programjuk.

A logopédiai foglalkozások megszervezése rendhagyó módon történik mivel ilyen szolgáltatást csak a Pedagógiai Szakszolgálat nyújthat. Szakembereik felmérik a tanköteles korú gyermekeket, s a rászorulóik részére ők biztosítják óvodánkban, ezen foglalkozásokat.

A hittan a szülők és az egyházak kérésére jött létre. A falu lakosságának nagy része római katolikus vallású, a másik része pedig evangélikus, s mind a két egyház él a hitoktatás lehetőségével. Intézményünkben külön termet biztosítunk számukra. E szolgáltatásra heti 1 alkalommal 15-20 perces időkeretben kerül sor.

22. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

– A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. **A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába,** amelyben majd az iskolában az **óvodából iskolássá szocializálódik.** A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

– Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.

- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciáló képességnek, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a

közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.

- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, **kedvező iskolai légkörben** készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – **szükség szerint kreatív**- elvégzésében nyilvánul

meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

- A három éves kortól (2015. szeptember 1-jén lép hatályba) kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.
-

MELLÉKLETEK

- **Eszköz – felszerelés jegyzékek**
- **Érvényességi rendelkezés**

ESZKÖZ – FELSZERELÉSI JEGYZÉK

165

NEMESSZALÓKI NAPKÖZIOTTHONOS ÓVODA

Óvoda

I. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉSEGYPÉ BERENDEZÉSI TÁRGYAI

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel

	A	B	C
	<u>Eszközök, felszerelések</u>	<u>Mennyiségi mutatók</u>	<u>Megjegyzés</u>
1.	I. Csoportszoba	2 db	
2.	óvodai fektető ágy	Gyermekeklétszám szerint (36 db)	
3.	gyermekszék (ergonomikus)	Gyermekeklétszám szerint 44 db)	
4.	gyermekasztal	Gyermekeklétszám figyelembevételével (8db)	
5.	Roló	Ablakonként 1 db (összesen:12db)	
6.	szőnyeg	A padló legalább egyötödének lefedésére (2db nagyméretű és 2db autós szőnyeg)	
7.	játéktartó szekrény vagy polc	Gyerekcsoportonként (2db)	Polcrendszer
8.	könyves polc falra felhelyezett	2 db (1-1 csoportonként)	

9.	élősarok állvány	--	
10.	textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	2 db	
11.	edény- és eszköztároló szekrény		Nem szükséges, nincs konyha
12.	szeméttartó	Gyermekcsoportonként (1 db)	Helyiségenként
13.	hulladék szelektálására alkalmas gyűjtőedény	Épületszintenként: Épületben nincs	A település szabályozásának megfelelően 1 gyűjtőedény (fekete) kukák az udvaron
14.	2.Tornaszoba		Az önkormányzattal szóbeli megállapodás alapján a tornacsarnokban biztosított, egyéb esetben a csoportszoba áll rendelkezésre.
15.	tornapad	8 db	
16.	tornaszőnyeg	4 db	
17.	bordásfal	-	-
18.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készlet	1 db	2 db Greiswald tornaszerek
19.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	Három gyermek egyidejű foglalkoztatásához	Ha az óvoda Sajátos nevelési igényű gyermeket nevel a Pedagógiai Program szerint: Zsámoly, matrac, Karikák, labdák

20.	3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba		Nincs az épületben, az irodában oldjuk meg.
21.	a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök	-	A pedagógiai programban foglaltak szerint
22.	Tükör (az asztal szélességében)	-	
23.	asztal	-	
24.	szék	-	
25.	szőnyeg	-	
26.	játéktartó szekrény vagy a könyvek tárolására is alkalmas polc	-	A fejlesztéshez szükséges könyveket, eszközöket a csoportszobában és a raktárban tároljuk.
27.	4. óvodapszichológusi szoba	Nincs	Óvodánkban nincs ilyen helyiség
28.	asztal	-	
29.	szék	-	
30.	szőnyeg	-	
31.	könyvek, játékok, iratok tárolására is alkalmas polc	-	
32.	5. Játszóudvar		

33.	kerti asztal	2 db	
34.	kerti pad	-	
35.	babaház	1	
36.	udvari ivócsap, ivókút	-	
37.	udvari homokozó	1	Megfelelő árnyékolás biztosításával
38.	takaróháló, takaró ponyva	1	
39.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	Hinta (1 db), Műanyag libikóka (1 db), Csúszda (1 db), Kétkerekű kerékpár (4 db) Roller (4db) Poliball (1db) Bobo car (2 db)	
40.	6. Intézményvezetői iroda		
41.	íróasztal és szék	2-4	
42.	tárgyalóasztal székekkel	-	
43.	telefon	2	hordozható és mobiltelefon(okos telefon)
44.	könyvszekrény	-	
45.	iratszekrény	1	Falra rögzített

46.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	Laptop (2 db), Nyomtató (1db), Számítógép (1 db) Hangfal (2db), Tablet (1db) Projektor (1 db) Okos tv (1 db)	
47.	7. Intézményvezető –helyettesi, tagintézmény-, intézményegység vezető helyettesi, óvodatitkári iroda	Nincs	
48.	íróasztal és szék	-	
49.	iratszekrény	-	
50.	telefon	-	
51.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	-	
52.	8. Nevelőtestületi szoba	Nincs	
53.	asztal, ami egyben eszköz előkészítő munkaasztal is	-	
54.	szék	-	
55.	könyvtári dokumentum	-	Csoportszobában, polcokon elhelyezve vannak a szakkönyvek
56.	Könyvszekrény	-	

57.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	-	
58.	9.Orvosi szoba, elkülönítővel	-	Óvoda- egészségügyi szolgálat az óvodán kívül szervezett
59.	10. Gyermeköltöző		
60.	öltözőrekesz, ruhatároló	Gyermeklétszám figyelembevételével (44 férőhely)	Elkülönített cipőtárolóval
61.	öltözőpad	Egybe az öltözőszekrénnel	
62.	11.Gyermekmosdó, WC helyiség		
63.	törölköző tartó	Gyermeklétszám figyelembevételével (44 férőhely)	
64.	falitükör	mosdókagylók felett egy nagy	
65.	fogmosó tartó a törölközőtartóval egyben	Fali tároló (44) férőhely	
II. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK			
	A	B	C
1.	egyéni tisztálkodó szerek	Gyermeklétszám	Saját eszközeiket használják, fésű, fogmosó, fogmosó pohár

		figyelembevételével	
2.	tisztálkodó felszerelések	Mosdókagylónként 1	körömkefe, szappanadagoló
3.	fűsújtató	csoportnak 2 db	1 nagyobb, egykisebb
4.	törölköző	felölt -és gyerekleltzám szerint (3-3) Gyermekeknek 2 van	
5.	abrosz	Asztalonként 2	
6.	takaró	gyermekleltzám szerint	A gyermekeknek saját tulajdonú
7.	ágyneműhuzat, lepedő	Gyermeleltzám szerint 3-3	Saját huzatot. lepedőt használnak
III. A FELNÖTTEK MUNKAVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK Az e pontban felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel			
1.	szennyest ruhátároló	1db	
2.	mosott ruhátároló	-	
3.	automata mosógép	1db	

4.	vasaló	1db	
5.	vasaló állvány	1db	
6.	szárító állvány	1db	
7.	takarító eszközök		Seprű, Partvis, lapátok, felmosó,
8.	kerti munkaeszközök, szerszámok		Ásó, kapa, gereblye, lombseprű, kerti locsolókanna, hólapát
9.	hűtőgép	1db	
10.	porszívó	1db	
IV. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK			
	A	B	C
1.	1.Játékok, játékeszközök (mennyiség eszköz fajtánként)		
2.	különféle játékformák (mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás) eszközei	A csoportban a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	építő kockák, boltos játék, babszobai eszközök, babák, társas és szabályjátékok, bábok, ruhák, orvosos- fodrászos játékok kellékei, galéria
3.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	csoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	akadálypálya elemei, egyensúlyérzékelő játékok, eszközök, gimnasztikai eszközök (ugrókötelek, karikák,babzsákok,) motoros képességfejlesztő eszközök

4.	ének, zene, énekes játékok eszközei	csoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	Hangszerkészlet: dobok (-), csörgődobok (2), triangulum (2), cintányér, száncsengő, csengő, ritmus botok, csörgő bot, agogó, rumbatök
5.	az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	A csoportban a gyermek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Az óvoda pedagógiai programja szerint: beszédfejlesztés eszközei, könyvek, logico eszközök, képes-, meséskönyvek
6.	értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	A csoportban a gyermek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Érzékelést-észlelést segítő eszközök,(tapintásos érzékelők).
7.	ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	csoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	Rajzolás, festés, mintázás eszközei (ceruzák, zsírkréták, papírok, ecsetek, festékek, ollók, ragasztók, gyurma, tábla,)
8.	a természeti- emberi- tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	csoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	Logico, lottó játékok, könyvek, Kirakó játékok, cd-k,
9.	munka jellegű tevékenységek eszközei	A csoportban a gyermek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Naposi kötény, gyermek seprű, lapát.
10.	2. A nevelő munkát segítő egyéb eszközök		

11.	digitális hanglejátszásra és képmegjelenítésére alkalmas eszköz	1db	
12.	hangfalak	2db	
13.	diavetítő	1db	projektor 1 db
14.	vetítővászon	2db	falra szerelhető és álló is
15.	Hangszer (pedagógusoknak)		Saját furulya pedagógusonként
16.	Hangszer (gyermekeknek)	A csoportban a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Pedagógiai program szerint
17.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	A csoportban a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Pedagógiai program szerint
V. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI Az e pontban felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel			
	A	B	C
1.	1. Beszédfogyatékosok		
2.	tükör 120x180 cm	1db	

3.	logopédiai alapkészlet		logopédus hozza
4.	2. Hallási fogyatékosok		
5.	dallamíró	-	
6.	hallásvizsgáló és hallókészülék tesztelő felszerelés	-	
7.	vezetékes vagy vezeték nélküli egyéni, illetve csoportos adó-vevő készülék	-	
8.	a különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas eszköz	-	
9.	nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas eszköz	-	
10.	szurdologopédiai eszközök	-	
11.	3. Látási fogyatékosok		
12.	olvasó-televízió	-	
13.	hatrekeszes doboz, gombás tábla, szöges tábla, csörgő labda	-	

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉS

A Nemesszalóki Napköziotthonos Óvoda nevelőtestülete 2025. augusztus 28.-án jóváhagyta az óvoda Pedagógiai Programjának módosítását.

A módosítást a Pedagógiai Program jogszabályi háttérének változásai tették szükségessé.

Az újonnan megalkotott Pedagógiai Program jogelőd programja: A Nemesszalóki Napköziotthonos Óvoda Pedagógiai Programja 2024.

Érvényessége:

A fenntartó jóváhagyását követően 2025.szeptember 1-jétől, visszavonásig érvényes.

Az Óvodai Pedagógiai Program értékelése, felülvizsgálata

- A Pedagógiai Programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

A Pedagógiai Program módosítása - A Pedagógiai Program módosítására javaslatot tehet:

- igazgató;
- a nevelő testület bármely tagja;
- szakmai munkaközösség;
- Szülői Szervezet;
- az óvoda fenntartója.

A Pedagógiai Program módosítását a nevelőtestület fogadja el és a fenntartó hagyja jóvá.

A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatala

A Pedagógiai Program nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A dokumentum egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve helyeken tekinthető meg előre egyeztetett időpontban:

- óvoda fenntartójának honlapján,
- óvoda irattárában,
- az intézmény igazgatójánál

Nemesszalók, 2025. augusztus 28.

Ph.

.....

igazgató

